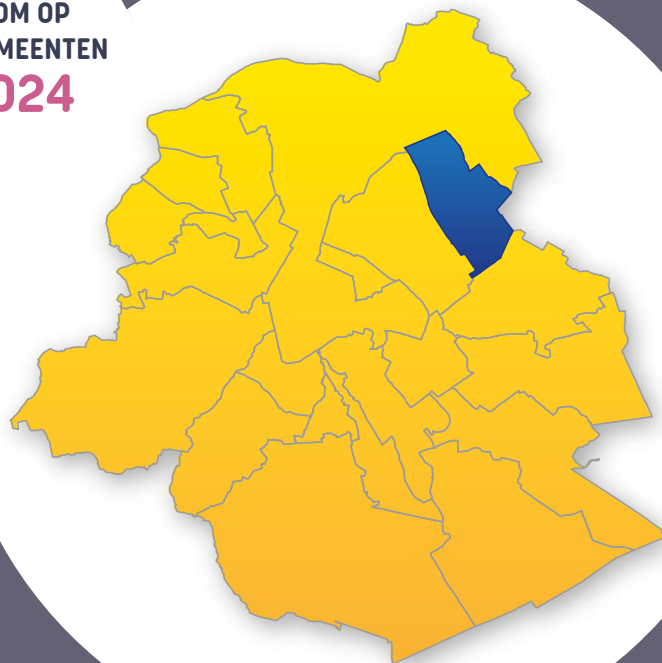

ZOOM OP
DE GEMEENTEN
2024

zoom op

EVERE

Bron

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad

Vertalingen

SA Production

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA

Wettelijk depot :

D/2023/9334/16

**Reproductie met bronvermelding is
toegestaan**

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn
van Brussel-Hoofdstad (2024), Zoom op de
gemeenten: Evere, Brussels Hoofdstedelijk
Gewest en Vivalis.Brussels.

Dit document is ook beschikbaar in het Frans.

VOOR MEER INFORMATIE**Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse**

Naamsestraat 59, 1000 Brussel

bisa@perspective.brussels

<https://bisa.brussels/>

**Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van
Brussel-Hoofdstad**

Marion ENGLERT marion.englert@vivalis.brussels

Jonathan UNGER jonathan.unger@vivalis.brussels

Sarah MISSINNE sarah.missinne@vivalis.brussels

Peter VERDUYCKT peter.verduyckt@vivalis.brussels

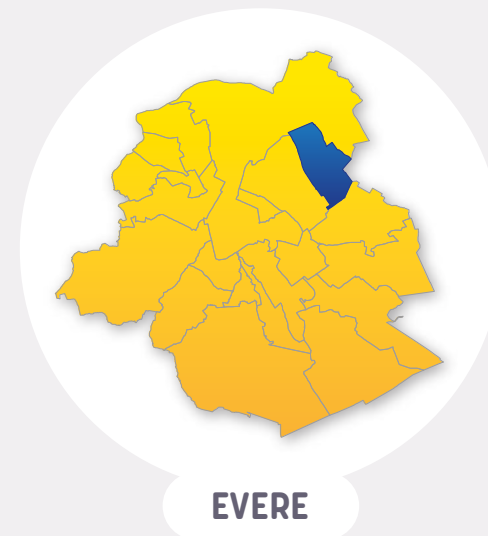
Belliardstraat 71, Bus 1, 1040 Brussel

observat@vivalis.brussels

[https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/
observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-
welzijn-van-brussel](https://www.vivalis.brussels/nl/informerer/observatoire/observatorium-voor-gezondheid-en-welzijn-van-brussel)

Verantwoordelijke uitgevers

Astrid ROMAIN (BISA) en Nathalie NOËL (Vivalis)

1. EVERE EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP

4

- 1.1. Landschap en stedenbouwkundige structuur van het gemeentelijk grondgebied 4
- 1.2. De inwoners en hun kenmerken 6
- 1.3. Uitdagingen 8

2. BEVOLKING

9

- 2.1. Bevolkingsdichtheid en spreiding in de gemeente 9
- 2.2. Evolutie en loop van de bevolking 10
- 2.3. Structuur volgens leeftijd en geslacht 12
- 2.4. Nationaliteiten 13
- 2.5. Huishoudens 15

3. JONGE KINDEREN

16

- 3.1. Evolutie en kenmerken van de geboorten 16
- 3.2. Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar 17
- 3.3. Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid 18

4. ONDERWIJS

19

- 4.1. Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar 19
- 4.2. Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van de school en onderwijsvorm 20
- 4.3. Schoolachterstand 21

5. ARBEIDSMARKT

22

- 5.1. Sociaal-economische positie van de bevolking 22
- 5.2. Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad 23
- 5.3. Profiel van de niet-werkende werkzoekenden 26
- 5.4. Kenmerken van de Everese loontrekkenden 27

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

28

- 6.1. Algemene situatie 28
- 6.2. De specifieke economische kenmerken van Evere 28
- 6.3. Bedrijfsmigraties 30

7. INKOMENS

31

- 7.1. Fiscale inkomens 31
- 7.2. Personen die een uitkering ontvangen 35
- 7.3. Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT) 36

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

37

- 8.1. Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën 37
- 8.2. Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven 37
- 8.3. Investerings 38

9. HUISVESTING

39

- 9.1. Kenmerken van woongebouwen 39
- 9.2. Sociale woningen en andere woningen van sociale aard 40
- 9.3. Vastgoedprijzen 42

10. MOBILITEIT EN MILIEU

43

- 10.1. Mobiliteit 43
- 10.2. Milieu 45

11. GEZONDHEID

49

- 11.1. Levensverwachting en mortaliteit 49
- 11.2. Algemene gezondheidstoestand 51
- 11.3. Preventie 54
- 11.4. Focus op de oudere bevolking 55

GLOSSARIUM

56

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN / MEER WETEN

60

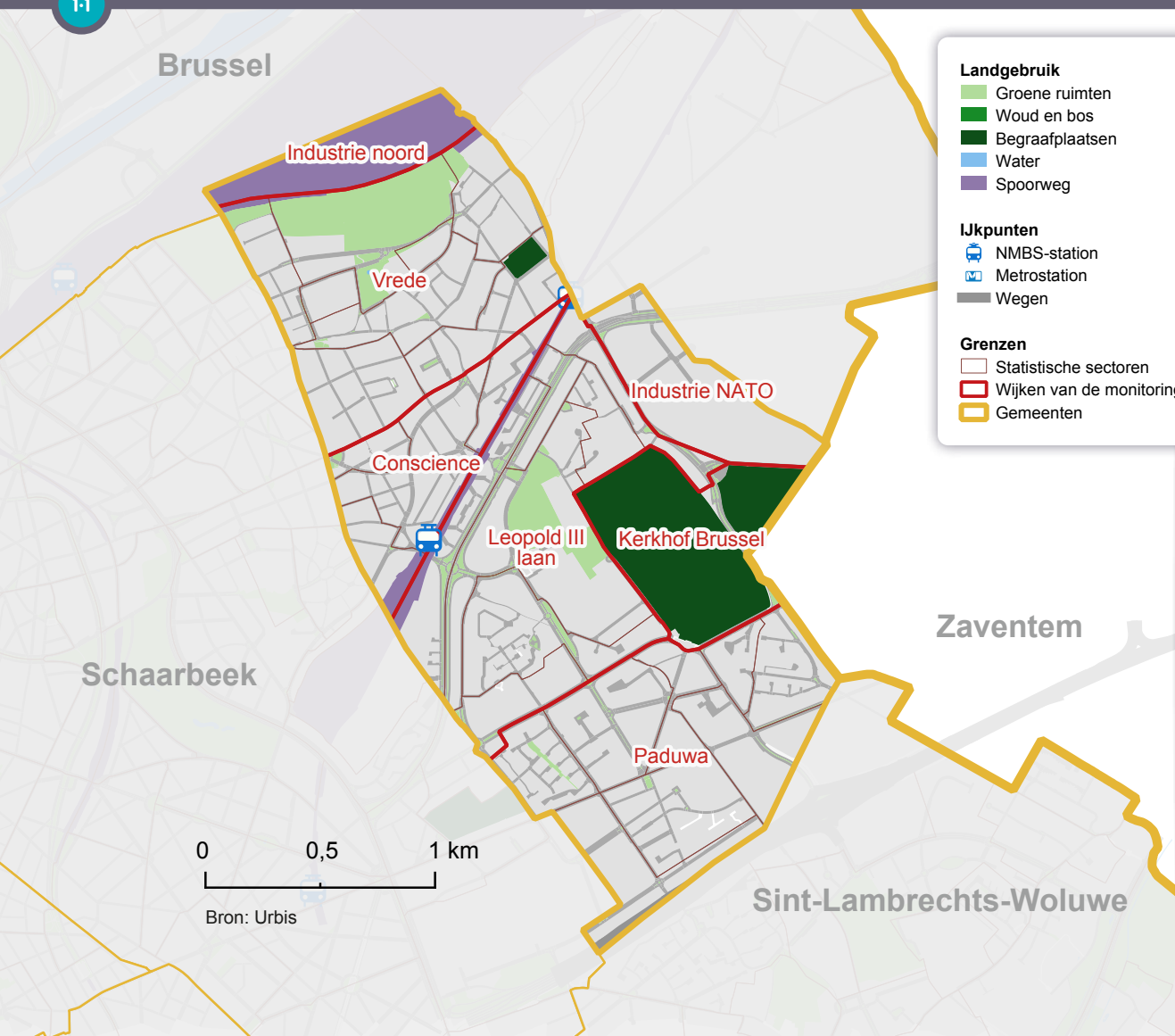
BIBLIOGRAFIE

61

1. EVERE EN ZIJN INWONERS IN EEN NOTENDOP

1-1

Referentiekaart van Evere

1.1. LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED¹

Evere (5,1 km², 3 % van het gewestelijke grondgebied) is een gemeente van de **tweede kroon** gelegen in het noordoosten van het Brussels Gewest. Ze grenst in het zuiden aan Sint-Lambrechts-Woluwe (de E40 vormt de grens), in het westen aan Schaerbeek, in het noorden aan de stad Brussel (Haren) en in het oosten aan Zaventem (Vlaams Gewest). De gemeente wordt doorkruist door een aantal belangrijke wegen, waaronder de Leuvensesteenweg, de Haachtsesteenweg en de Leopold III-laan, die naar de luchthaven leidt.

De **referentiekaart** **1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld in **statistische sectoren**² en **wijken** van de Wijkmonitoring. Evere telt zeven wijken, waaronder vier woonwijken (Vrede, Conscience, Leopold III-laan en Paduwa), de begraafplaats van de Stad Brussel (die zich op het grondgebied van Evere bevindt) en twee industriezones die deels in Evere en deels in de Stad Brussel liggen: Industrie-NAVO, waar bedrijven en kantoren zijn gevestigd, en Industrie Noord³ (grotendeels een spoorwegterrein).

De bevolkingsdichtheid van Evere bedraagt 8.509 inwoners per km². Evere is een overwegend residentiële gemeente, maar de bevolkingsdichtheid verschilt aanzienlijk van wijk tot wijk,

¹ Dit gedeelte is opgesteld op basis van de vorige versie van Zoom op de gemeenten (2016) en het boek 'La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique' (Jaumain, 2008).

² De woorden in het blauw worden in het glossarium op het einde van dit document toegelicht.

³ Slechts een klein deel van de **wijk** Industrie Noord ligt in Evere.

vooral door de aanwezigheid van meerdere zones die gebruikt worden voor economische en administratieve functies. Door de nabijheid van de luchthaven en de NAVO en door de bereikbaarheid via de snelwegen, tonen veel bedrijven belangstelling in industrieterreinen en kantoren in Evere.

Op het gebied van groene ruimte is er het Moeraske, gelegen ten noorden van Evere langs de spoorweg, een halfnatuurlijk gebied, dat een belangrijk onderdeel vormt van het **groen-blauwe netwerk** van het Brussels Gewest, niet vanwege zijn omvang, maar vanwege de belangrijke biodiversiteit die het herbergt. Met uitzondering van het Moeraske en de omliggende parken (Sint-Vincentiuspark en Goede Herderpark) zijn er in Evere niet echt grote openbare parken. Het stadsweefsel is echter over het algemeen open, met verscheidene sportterreinen, de grote begraafplaats van de Stad Brussel en de begraafplaats van Evere.

Wat mobiliteit betreft, is het lager gelegen deel van Evere (wijk Vrede) met het stadscentrum verbonden door tram 55. De ingebruikname in 2011 van tramlijn 62, die het Meiserplein (Schaarbeek) verbindt met de NAVO (Haren), heeft de toegankelijkheid van dit centrale deel van de gemeente verbeterd, net als de toename van het aantal treinen dat stopt in de stations van Evere en Bordet. Het zuiden van de gemeente is nog altijd slecht bereikbaar met het openbaar vervoer (alleen bussen). Daarnaast is Evere een van de Brusselse gemeenten die het meest te lijden heeft onder de geluidsoverlast van (nacht)vvluchten van de nabijgelegen luchthaven van Zaventem.

Algemene bouwkenmerken

Als gemeente van de **tweede kroon** is Evere relatief recent verstedelijkt (meer dan 60% van de woningen is na 1960 gebouwd). De gemeente heeft een vrij gevarieerd woningbestand, met een groot aandeel appartementen. Hetzelfde geldt voor het aanbod van sociale woningen. Ten gevolge van de bevolkingsgroei in het Gewest en dankzij de beschikbaarheid van grond, werd de afgelopen jaar een groot aantal woningen gebouwd. Het resultaat is een toename van meer dan 10.000 inwoners tussen 2002 en 2022 (+36%). Deze ontwikkeling concentreerde zich voornamelijk in het hoger gelegen deel van de gemeente, met in het bijzonder de verstedelijking van de Tuinbouw (een braakliggend terrein tussen de Genèvestraat en de grote gebouwen aan de Oudstrijderslaan) en de lanen tussen het kerkhof van Brussels en het J. de Paduwaplein.

Wat landschap en stedenbouw betreft, kan de gemeente Evere in twee entiteiten worden onderverdeeld: Laag Evere in het noorden en Hoog Evere in het zuiden. De noord-oost/zuid-west spoorlijn naar de Josaphat-site en de Leopold III-laan vormen een breuk in het stadsweefsel.

Laag Evere: de noordelijke wijken

Laag Evere bestaat uit de **wijken** Vrede en Conscience en grenst aan de spoorwegsite van Schaarbeek-Vorming (wijk Industrie-Noord) en het natuurgebied Moeraske, die een groene buffer vormen tussen de spoorweg en de woonwijken. Dit oudere deel van de gemeente werd aan het einde van de 19^e eeuw verstedelijkt rond de Sint-Vincentiuskerk en is vandaag nog altijd het centrale handelscentrum. Tot halverwege de 20^e eeuw was alleen het noordelijke deel van Laag Evere bebouwd (ten noorden van de Haachtsesteenweg). Het grootste deel van de gemeente bleef landelijk tot het einde van de Tweede Wereldoorlog. In de naoorlogse periode versnelde de verstedelijking. Er ontstond een gevarieerd vastgoedbestand, gebouwd in een stijl die typisch is voor die periode: rijtjeshuizen (bel-etage), kleine opbrengsteigdommen (bv. in de wijk van het gemeentehuis), halfopen woningen en grote appartementsgebouwen.

Hoog Evere: centrale en zuidelijke wijken

Hoog Evere omvat de **wijken** Leopold III-laan, Paduwa, Industrie-NAVO en Kerkhof van Brussel. Net als de noordelijke wijken wordt dit gebied gekenmerkt door een heterogeen woningbestand, dat verschillende soorten appartementsgebouwen (soms in de vorm van grote, modernistische complexen), bel-etagewoningen en kleine rijhuizen combineert.

Dit deel van de gemeente werd in het begin van de 20^e eeuw gevormd rond de Sint-Jozefskerk (J. de Paduwaplein), aan de Leuvensesteenweg en langs de laan die naar de nieuwe begraafplaats van Brussel leidde. Tot het einde van de Tweede Wereldoorlog bleef het echter heel weinig verstedelijkt. De vestiging van de NAVO⁴ en andere werkgelegenheidspolen (vooral rond de autosnelweg naar Luik) leidde tot een snelle verstedelijking van Hoog Evere, vooral in de jaren 1960, met een hele reeks grote appartementsgebouwen, geïnspireerd op het model van Le Corbusier.

Dit deel van de gemeente bleef lange tijd veel minder dicht bevolkt dan het noordelijke deel en bestond voornamelijk uit industrieterreinen en grote handelscomplexen rond Bordet en het kerkhof van de Stad Brussel, alsook sportfaciliteiten. Sinds het begin van de jaren 2000 heeft de bouw van talrijke nieuwe gebouwen in de resterende beschikbare ruimten bijgedragen tot een toename van de bevolkingsdichtheid in dit deel van de gemeente.

De sociale huisvestingswijken

Evere telt 12 sociale woningen per 100 gezinnen en staat daarmee op de tweede plaats in de rangschikking van Brusselse gemeenten wat het aandeel sociale woningen betreft. De meeste sociale woningen in de gemeente zijn appartementsgebouwen, hoewel er ook huizen in een stijl geïnspireerd op de tuinvijk zijn (met name in de woonwijk Ieder zijn huis, tussen de Leuvensesteenweg en het kerkhof van Brussel).

⁴ Aanvankelijk gevestigd op het terrein van het voormalige militaire vliegveld. In 2018 verhuisde het NAVO-hoofdkwartier naar een nieuw gebouw aan de andere kant van de Leopold III-laan, in de gemeente Brussel.

1.2. DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

De **bevolking** van Evere is sinds het begin van de 20^e eeuw voortdurend toegenomen, behalve in de jaren 1980. Tussen 2012 en 2022 was dit zelfs de Brusselse gemeente met de sterkste demografische groei, veel hoger dan op de schaal van het Gewest. Dit hogere groeipercentage hield verder aan de afgelopen jaren, en zelfs in 2020, een jaar dat werd gekenmerkt door de Covid-19-crisis. Op 1 januari 2022 telt de gemeente officieel 43.608 inwoners. Dat is 18 % meer dan op 1 januari 2012. Vandaag is de gemeente dichter bevolkt dan het ganse Gewest, maar sommige gebieden zijn nog steeds dunbevolkt en de inwoners van Evere wonen minder vaak in zeer dichtbevolkte gebieden (meer dan 20.000 inwoners/km²) dan de Brusselaars in het algemeen.

De demografische dynamiek van de gemeente is tamelijk specifiek. In vergelijking met het Gewest en rekening houdend met de omvang van de bevolking kent de gemeente een ‘middelmattig’ aantal geboorten, een groot aantal overlijdens (en dus een laag **natuurlijk saldo**) en een **internationaal migratiesaldo** dat iets lager ligt dan dat van het Gewest. Maar bovenal was het **interne migratiesaldo** van Evere de afgelopen tien jaar bijna elk jaar positief. Net als in het Brussels Gewest was het internationale migratiesaldo de laatste jaren de belangrijkste drijvende kracht achter de bevolkingsgroei in Evere. Maar ook het interne migratiesaldo droeg meerdere jaren bij aan deze stijging, terwijl het op gewestelijk niveau al heel lang negatief is.

De **leeftijdsstructuur** van de bevolking wordt gekenmerkt door een oververtegenwoordiging van kinderen en adolescenten enerzijds en van bejaarden anderzijds. Over het algemeen vindt de bevolkingstoename in alle leeftijdsgroepen plaats. De afgelopen tien jaar is het aantal kinderen jonger dan drie jaar toegenomen in de gemeente (een uitzonderlijke situatie in het Gewest) en ook het aantal kinderen tussen 3 en 11 jaar is aanzienlijk gestegen. Als gevolg daarvan is de gemiddelde leeftijd de afgelopen tien jaar iets gedaald, wat niet het geval is op gewestelijk niveau. De **senioriteitscoëfficiënt** van inwoners ouder dan 65 jaar is hoog, wat andere aspecten van de demografische situatie van de gemeente helpt verklaren (hoog aantal overlijdens, gemiddelde leeftijd die hoger blijft dan in het Gewest enz.).

Qua samenstelling van de **huishoudens** zijn de koppels met kinderen oververtegenwoordigd en de alleenstaanden ondervertegenwoordigd.

Er zijn iets minder **buitenlanders** in de gemeente dan in het Gewest als geheel. De buitenlandse bevolking in de gemeente neemt echter sterk toe. In de gemeente wonen veel Aziaten, onder wie veel Indiërs. De grootste groep mensen met een buitenlandse nationaliteit in de gemeente zijn de Indiërs en een kwart van de Brusselse Indiërs woont in Evere. De tweede

grootste groep is die van de Roemenen. Hun aantal is de afgelopen tien jaar sterk gestegen, zowel in Evere als in het Gewest als geheel.

Sociaal-economisch profiel

De bevolking van de gemeente Evere bestaat grotendeels uit middenklasse. Het **mediane inkomen**, berekend op basis van de **belastingstatistieken**, voor de hele bevolking van de gemeente, ligt iets hoger dan het gewestelijke mediane inkomen. De verdeling van de bevolking naar **equivalent inkomen na belasting** is iets meer geconcentreerd rond de categorieën van 15.000 tot 30.000 euro dan op gewestelijk niveau. Toch bestaan er sociale ongelijkheden – die overigens even groot zijn als het gemiddelde voor de 19 Brusselse gemeenten – die ruimtelijk zijn ingebed op gemeentelijk niveau. Zo zijn de inkomens twee keer zo laag in **statistische sectoren** met sociale huisvesting als in de meest welvarende sectoren van de gemeente. De inkomensniveaus in de meest welvarende sectoren van Evere liggen echter ver onder die van de meest welvarende sectoren in het Gewest.

De jongvolwassenen (18-24 jaar) in de gemeente bevinden zich in een nog ongunstigere situatie dan hun tegenhangers in het Gewest als geheel: ze ontvangen vaker een **leefloon** (19 %), een werkloosheidsuitkering (3 %) of hebben recht op **verhoogde tegemoetkoming (RVT)** voor de ziektekostenverzekering (36 %). De situatie van oudere inwoners verschilt niet significant van die van de inwoners van het Gewest.

In vergelijking met het Brussels Gewest is de **activiteitsgraad** (15-64 jaar) in Evere laag en zelfs de vierde laagste van het Gewest. Binnen de **actieve bevolking** is het **werkloosheidspercentage** (16 %) vergelijkbaar met dat van het Gewest als geheel, maar het verschil naar geslacht (in het nadeel van vrouwen) is groter in de gemeente.

Het **bedrijfsweefsel** in Evere is relatief onderontwikkeld: in verhouding tot de bevolking is het aantal maatschappelijke zetels en vestigingen in de gemeente laag. Toch is de **indicator voor ondernemingsdynamiek** hoger in Evere dan in het Gewest en is Evere de gemeente met het tweede hoogste migratiesaldo van ondernemingen in het Gewest. Evere is inderdaad een relatief aantrekkelijke gemeente in vergelijking met andere Brusselse gemeenten (positief intragewestelijk **migratiesaldo van bedrijven**), ook al is het migratiesaldo in vergelijking met andere gewesten negatief.

Eén **geboorte** op zes voltrekt zich in een huishouden dat uit een alleenstaande vrouw bestaat en één op zes voltrekt zich in een huishouden zonder inkomen uit arbeid. Ondanks een toename van het aantal kinderen onder de drie jaar en schommelingen in het aantal kinderopvangplaatsen in de afgelopen tien jaar, is de **dekkingsgraad** van de kinderopvang gestegen. Vandaag is er bijna één plaats voor elke twee kinderen in de gemeente. Als alleen de plaatsen die het meest toegankelijk zijn in aanmerking genomen worden, dus plaatsen die niet voorbehouden zijn voor bepaalde categorieën kinderen en tegen een tarief op basis van

het inkomen van de ouders, komen we uit op 27 plaatsen per 100 kinderen, iets meer dan in het Gewest.

Wat het secundair **onderwijs** betreft, is de verdeling van de leerlingen van het secundair onderwijs die in Evere wonen volgens studierichting vergelijkbaar met die van alle leerlingen in het Gewest. 32 % van de leerlingen volgt algemeen onderwijs, 19 % technisch onderwijs en 12 % beroepsonderwijs.

19 % van de leerlingen in het secundair onderwijs die in Evere wonen, heeft een **schoolachterstand** (van minstens twee jaar). Jongens in Evere hebben over het algemeen een iets kleinere achterstand dan het gemiddelde in het Gewest en dat in alle onderwijsvormen behalve het algemeen onderwijs, waar de achterstand vergelijkbaar is. De meisjes in Evere die beroepsonderwijs volgen, hebben vaker schoolachterstand dan de Brusselse meisjes in het algemeen.

De **residentiële gebouwen** zijn recent: 60 % van de woongebouwen dateert van na 1945. 10 % van de woongebouwen werd in de afgelopen dertig jaar gebouwd. De huurprijzen liggen dicht bij het Brusselse gemiddelde, maar de **vastgoedprijzen** liggen in Evere lager dan in de rest van het Gewest. Tussen 2011 en 2021 steeg de voor inflatie gecorrigeerde mediane verkoopprijs van huizen en appartementen aanzienlijk in Evere, maar minder dan in het Gewest in zijn geheel.

Het aantal **sociale woningen** (2.216) in verhouding tot het aantal huishoudens ligt in Evere hoger (12 per 100 huishoudens) dan in het Brussels Gewest (7 per 100 huishoudens). De sociale huisvesting is relatief geconcentreerd in bepaalde **statistische sectoren**, waarvan vele uitsluitend uit sociale huisvesting bestaan. De gemeente heeft ook een relatief hoog aantal woningen die door SVK's worden verhuurd.

Wat de **gemeentelijke financiën** betreft, was de gewone begroting van de gemeente Evere in de periode 2015-2020 gedurende meerdere jaren deficitair. In de rekeningen 2015-2020 liggen de gewone inkomsten en uitgaven per inwoner en de investeringsuitgaven per inwoner in Evere tijdens deze periode gemiddeld lager dan voor de 19 Brusselse gemeenten samen. Vergeleken met het gemiddelde voor de gemeenten is het gewicht van de extra heffingen op onroerendgoedbelasting in de gemeentelijke inkomsten hoger, wat kan worden verklaard door het grote aantal kantoren in de gemeente. De opbrengst van de aanvullende inkomstenbelasting is relatief laag in Evere, als gevolg van een relatief laag tarief (met een mediaan inkomen van de inwoners dat nauwelijks boven het gewestelijke gemiddelde ligt).

Het aandeel huishoudens dat een **auto bezit** is iets groter dan op gewestelijk niveau: 54 % van de huishoudens heeft minstens één auto (tegenover 48 % in het Gewest). De hoogste graad van autobezit vinden we in de meest welvarende **statistische sectoren** van de gemeente, maar het verband is niet systematisch. Daarnaast heeft 8 % van de huishoudens in de gemeente een

bedrijfswagen, hetzelfde percentage als in het Gewest als geheel. Het aanbod van **Cambio-deelauto's** in verhouding tot de bevolking is aanzienlijk kleiner dan voor het Gewest als geheel.

In Evere bestaat 18 % van het grondgebied uit openbaar toegankelijke groene en recreatieve ruimten, een vergelijkbaar aandeel als het Gewest als geheel.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting bij de geboorte** is voor de periode 2017-2019 in Evere lager dan in het Brussels Gewest. Hoewel de levensverwachting in Evere en het Gewest tussen 1999 en 2019 is gestegen, was deze trend minder lineair in Evere. Dat geldt in het bijzonder voor de levensverwachting van vrouwen, die in de gemeente daalde tussen de periode 2008-2010 en de periode 2011-2013.

In Evere is de vroegtijdige sterfte hoger dan in het Brussels Gewest, wat deels de lagere **levensverwachting** in de gemeente verklaart.

Bepaalde chronische ziekten, waaronder COPD (chronische obstructieve longziekte), komen verhoudingsgewijs vaker voor in Evere dan in het Gewest als geheel. Dat komt voornamelijk door de leeftijdsopbouw van de bevolking, met een hoog percentage (hoog)bejaarden.

Ruimtelijke variaties in de (niet-gestandaardiseerde) prevalentie van diabetes illustreren het verband tussen de sociaal-economische en demografische situatie en de gezondheidstoestand. In **wijken** met een relatief hoog percentage ouderen of met een hoog percentage sociale woningen is de prevalentie van diabetes hoger.

Evere beschikt over een groot aanbod aan woonzorgcentra (17 bedden per 100 inwoners ouder dan 65, tegenover 9 per 100 voor het Gewest als geheel). In 2018 was Evere de gemeente met het grootste bevolkingsaandeel van 65 jaar en ouder in een woonzorgcentrum. In de gemeente is het aandeel bewoners van woonzorgcentra die een **verhoogde tegemoetkoming (RVT)** krijgen gelijk aan hun aandeel in de totale bevolking ouder dan 65 jaar. De bewoners zijn dus niet kwetsbaarder dan hun leeftijdsgroep als geheel (terwijl op gewestelijke schaal de begunstigden van een verhoogde tegemoetkoming oververtegenwoordigd zijn in woonzorgcentra).

1.3. UITDAGINGEN

Aanzienlijke bevolkingsgroei, met steeds meer kinderen en culturele diversiteit

De bevolking van Evere is de afgelopen tien jaar aanzienlijk aangegroeid. Ook het aantal kinderen is merkbaar toegenomen.

Volgens bevolkingsprognoses zal de bevolking in een aanzienlijk tempo blijven groeien. Evere is de Brusselse gemeente die tegen 2030 naar verwachting de grootste stijging zal kennen.

De bevolkingsgroei van de afgelopen decennia ging gepaard met een diversificatie van de herkomst van de bevolking. Tussen 2002 en 2022 steeg het aandeel van de bevolking met een buitenlandse nationaliteit van 15 % tot 30 % en het aandeel van de bevolking met een buitenlandse nationaliteit bij geboorte van 30 % tot 55 %.

De ontwikkeling van diensten voor de jongsten (kinderopvang, scholen en naschoolse activiteiten) en ouderen (rust- en verzorgingstehuizen) zal gelijke tred moeten houden met deze bevolkingsgroei. De ontwikkeling van deze diensten zal ook rekening moeten houden met de multiculturele dimensie van de *bevolking om effectieve toegang tot diensten en rechten* mogelijk te maken.

Een middenklassebevolking, maar ook een groot aantal inwoners in precare situaties en een trend van toenemende onzekerheid

Bepaalde algemene sociaal-economische indicatoren plaatsen Evere binnen het Brusselse gemiddelde, dat ongunstig is in vergelijking met de andere twee Gewesten.

Een relatief groot deel van de bevolking bevindt zich in een precare situatie: in 2021 ontvingen 5.873 inwoners van Evere tussen 18 en 64 jaar een leefloon, een werkloosheids-, arbeidsongeschiktheids- of invaliditeitsuitkering. Dat betekent dat een vijfde van de inwoners van Evere zich in een van die situaties bevindt. De groep jongvolwassenen (18-24 jaar) lijkt nog meer achtergesteld te zijn in vergelijking met de situatie in het Gewest: meer dan een vijfde van de jongvolwassenen ontvangt een leefloon of een werkloosheidsuitkering, en 36 % van hen ontvangt de verhoogde tegemoetkoming voor gezondheidszorg. Tot slot heeft een vijfde van de tieners een schoolachterstand van minstens twee jaar.

Volgens bepaalde indicatoren lijkt de onzekerheid in de gemeente toe te nemen. Vooral het aantal en het aandeel mensen dat een leefloon ontvangt, is de afgelopen tien jaar aanzienlijk gestegen.

De problemen van deze inwoners, die in een precare situatie zijn verzeild, zijn een uitdaging voor de gemeente.

De aanwezigheid van een groot aantal sociale woningen, geconcentreerd in bepaalde gebieden

Daarnaast is het aantal sociale woningen en SVK's in de gemeente aanzienlijk toegenomen. Dat zal in de toekomst nog meer het geval zijn, want begin 2023 zijn de werken aan het Renoirproject (100 sociale woningen) gestart en Evere is een van de Brusselse gemeenten waar het openbare sociale woningbestand het grootste groeipotentieel heeft (Perspective.brussels, 2022).

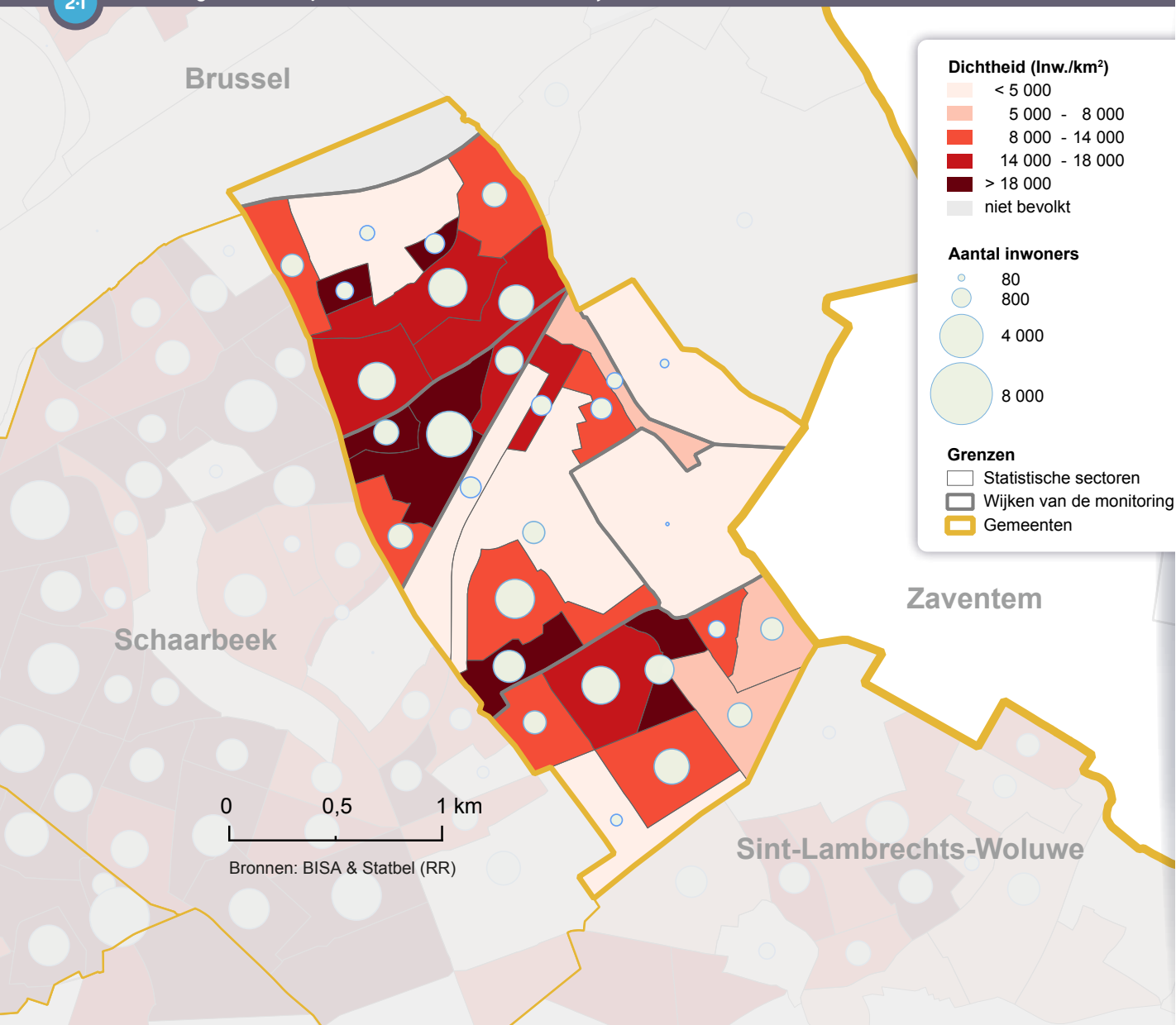
Grote sociale woningen (4 slaapkamers of meer) zijn oververtegenwoordigd in de gemeente en niet alle sociale woningen beschikken over een badkamer en centrale verwarming. Sommige sectoren bestaan volledig uit sociale huisvesting. Hier vinden we huishoudens die verschillende soorten sociale moeilijkheden kunnen hebben.

De aanwezigheid van deze sociale woningen betekent dat er aandacht moet worden besteed aan het onderhoud en de ontwikkeling van de kwaliteit van de gebouwen, maar ook aan kwesties als sociale cohesie en sociale begeleiding van de huurders.

2. BEVOLKING

2.1

Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Evere, 1 januari 2021

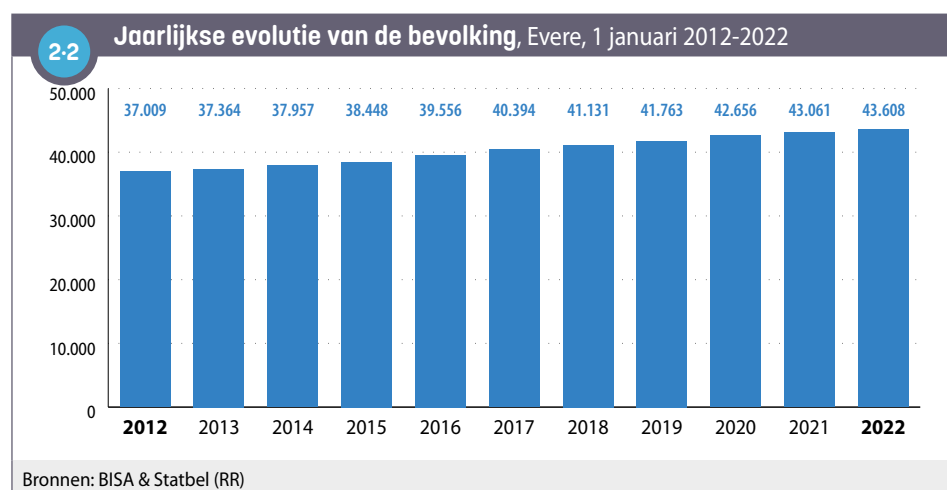

2.1. BEVOLKINGSDICHTHEID EN SPREIDING IN DE GEMEENTE

Op 1 januari 2022 telt de gemeente Evere officieel 43.608 inwoners of 4% van de bevolking van het Brussels Gewest. De bevolkingsdichtheid bedraagt er 8.509 inwoners per km². Daarmee is de gemeente dichter bevolkt dan het ganze Brussels Gewest (7.528 inwoners per km²) ^{2.1}. In sommige **statistische sectoren** is de woonfunctie niet dominant en is de dichtheid daarom laag of onbestaande. Dat is het geval voor sectoren die voornamelijk gebruikt worden voor kantoren (bv. de industriezone, in het oosten van de gemeente, waar kantoren en het huidige hoofdkwartier van de Nationale Defensie gevestigd zijn), sport-, recreatie-, commerciële of onderwijsfaciliteiten (bv. de wijk Oudstrijders of de Grosjeanwijk) of openbare ruimten (bv. de begraafplaats van Brussel). Andere gebieden zijn dichter bevolkt (Conscience, in het centrum van de gemeente), of zelfs zeer dichtbevolkt. Niettemin woont slechts 10% van de gemeentelijke bevolking in een **statistische sector** met een bevolkingsdichtheid van meer dan 20.000 inwoners per km², wat het geval is voor 29% van alle inwoners van het Gewest.

2.2. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Tussen 1 januari 2012 en 2022 stijgt de bevolking van Evere met 18 %, meer dan dubbel zo snel als de bevolking van het ganse Brussels Gewest (+7 %) ²⁻². Evere is de Brusselse gemeente met de grootste bevolkingstoename in de afgelopen tien jaar. Tijdens die periode groeit de bevolking van Evere elk jaar (met wisselende jaarlijkse groeipercentages), zelfs in 2020, dat gekenmerkt wordt door de coronacrisis. Dat jaar daalt de bevolking in 11 van de 19 gemeenten in het Gewest, maar niet in Evere.

In 2021 blijft de bevolking van Evere sneller stijgen dan die van het Gewest (+1,3 % tegenover +0,2 % in het Gewest). Evere is dat jaar ook de gemeente met de grootste bevolkingsgroei.

In meer detail bekeken is de bevolkingsevolutie het resultaat van een combinatie van drie factoren ²⁻³:

- het natuurlijk saldo
- het intern migratiesaldo
- het internationaal migratiesaldo

Voor 2021 is het **natuurlijk saldo** positief in Evere, wat betekent dat er meer geboorten (577) dan overlijdens (450) zijn. In verhouding tot de bevolking (per 1.000 inwoners) is dat saldo (3 ‰) lager dan dat van het Gewest (6 ‰) en is Evere een van de Brusselse gemeenten met het laagste saldo⁵. Dat kan worden verklaard door het hogere aantal sterfgevallen (in verhouding

5 Achter Watermaal-Bosvoorde, Sint-Pieters-Woluwe en Ukkel.

2-3 Loop van de bevolking in 2021

	Evere		Brussels Gewest	
	Aantal		Aantal	
Natuurlijke loop				
Geboorten	577	13,3 ‰	15.690	12,8 ‰
Overlijden	450	10,4 ‰	8.849	7,2 ‰
Natuurlijk saldo	127	2,9 ‰	6.841	5,6 ‰
Interne migraties				
Inwijking	3.300	76,2 ‰	89.758	73,5 ‰
Uitwijking	3.318	76,6 ‰	110.809	90,7 ‰
Intern migratiesaldo	-18	-0,4 ‰	-21.051	-17,2 ‰
Internationale migraties				
Immigratie (inclusief heringeschreven en inkomende veranderingen van register)	1.266	29,2 ‰	48.414	39,6 ‰
waarvan Niet-EU	687	15,9 ‰	16.406	13,4 ‰
Emigratie (inclusief ambtshalve geschrapt en uitgaande veranderingen van register)	755	17,4 ‰	31.449	25,8 ‰
waarvan Niet-EU	277	6,4 ‰	7.079	5,8 ‰
Internationaal migratiesaldo	511	11,8 ‰	16.965	13,9 ‰
waarvan Niet-EU	410	9,5 ‰	9.327	7,6 ‰
Totaal aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei	547	1,3 ‰	2.667	0,2 ‰
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (tussen 1 januari 2012 en 1 januari 2022)		1,7 ‰		0,7 ‰

Bronnen: BISA & Statbel (RR)
Noot: de statistische aanpassing omvat laatsttijdig geregistreerde wijzigingen (na 1 maart van het volgende jaar).

tot de bevolking) in de gemeente, wat te maken heeft met het feit dat de bevolking ouder is dan op gewestelijk niveau. Daartegenover ligt het aantal geboorten (opnieuw in verhouding tot de bevolking) hoger dan voor het Gewest als geheel.

Het **internationaal migratiesaldo** is positief, net als in alle Brusselse gemeenten. Het aantal personen dat vanuit het buitenland naar Evere verhuisde (1.266) is groter dan het aantal personen dat Evere verliet om zich in het buitenland te vestigen (755)⁶. In verhouding is dat saldo echter lager in Evere (12 ‰) dan in het in het ganse Brussels Gewest (14 ‰).

In 2021 hebben alle Brusselse gemeenten, met uitzondering van Ukkel, een negatief **intern migratiesaldo**. Dat betekent dat het aantal personen die vanuit een andere Belgische gemeente naar de gemeente komen wonen, lager ligt dan het aantal personen dat de gemeente verliet om zich elders in België te vestigen. Dit saldo is in Evere echter zo goed als nul: in 2021 komen 3.300 mensen vanuit een andere Belgische gemeente naar Evere wonen,

6 Deze aantallen omvatten ook veranderingen van register, schrappingen en herschrijvingen na schrapping.

terwijl slechts 3.318 mensen de gemeente verlaten om zich in een andere Belgische gemeente te vestigen **2-3**. Van de 3.300 mensen die vanuit een andere Belgische gemeente naar Evere verhuizen, komt 79 % uit een Brusselse gemeente. Dat jaar is Evere de derde Brusselse gemeente met het minst negatieve intern migratiesaldo dat jaar, na Ukkel (dat een positief saldo laat optekenen) en Watermaal-Bosvoorde.

Hoewel het licht negatief is voor 2021, is het intern migratiesaldo positief (met variaties in de tijd) voor het grootste deel van de periode 2012-2021 **2-4**. Dat komt in de andere gemeenten van het Gewest niet vaak voor. Voor Evere ligt dat saldo bijzonder hoog in 2015 en 2016. In de periode 2012-2021 vertoont het natuurlijk saldo variaties, maar het is elk jaar positief. Sinds 2017 ligt het lager dan voorheen. Ook het internationaal migratiesaldo is positief en significant gedurende de hele periode, met een maximum in 2019. In 2020 worden de migratiebewegingen beïnvloed door de coronacrisis, zowel in Evere als in de Brusselse gemeenten in hun geheel.

De demografische dynamiek van de gemeente is dan ook vrij ongewoon in het Brusselse landschap. Ten eerste vertoont de gemeente, in vergelijking met de gewestelijke situatie en rekening houdend met de omvang van de bevolking, een middelmatig aantal geboorten en een hoog aantal sterfgevallen.

Dit heeft te maken met het feit dat Evere een relatief oudere bevolking heeft (zie hieronder), maar tegelijkertijd een vernieuwing van de bevolking doormaakt door de komst van jonge gezinnen. Aan de andere kant is het intern migratiesaldo positief of veel minder negatief dan op gewestelijk niveau en compenseert het dus niet het positieve internationaal migratiesaldo, zoals dat het geval is op gewestelijk niveau.

En de niet-officiële bevolking?

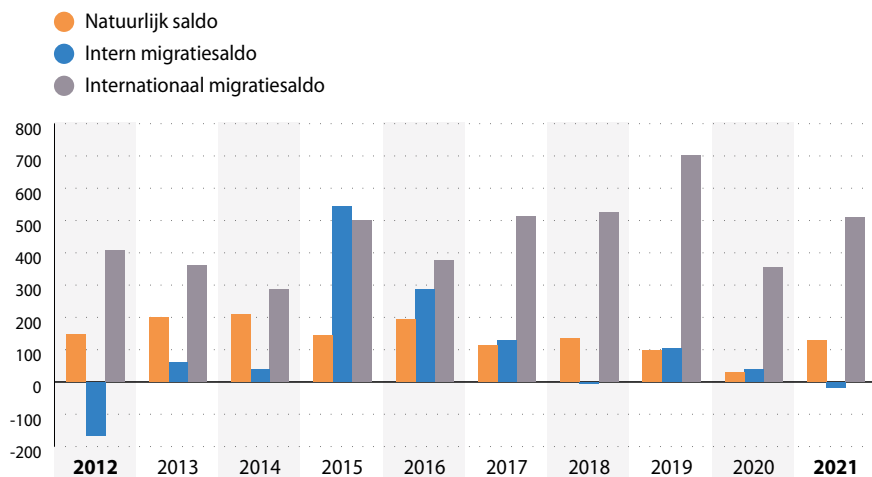
Naast de **officiële bevolking** telt elke gemeente een bepaald aantal personen die er wonen, maar niet tot de officiële bevolking worden gerekend (asielzoekers, mensen in irregulier verblijf/personen zonder papieren, diplomaten en hun gezinsleden enz.). Wat specifiek de geboorten en de overlijdens betreft, zijn de gegevens van de **Statistische formulieren voor geboorten en overlijdens** een nuttige aanvulling op de officiële bevolkingsgegevens. Ze omvatten alle personen die geboren en overleden zijn in het Brussels Gewest, niet alleen wie er officieel woont. De geboorten die in het buitenland plaatsvinden zijn er echter niet in opgenomen⁷. Zo zijn er in 2019 17 geboorten niet opgenomen in het officiële bevolkingsregister van Evere. Dat maakt een relatief verschil van 3 % ten opzichte van het aantal geboorten dat in het bevolkingsregister is geregistreerd, hetzelfde verschil als in het Gewest als geheel.

Daarnaast ontvingen in 2021 267 personen **dringende medische hulp** (DMH) van het OCMW (POD Maatschappelijke Integratie). Als dit cijfer wordt afgezet tegen de gemeentelijke bevolking, is het aandeel iets kleiner in Evere (0,6 %) dan in het Gewest (1,2 %). Volgens een schatting van het KCE (2015)⁸ schommelt het aandeel mensen zonder papieren dat gebruikmaakt van de DMH tussen 10 % en 20 %. Op basis van deze cijfers is het aantal mensen zonder papieren (in verhouding tot de totale bevolking) in de gemeente lager dan op gewestelijk niveau.

⁷ Het verschil tussen het aantal geboorten dat wordt vastgesteld op basis van de geboorteakten en het aantal dat is geregistreerd in het Rijksregister, kan verschillende oorzaken hebben. Als de moeder niet is ingeschreven in het Rijksregister (bijvoorbeeld als ze geen verblijfsvergunning heeft), wordt de geboorte wel geregistreerd in de formulieren voor geboorten, maar niet in het Rijksregister. Omgekeerd, als de moeder legaal in België verblijft maar de geboorte in het buitenland plaatsvindt, wordt deze niet geregistreerd in de formulieren voor geboorte maar wel in het Rijksregister.

⁸ Roberfroid D. *et al*, 2015.

2-4 Jaarlijkse evolutie van het natuurlijk saldo en de migratiesaldo's, Evere, 2012-2021

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

2.3. STRUCTUUR VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

Op 1 januari 2022 is het aandeel van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (18-64 jaar) in Evere (61 %) iets kleiner dan in het Gewest (64 %), in tegenstelling tot het aandeel ouderen (15 % in Evere en 13 % in het Gewest) en het aandeel van de kinderen en jongeren onder de 18 jaar (24 % in Evere tegenover 22 % in het Gewest) **2.5**. De gemiddelde leeftijd ligt iets hoger dan in het Gewest (38,5 jaar in Evere tegenover 37,8 jaar in het Gewest), maar is de afgelopen tien jaar gedaald (in tegenstelling tot de gemiddelde leeftijd in het Gewest) **2.6**.

In Evere zijn de 65-plussers gemiddeld ouder dan in het Gewest als geheel. De **senioriteitscoëfficiënt** is relatief hoog: 33 % van de 65-plussers is in werkelijkheid ouder dan 80 (vergeleken met 29 % voor het Gewest als geheel). Evere is de tweede gemeente met de hoogste senioriteitscoëfficiënt, na Sint-Pieters-Woluwe. De senioriteitscoëfficiënt (80+/65+) is de laatste jaren hoog gebleven in Evere, terwijl hij is gedaald op niveau van het Gewest. Tot slot is het aantal mannen per 100 vrouwen gestegen, hoewel nog steeds lager dan in het Gewest. Er zijn dus relatief meer vrouwen dan mannen in de gemeente, vergeleken met het Gewest als geheel **2.6**.

2.5	Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2012 en 2022							
	Evere				Brussels Gewest			
	01/01/2012		01/01/2022		01/01/2012		01/01/2022	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	8.623	23,3	10.329	23,7	255.118	22,4	273.645	22,4
18 - 64 jaar	22.356	60,4	26.669	61,2	730.020	64,1	788.876	64,5
65 jaar en ouder	6.030	16,3	6.610	15,2	153.716	13,5	160.116	13,1
Totaal	37.009	100	43.608	100	1.138.854	100	1.222.637	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

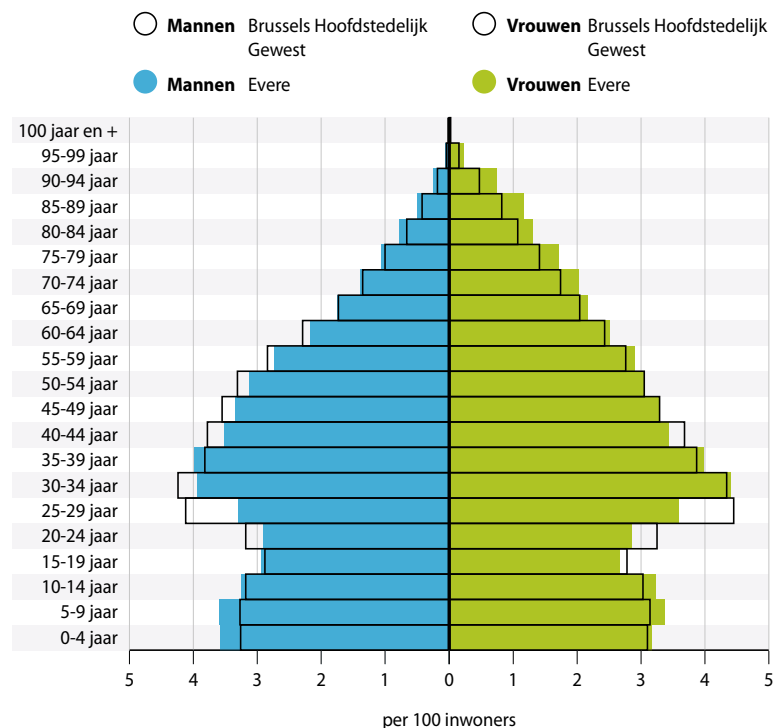
2.6	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2012 en 2022			
	Evere		Brussels Gewest	
	01/01/2012	01/01/2022	01/01/2012	01/01/2022
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	39,0	38,5	37,5	37,8
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	36,9	36,6	36,1	36,7
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	40,9	40,3	38,9	38,8
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	33,6	33,4	33,1	29,2
Geslachtsverhouding (%)	88,6	92,9	94,3	96,5

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

De eerste leeftijdspiramide **2.7** laat zien dat de gemeente, in vergelijking met de leeftijdsopbouw in het Gewest, een oververtegenwoordiging kent van zowel 65-plussers, vooral bij de vrouwen, als van jongeren onder de 15 jaar. Bij de mannen zijn de leeftijdsgroepen tussen 15 en 64 jaar vaak ondervertegenwoordigd in Evere. Dat geldt in mindere mate voor de vrouwen. De jongvolwassenen (20-29 jaar) zijn ondervertegenwoordigd in de gemeente, zowel bij de mannen als bij de vrouwen.

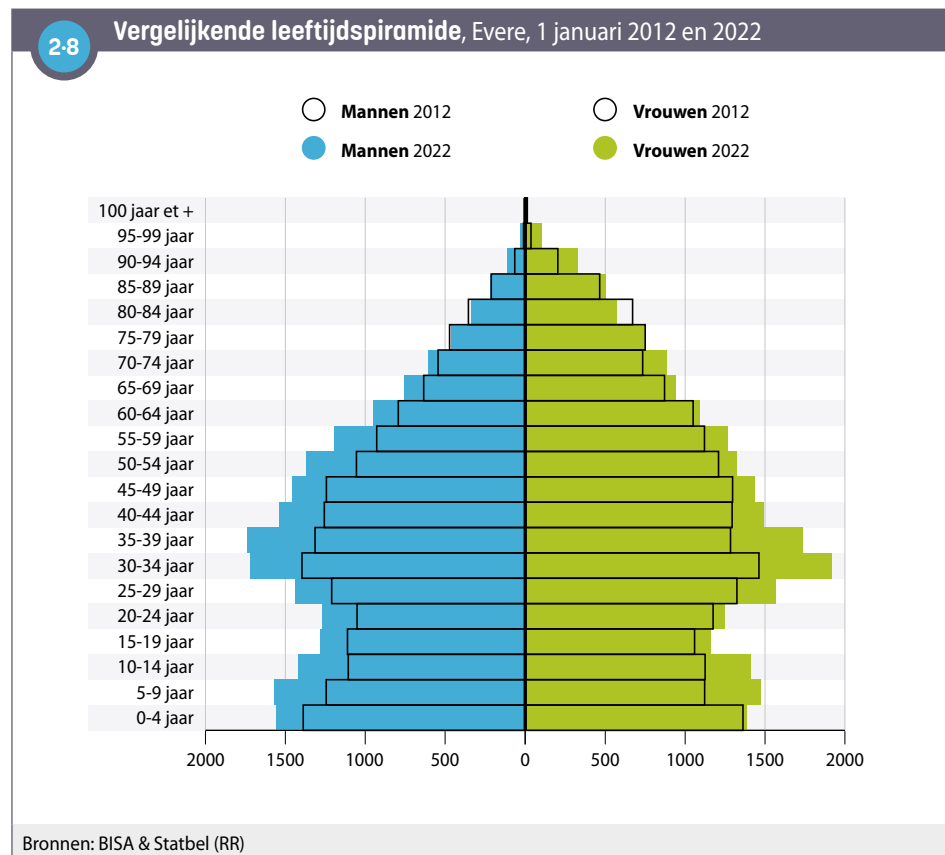
De verhouding tussen het aantal geboorten en de bevolking, is even hoog in Evere als in het Gewest **2.3**. Dit kan worden verklaard door een leeftijdspiramide die weliswaar iets minder gunstig is voor het geboortecijfer, maar die samengaat met een iets hoger **vruchtbaarheidscijfer** (1,7 in Evere tegenover 1,6 in het Gewest).

2.7 Vergelijkende leeftijdspiramide, Evere en Brussels Gewest, per 100 inwoners, 1 januari 2022

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

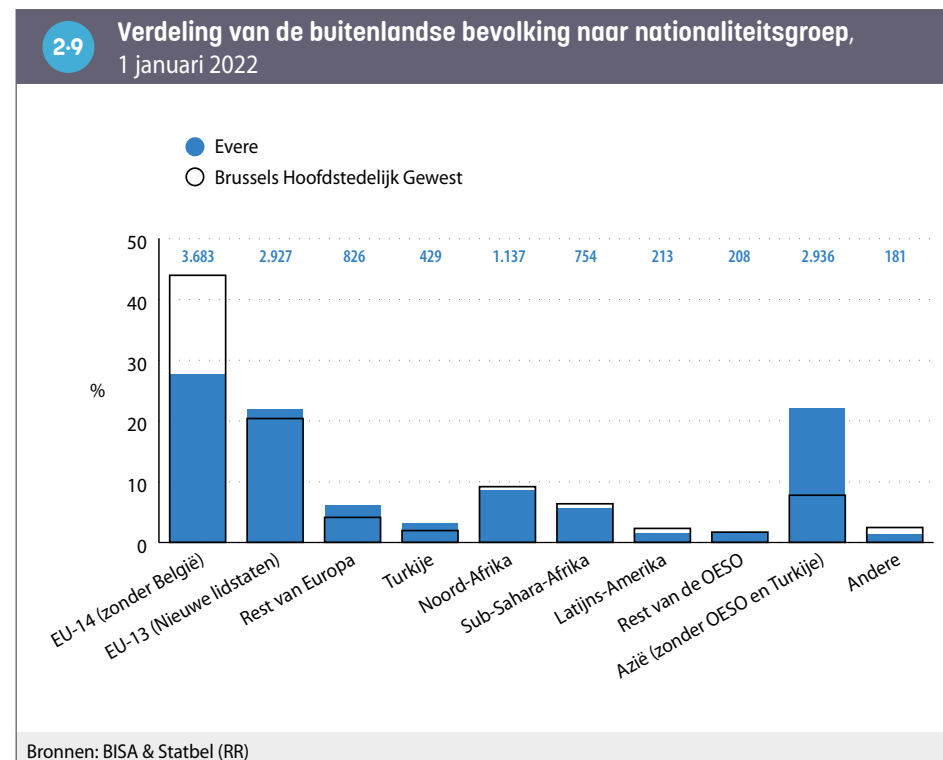
De tweede leeftijdspiramide geeft de evolutie tussen 2012 en 2022 weer **2.8** en illustreert dat de bevolkingsgroei zich in bijna alle leeftijdsklassen voordoet. De grootste veranderingen doen zich voor bij de bevolking onder de 60 jaar, met name in de leeftijdsgroep 30-39 jaar, en bij kinderen van 5-14 jaar (gezinnen met kinderen).

2.4. NATIONALITEITEN

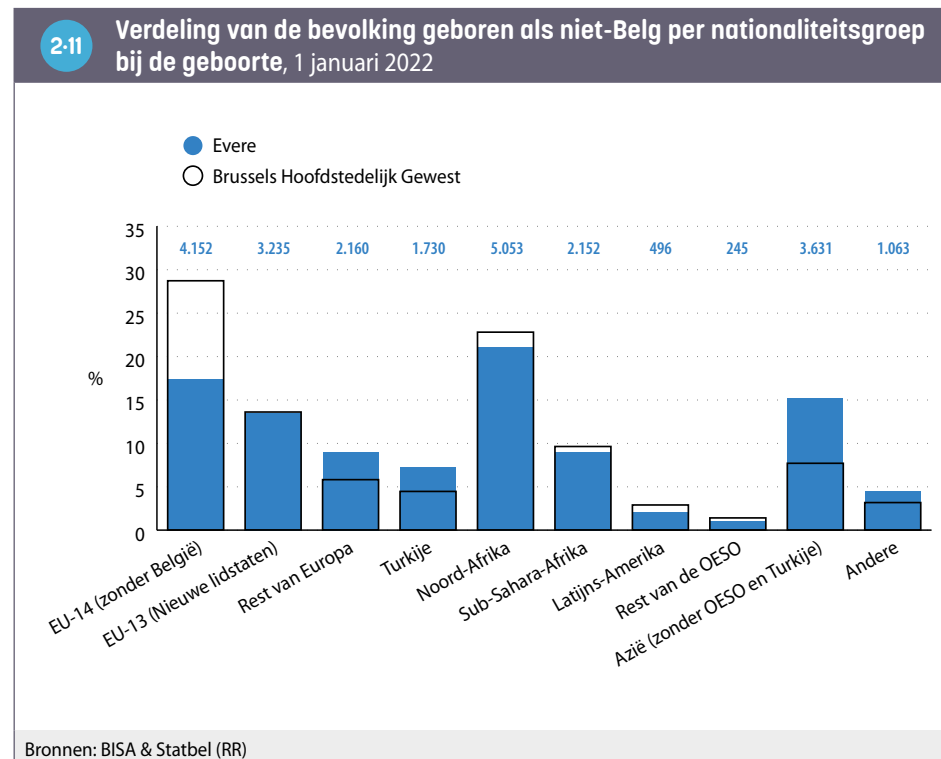
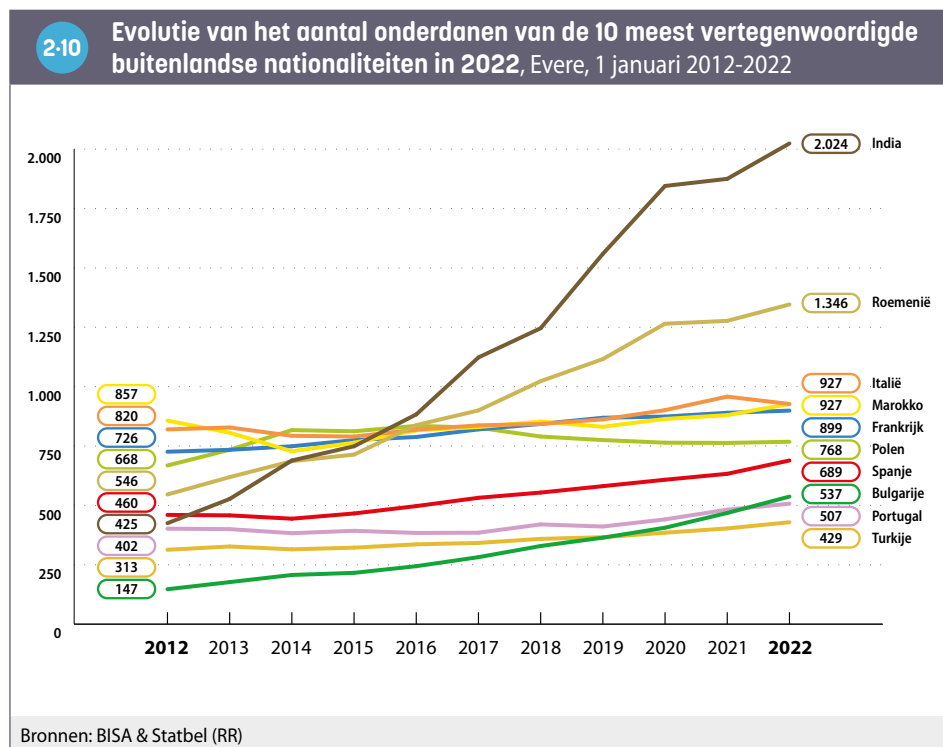
Op 1 januari 2022 hebben 13.294 personen, of 30 % van de bevolking van Evere, niet de Belgische nationaliteit. Hoewel dit percentage aanzienlijk groeit in de gemeente, is ze lager dan in het Gewest (36 %). De toename van de niet-Belgische bevolking in de gemeente tussen 2012 en 2022 (+4.939 personen) komt overeen met 75 % van de totale bevolkingstoename (+6.599).

Van de buitenlandse inwoners in de gemeente is 28 % afkomstig uit de EU-14 (zonder België) en 22 % uit Azië (zonder de OESO en Turkije) en 22 % uit de nieuwe lidstaten (EU-13). De mensen die uit Azië komen zijn duidelijk sterker vertegenwoordigd onder de buitenlandse bevolking in Evere dan onder de buitenlandse bevolking in het Gewest als geheel. Omgekeerd zijn mensen met een nationaliteit van een EU-14 land (zonder België) ondervertegenwoordigd onder de niet-Belgen in de gemeente **2.9**.

Indiërs vormen de belangrijkste buitenlandse gemeenschap in Evere. Ze vormen 15 % van de buitenlandse bevolking en 5 % van de totale bevolking van de gemeente. Hun aantal is de afgelopen 10 jaar sterk gestegen (en vermenigvuldigde zich met bijna 5) en in de gemeente woont 28 % van alle Indiase inwoners in het Gewest. De Roemenen vormen de tweede grootste groep binnen de buitenlandse bevolking van de gemeente. Hun aantal is ook fors gestegen (x 2,5 tussen 2012 en 2022), net als dat van de Bulgaren (x 3,7). Er wordt ook een stijging opgetekend tussen 2012 en 2022 van elke nationaliteit die het meest vertegenwoordigd is **2.10**. Hoewel ze niet tot de 10 meest vertegenwoordigde nationaliteiten behoren, is het aantal Syriërs ook aanzienlijk toegenomen tussen 2012 en 2022: hun aantal vermenigvuldigde met 8,3 in de gemeente (van 51 naar 425, niet geïllustreerd).

De huidige nationaliteit kan slechts een gedeeltelijk beeld geven van de diversiteit van de bevolking. Waar 30 % van de inwoners van Evere momenteel een buitenlandse nationaliteit heeft, was dat nog bij 55 % van de bevolking het geval bij geboorte. Een deel van de Belgische bevolking van de gemeente heeft dus na de geboorte de Belgische nationaliteit verkregen. Zo is het aantal inwoners van Evere dat werd geboren met een Noord-Afrikaanse nationaliteit of met de Turkse nationaliteit, vier keer groter dan het aantal inwoners met diezelfde nationaliteit. Mensen van Aziatische, Turkse of niet-EU origine zijn oververtegenwoordigd in Evere in vergelijking met de situatie in Brussel **2.11**.

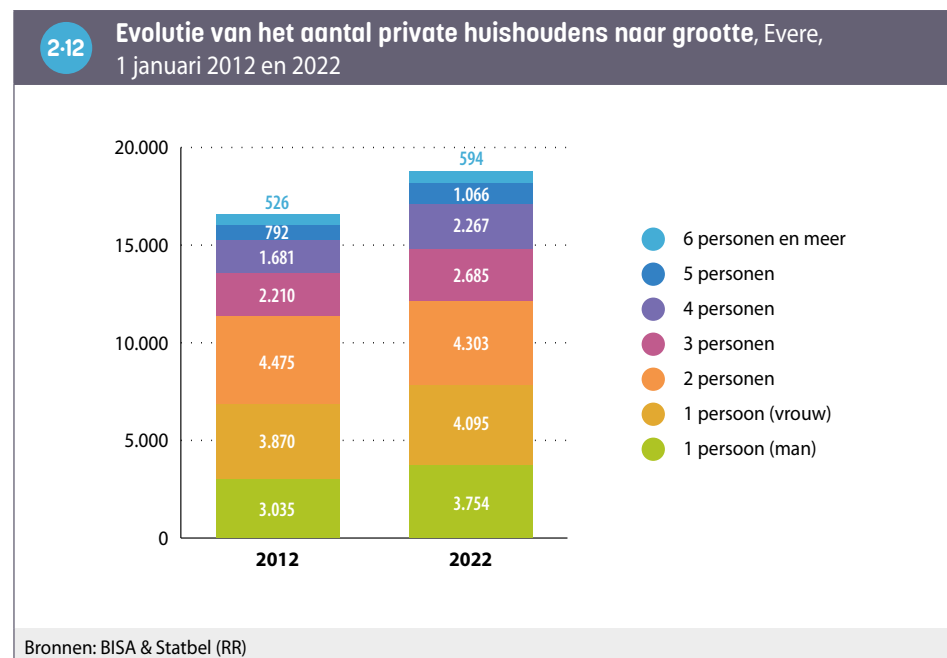
2.5. HUISHOUDENS

Op 1 januari 2022 telt Evere 18 764 private huishoudens, 2 175 meer dan in 2012.

In 2022 bestaat 42 % van de huishoudens uit een enkele persoon (waarvan 52 % vrouwen en 48 % mannen), 23 % uit twee personen, 14 % uit drie personen en 21 % uit ten minste vier personen. Tussen 2012 en 2022 stijgt het aantal eenpersoonshuishoudens (+24 % voor alleenstaande mannen en +6 % voor alleenstaande vrouwen), terwijl het aantal tweepersoonshuishoudens daalt. Het aantal huishoudens van 3 personen en van 4 of 5 personen neemt aanzienlijk toe (respectievelijk +21, +35 en +35 %) ²⁻¹².

De gemiddelde omvang van de private huishoudens is iets groter in Evere (2,28) dan in het Brussels Gewest (2,15). De omvang van de huishoudens in Evere stijgt tussen 2005 en 2016, maar stabiliseert zich dan.

In vergelijking met het Gewest zijn de alleenstaanden ondervertegenwoordigd in Evere (42 % van de huishoudens, tegenover 47 % op gewestelijk niveau). De gemeente verschilt van de gewestelijke situatie door het grotere aandeel van koppels met kinderen, die 28 % van de huishoudens vertegenwoordigen (vergeleken met 23 % op gewestelijk niveau). De eenoudergezinnen zijn eveneens licht oververtegenwoordigd in de gemeente ²⁻¹³.

2-13 Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2022

	Evere		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	7.800	41,6	263.886	46,8
Koppels zonder kinderen	2.889	15,4	81.344	14,4
Koppels met kind(eren)	5.205	27,7	131.805	23,4
Alleenstaande ouders	2.383	12,7	65.482	11,6
Andere types	487	2,6	21.365	3,8
Totaal	18.764	100	563.882	100

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE EN KENMERKEN VAN DE GEBOORTEN

In 2019 zijn op basis van de [Statistische formulieren voor geboorten](#) (met inbegrip van de geboorten die niet in het bevolkingsregister zijn opgenomen, maar zonder de geboorten die in het buitenland hebben plaatsgevonden) 583 kinderen geboren in een huishouden in Evere. Het [geboortecijfer](#) voor Evere bedraagt dat jaar 13,8 ‰, iets minder dan dat van het Gewest. In het hele Gewest is dat cijfer het hoogst in Koekelberg en het laagst in Watermaal-Bosvoorde

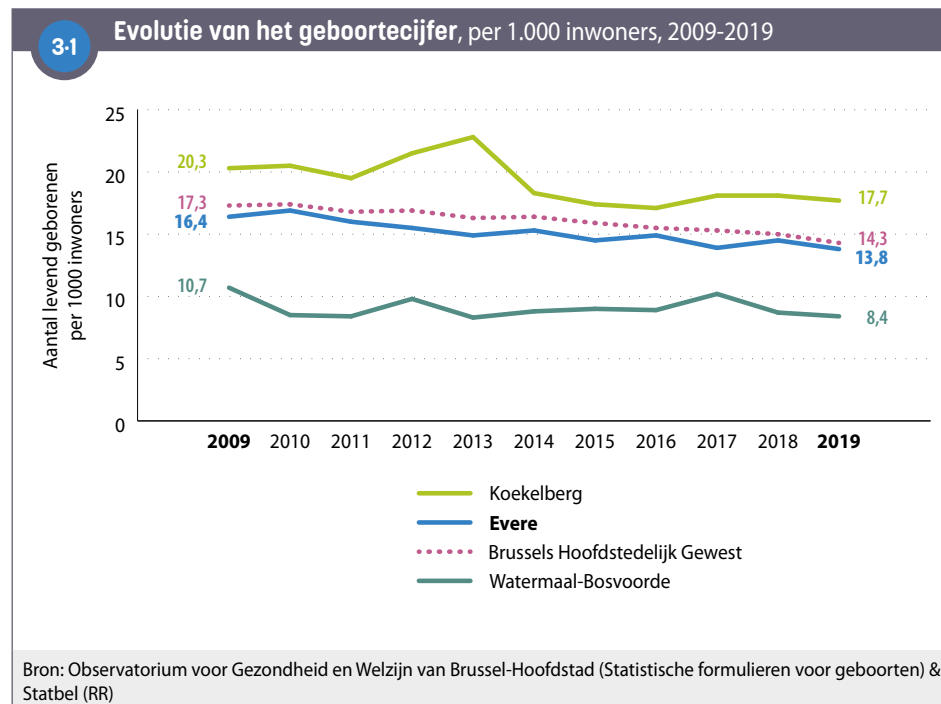
3.1.

Het geboortecijfer hangt, voor een gegeven bevolking, af van:

- de trend bij de vrouwen op vruchtbare leeftijd om kinderen te krijgen (gemeten door het [totaal vruchtbaarheidscijfer](#))
- het aandeel van deze vrouwen in de totale bevolking.

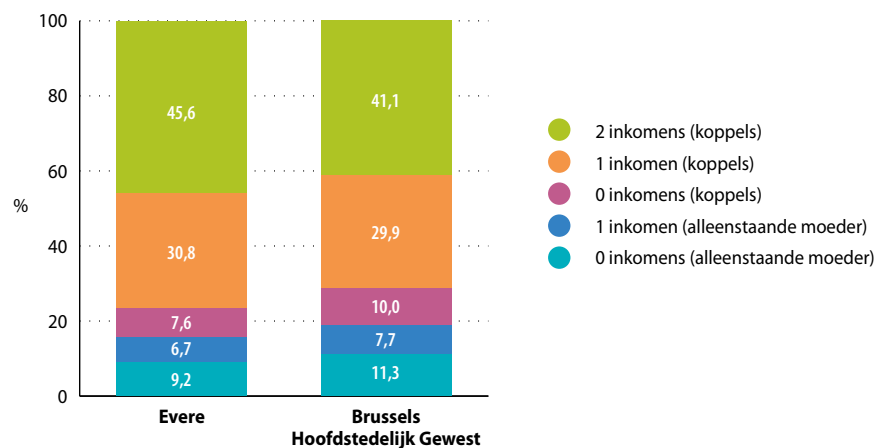
In Evere is het aandeel vrouwen in de vruchtbare leeftijd iets lager dan in het Gewest als geheel. In 2019 wordt het feit dat het geboortecijfer iets lager is in Evere dan in het Gewest verklaard door de leeftijdsstructuur, waarvan de effecten op het geboortecijfer gedeeltelijk worden gecompenseerd door een iets hoger [totaal vruchtbaarheidscijfer](#) dan in het Gewest als geheel (1,7 in Evere tegenover 1,6 in het Gewest).

Net als in het Gewest daalt het [geboortecijfer](#) ook in Evere: in 2009 bedraagt het 16,4 ‰

Bijna één op de zes geboorten (16 %) in Evere vindt plaats in een huishouden bestaande uit een alleenstaande vrouw, een aandeel dat iets kleiner is dan in het Gewest (19 %). In 9 % van de gevallen is de moeder niet alleen alleenstaand, maar heeft ze ook geen inkomen uit arbeid **3-2**. In algemene zin, vindt 17 % van de geboorten in de gemeente plaats in een huishouden (alleenstaande ouder of koppel) zonder inkomen uit arbeid, wat een aanzienlijk aandeel is, ook al is het kleiner dan in het Brussels Gewest (21 %).

3-2 Verdeling van de geboorten volgens het aantal inkomens uit arbeid in het huishouden en de familiale situatie, 2015-2019

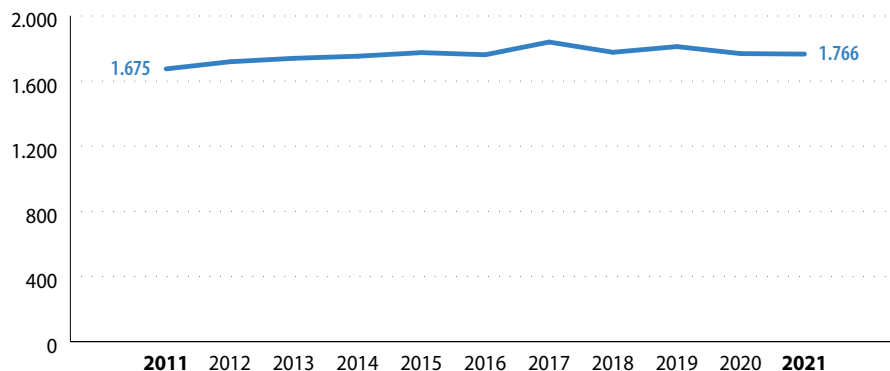
Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (Statistische formulieren voor geboorten)

Daarnaast had 44 % van de vrouwen in Evere die tussen 2015 en 2019 zijn bevallen een buitenlandse nationaliteit, wat lager is dan het cijfer voor het Gewest in zijn geheel (53 %). De Marokkaanse nationaliteit is de voornaamste nationaliteit van buitenlandse vrouwen in de gemeente die in 2019 zijn bevallen (8 % van alle geboorten), gevolgd door de Indiase (6 %), Roemeense (4 %) en Poolse (3 %).

3.2. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2021 telt Evere 1.765 kinderen jonger dan 3 jaar, wat neerkomt op 4 % van de totale bevolking, hetzelfde aandeel als in het Brussels Gewest. Het aantal kinderen jonger dan 3 jaar stijgt in loop van de laatste tien jaar met 5 % **3-3**. Evere is de enige Brusselse gemeente waar het aantal kinderen jonger dan 3 jaar tussen 2011 en 2021 stijgt. In het Gewest als geheel daalt het aantal kinderen in deze leeftijdsgroep in dezelfde periode met 10 %. Meer in detail stijgt het aantal kinderen jonger dan 3 jaar in Evere globaal gezien tot 2017 en kent het vanaf dan een heel lichte daling.

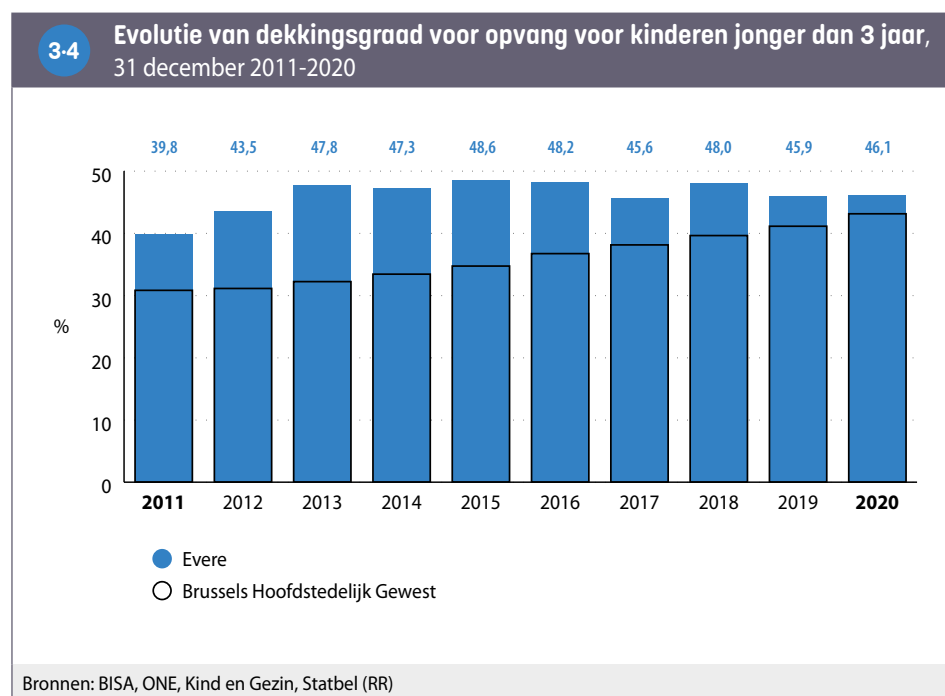
3-3 Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar, Evere, 1 januari 2011-2021

Bronnen: BISA & Statbel (RR)

3.3. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

Op 31 december 2020 bedraagt de **dekkingsgraad van de opvangplaatsen** van kinderen jonger dan 3 jaar 46 % in Evere, dus bijna één plaats per twee kinderen van die leeftijd. Dat percentage ligt dicht bij het gewestelijke percentage (43 %). Tussen 2011 en 2015 stijgt het, om vervolgens licht te dalen **3-4**. Bij Evere zijn de variaties in de dekkingsgraad het gevolg van een variatie in het aantal kinderen jonger dan drie jaar en jaarlijkse veranderingen in het aantal plaatsen. Het aantal plaatsen is sinds 2016 bijvoorbeeld met 8 % gedaald.

Op 31 december 2020 telt Evere 815 plaatsen in de kinderopvang **3-5**. Het gaat bijna uitsluitend om plaatsen in de collectieve opvang. Gezinsopvang (onthaalouders) is relatief onderontwikkeld in Evere, net als in de rest van het Gewest.

Sommige van deze plaatsen zijn voorbehouden voor of worden met voorrang toegewezen aan bepaalde categorieën kinderen, bijvoorbeeld kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen (die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen), of voor inwoners van de gemeente. Dit soort gereserveerde plaatsen komt niet vaak voor in Evere. Als we de voorbehouden opvangplaatsen buiten beschouwing laten, daalt de **dekkingsgraad** (2020) in Evere van 46 % naar 43 %.

Als tenslotte alleen rekening wordt gehouden met de *volledig toegankelijke plaatsen*, dit zijn plaatsen die niet voorbehouden zijn en die worden aangeboden tegen een tarief berekend op basis van het inkomen van de ouders, daalt de **dekkingsgraad** tot 27 % in Evere (dus bijna één plaats per vier kinderen jonger dan 3 jaar), wat heel dicht aanleunt bij het percentage in het Brussels Gewest (26 %). In Evere is dus 58 % van alle plaatsen niet voorbehouden en worden ze aangeboden tegen een tarief berekend op basis van het inkomen van de ouders. Dat percentage leunt dicht aan bij dat van het Gewest (60 %).

3-5 Kinderopvang en toegankelijkheid van het aanbod, 31 december 2015 en 2020

	Evere		Brussels Gewest	
	2015	2020	2015	2020
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	856	815	18.576	20.643
waarvan				
Aantal plaatsen in groepsopvang	826	796	17.992	20.111
Aantal plaatsen in gezinsopvang	30	19	584	532
waarvan				
Aantal gereserveerde plaatsen of plaatsen met voorrang	102	48	2.691	2.754
Aantal toegankelijke plaatsen	754	767	15.885	17.889
Aantal kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	48,6	46,1	34,7	43,1
Aantal toegankelijke kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	42,8	43,4	29,7	37,4
Aantal toegankelijke en inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen per 100 kinderen jonger dan drie jaar	23,0	26,9	20,1	25,9
Aandeel inkomensgerelateerde kinderopvangplaatsen ten opzichte van het totaal aantal plaatsen (%)	47,4	58,3	58,1	60,1

Bronnen: BISA, ONE, Kind en Gezin, Statbel (RR)

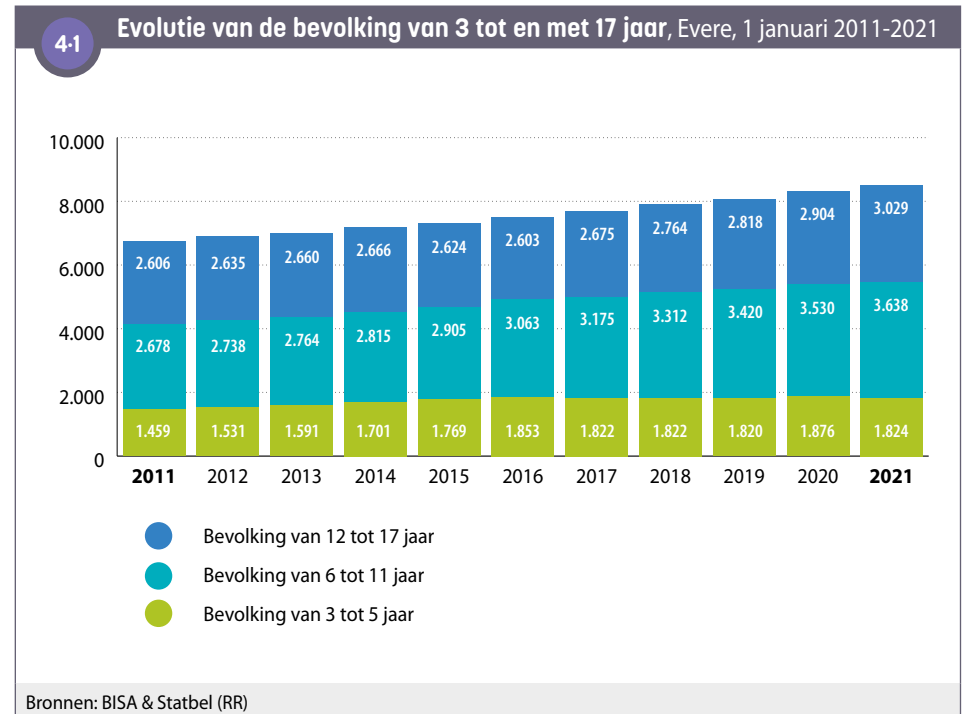
4. ONDERWIJS

4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

De kinderen van 3 tot 17 jaar kunnen worden onderverdeeld in drie leeftijdsgroepen: kleuterschool (3 tot 5), lager onderwijs (6 tot 11) en secundair onderwijs (12 tot 17). Tussen 2011 en 2021 stijgt het aantal kinderen van 3 tot 5, 6 tot 11 en 12 tot 17 jaar met respectievelijk 25 %, 36 % en 16 % ⁴⁻¹. Evere is de Brusselse gemeente waar het aantal kinderen van 3 tot 5 jaar en van 6 tot 11 jaar het sterkst stijgt. De stijging van het aantal kinderen van 3 tot 5 jaar onderscheidt zich het meest van de evolutie voor het Gewest als geheel, waar de groei in dezelfde periode +3 % bedraagt.

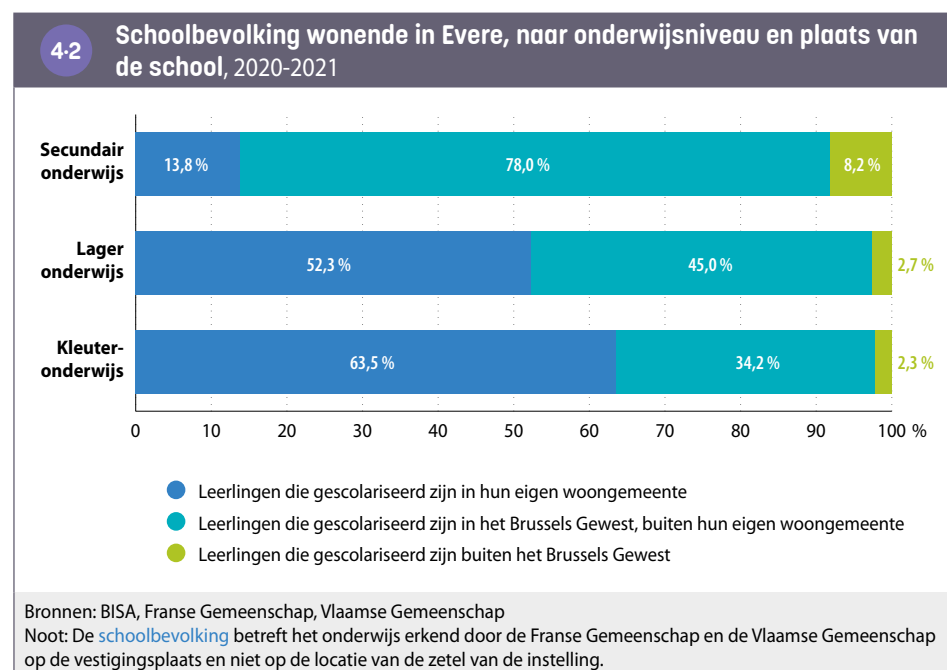
Het aandeel van de kinderen in de totale bevolking van de gemeente in 2021 bedraagt 4 % (3-5 jaar), 8 % (6-11 jaar) en 7 % (12-17 jaar).

Merk op dat de cijfers in Figuur ⁴⁻¹ gebaseerd zijn op de [officiële bevolking](#). Hierdoor zijn sommige kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld in het [Wachtregister](#) zijn ingeschreven of in een onregelmatige situatie verkeren) niet meegeteld zijn. Deze kinderen kunnen evenwel schoollopen in de gemeente en meegeteld worden in de gegevens over de [schoolbevolking](#). Omgekeerd zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingcijfers voorkomen, maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Die schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die schoollopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap. Dit verklaart de mogelijke verschillen tussen de gegevens over de officiële bevolking en die over de schoolbevolking (zie volgend punt).

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN DE SCHOOL EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2020-2021 zijn er respectievelijk 2007, 3.535 en 3.379 leerlingen die in Evere wonen ingeschreven in het kleuter-, basis- en secundair onderwijs in een van de twee Gemeenschappen (Franse of Vlaamse)⁹. In Evere, gaat 63 % van de kinderen die er wonen naar een kleuterschool in Evere zelf, tegenover 52 % van de leerlingen in het lager onderwijs en 14 % van de leerlingen in het secundair onderwijs **4-2**.

Hoewel een deel van de leerlingen die in Evere wonen dus buiten de gemeente naar school gaat, zijn er ook bewegingen in de tegenovergestelde richting. Zo woont 30 % van de leerlingen van de kleuterscholen in Evere namelijk elders. Dat geldt ook voor 36 % van de leerlingen die naar een basisschool in de gemeente gaan en voor 68 % van de leerlingen die naar een middelbare school gaan.

De middelbare scholieren die in Evere wonen zijn tamelijk gelijk verdeeld over de verschillende onderwijsvormen, in vergelijking met het ganse Brussels Gewest. Zo volgt 32 % van de leerlingen algemeen onderwijs (tegenover 33 % in het Gewest), 19 % volgt technisch onderwijs (tegenover 16 % in het Gewest) en 12 % beroepsonderwijs (tegenover 11 % in het Gewest). Het aandeel leerlingen in het buitengewoon onderwijs (4 % van de leerlingen in het lager onderwijs en 3 % in het secundair onderwijs) is eveneens vergelijkbaar met dat van het Gewest **4-3**.

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2020-2021

	Evere		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Kleuteronderwijs			
Gewoon kleuteronderwijs	1.994	99,4	99,2
Buitengewoon kleuteronderwijs	13	0,6	0,8
Totaal kleuteronderwijs	2.007	100	100
Lager onderwijs			
Gewoon lager onderwijs	3.401	96,2	95,6
Buitengewoon lager onderwijs	134	3,8	4,4
Totaal lager onderwijs	3.535	100	100
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	1065	31,5	32,1
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen</i>	1.088	32,2	33,5
<i>Technisch</i>	632	18,7	16,4
<i>Kunst</i>	14	0,4	0,5
<i>Beroeps</i>	414	12,3	11,3
<i>Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO)</i>	58	1,7	1,6
Buitengewoon secundair onderwijs	88	2,6	3,5
Secundair DASPA en OKAN	20	0,6	1,1
Totaal secundair onderwijs	3.379	100	100

Bronnen: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gehergroepeerd.

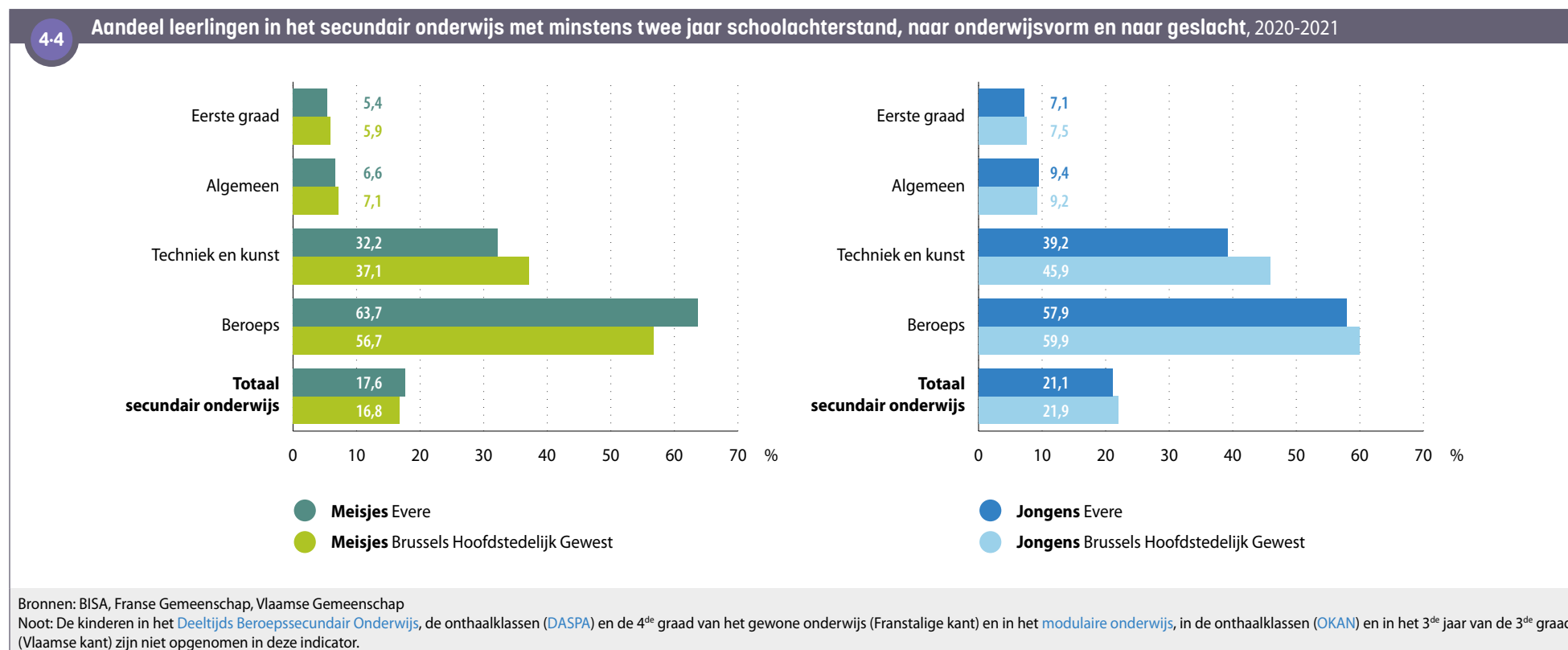
⁹ Leerlingen die onderwijs volgen buiten de Gemeenschappen (Europese of internationale scholen, privé scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet meegeteld.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Van de leerlingen in het secundair onderwijs die in Evere wonen, heeft 19 %, dus bijna één op vijf, een schoolachterstand (van minstens twee jaar)¹⁰. Dat percentage is vergelijkbaar met dat van het ganse Gewest.

Het aandeel leerlingen met een schoolachterstand (van twee jaar of meer) hangt nauw samen met de onderwijsvorm, zowel in Evere als op gewestelijk niveau. Het beroepsonderwijs vertoont het hoogste percentage leerlingen met een onderwijsachterstand, gevolgd door het technisch en kunstonderwijs en daarna het algemeen onderwijs. In Evere hebben meer jongens dan meisjes een schoolachterstand, behalve in het algemeen onderwijs. Op gewestelijk niveau geldt dat voor alle onderwijsvormen, inclusief het beroepsonderwijs.

Als we een onderscheid maken naar geslacht, onderwijsvorm en niveau, zien we dat de jongens in Evere iets minder schoolachterstand hebben dan de Brusselse leerlingen in het algemeen. Dat geldt voor alle onderwijsvormen, behalve het algemeen onderwijs, waar ze een vergelijkbare achterstand hebben. De meisjes uit Evere die ingeschreven zijn in het beroepsonderwijs hebben een grotere schoolachterstand dan de meisjes uit het Gewest in zijn geheel die deze richting volgen ^{4.4}.

¹⁰ Het betreft de schoolachterstand van adolescenten die in Evere wonen, ongeacht waar ze naar school gaan.

5. ARBEIDSMARKT

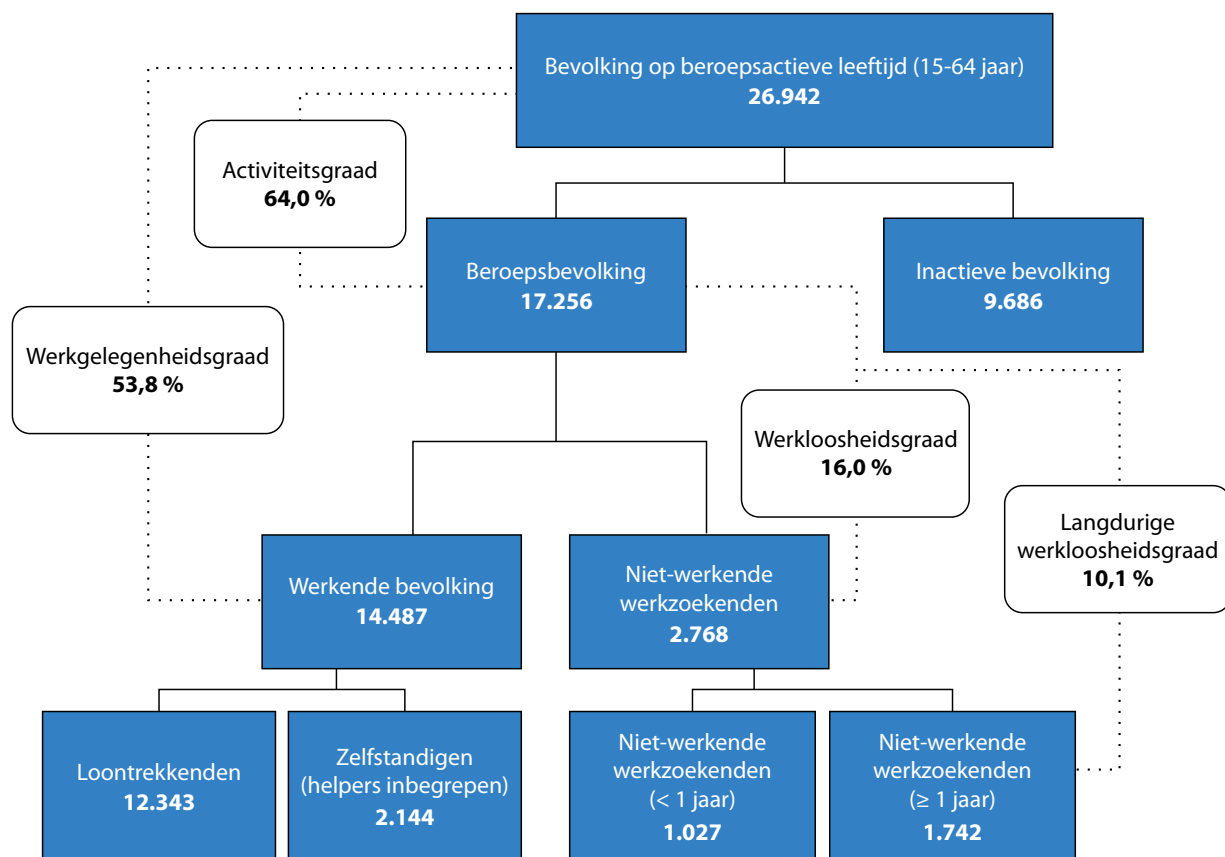
5-1

Structuur en voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, Evere, jaargemiddelde 2019

5.1. SOCIAAL-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2019 zijn 17.256 inwoners van Evere actief op de arbeidsmarkt. Dat is bijna twee derde van de 26.942 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). Ongeveer 84% van hen heeft werk en 16% van hen is bij Actiris ingeschreven als **niet-werkende werkzoekende** (NWWZ). Zes van die tien werklozen waren minstens een jaar werkloos

5-1

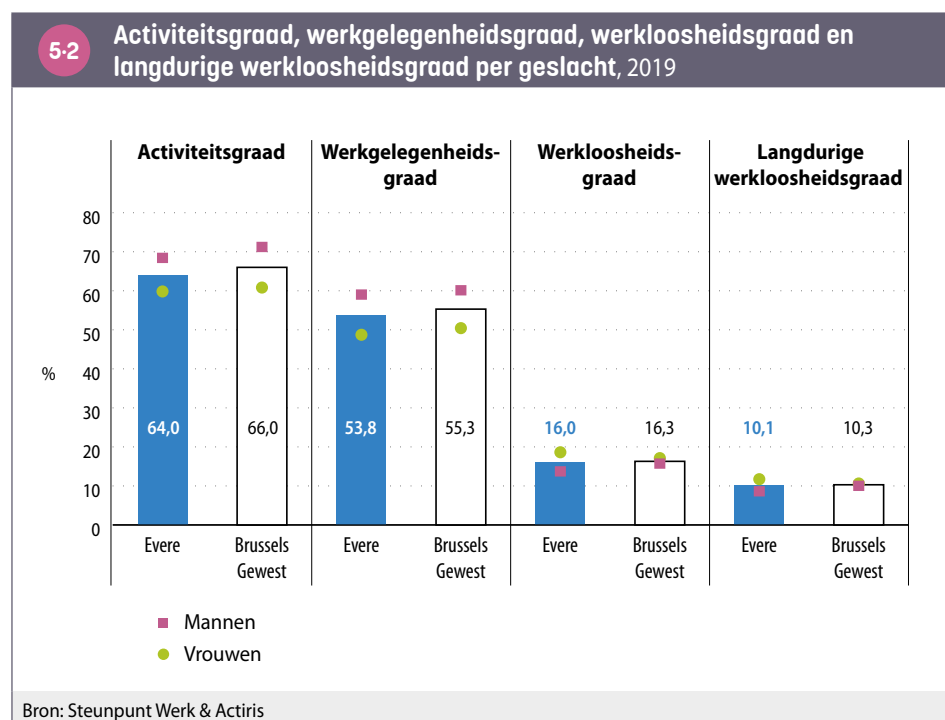
Bronnen: Steunpunt Werk, Actiris

Noot: De bevolking op beroepsactieve leeftijd is het gemiddelde van de bevolking op beroepsactieve leeftijd op 1 januari 2019 en die op 1 januari 2020.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De **activiteitsgraad** (15-64 jaar) is iets lager in Evere dan in het Gewest. Evere is de gemeente met de vierde laagste activiteitsgraad, na Molenbeek, Sint-Joost en de Stad Brussel. Dat is voornamelijk te wijten aan de activiteitsgraad van de mannen in Evere, die de laagste is van het Gewest. De activiteitsgraad van de vrouwen is eveneens lager dan die van de vrouwen in het Gewest **5-2**.

Binnen de **actieve bevolking** is de **werkloosheidsgraad** (totaal en langdurig)¹¹ in Evere vergelijkbaar met die van het Gewest. Het verschil per geslacht is veel groter in Evere dan in het ganse Gewest: de werkloosheidsgraad van vrouwen is hoger in Evere dan in het Gewest, voor de mannen in Evere geldt net het omgekeerde. Tot slot ligt de **werkgelegenheidsgraad** iets lager in Evere dan in het ganse Gewest. Net als op gewestelijk niveau is het verschil tussen de geslachten significant: 49 % van de vrouwen (15-64 jaar) in Evere heeft een baan, net als 59 % van de mannen in de gemeente.

De arbeidsmarktsituatie van **jongeren** tussen 15 en 24 jaar die in Evere wonen, is relatief vergelijkbaar met die van alle Brusselaars van die leeftijd. Een kwart van hen is actief op de arbeidsmarkt (werkend of werkloos). Voor de jongeren die zich op de arbeidsmarkt begeven (**actieve bevolking** tussen 15 en 24 jaar), is de toegang tot werk niet vanzelfsprekend: hun **werkloosheidsgraad** bedraagt meer dan 25 %, een aanzienlijk percentage, vergelijkbaar met dat van het Gewest (24 %).

De **werkgelegenheidsgraad** bij de inwoners van Evere tussen 25 en 49 jaar ligt iets lager dan bij alle Brusselaars van dezelfde leeftijd. Dat is het resultaat van een hogere inactiviteitsgraad, maar ook van een werkloosheidsgraad die iets lager ligt dan het gewestelijke cijfer.

Net als in het hele Gewest is de **activiteits-** en **werkgelegenheidsgraad** bij de inwoners van Evere tussen 50 en 64 jaar veel lager dan bij de mensen tussen 25 en 49 jaar, en is de werkloosheid hoger. De **werkloosheidsgraad** bij de inwoners van Evere tussen 50 en 64 jaar is vergelijkbaar met die bij de Brusselaars van dezelfde leeftijd **5-3**.

5-3 Voornaamste indicatoren van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) naar leeftijdsgroep, 2019

	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Evere	Brussels Gewest	Evere	Brussels Gewest	Evere	Brussels Gewest
15 - 24 jaar	25,8	25,1	19,3	19,2	25,2	23,6
25 - 49 jaar	74,5	77,0	63,7	65,3	14,6	15,1
50 - 64 jaar	67,1	69,2	55,5	57,0	17,3	17,6
Totaal	64,0	66,0	53,8	55,3	16,0	16,3

Bron: Steunpunt Werk

11 De langdurige **werkloosheidsgraad** komt overeen met het aandeel personen dat een jaar of langer werkloos is.

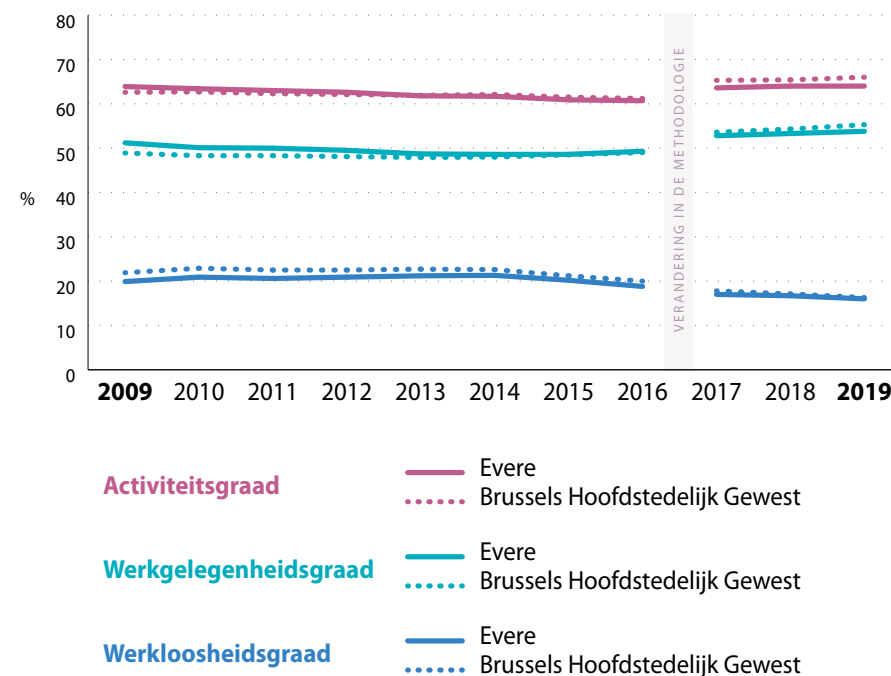
Wat de evolutie in de [activiteitsgraad](#) en de [werkgelegenheidsgraad](#) betreft, moet worden gewezen op de breuk in de cijferreeks in figuur 5-4: sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de beroepsbevolking gerekend, wat de activiteitsgraad en de werkgelegenheidsgraad omhoogtrekt. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze mensen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan zijn de werkgelegenheids- en de activiteitsgraad tot 2016 onderschat en is de [werkloosheidsgraad](#) overschat. Dat de personen die in die instellingen werken nu worden meegerekend, heeft een grote impact op de cijfers. In 2021 werken 1.140 inwoners van de gemeente in Europese en internationale instellingen. Dat is 7 % van de beroepsbevolking (8 % van de werkende personen binnen de actieve bevolking)¹².

Afgezien van het effect van de breuk in de cijferreeks zijn de [werkgelegenheids-](#) en de [activiteitsgraad](#) in de gemeente eerder stabiel gebleven tussen 2009 en 2016 enerzijds en tussen 2017 en 2019 anderzijds.

Afgezien van het effect van de kentering op de [werkloosheidsgraad](#) (zie hierboven), is deze vanaf 2014 gedaald in Evere en in het Brussels Gewest. Die daling is te wijten aan meerdere factoren, waaronder een verbetering van de economische activiteit in het hele land en bepaalde tewerkstellingsmaatregelen in het Gewest. Deze daling komt echter ook door strengere voorwaarden voor de toegang tot inschakelingsuitkeringen (federale maatregelen). Dat verklaart deels de sterkere daling van de werkloosheid onder jongeren. Sinds 2015 zijn de inschakelingsuitkeringen beperkt tot drie jaar. Er zijn ook andere, meer beperkende voorwaarden ingevoerd (met betrekking tot leeftijd, diploma en wachttijden). Deze sterkere beperking van de RVA-uitkeringen wordt gedeeltelijk weerspiegeld in het aantal inschrijvingen bij Actiris (geen inschrijvingen of schrappingen).

5-4

Evolutie van de werkloosheidsgraad, werkgelegenheidsgraad en activiteitsgraad, jaargemiddelde 2009-2019

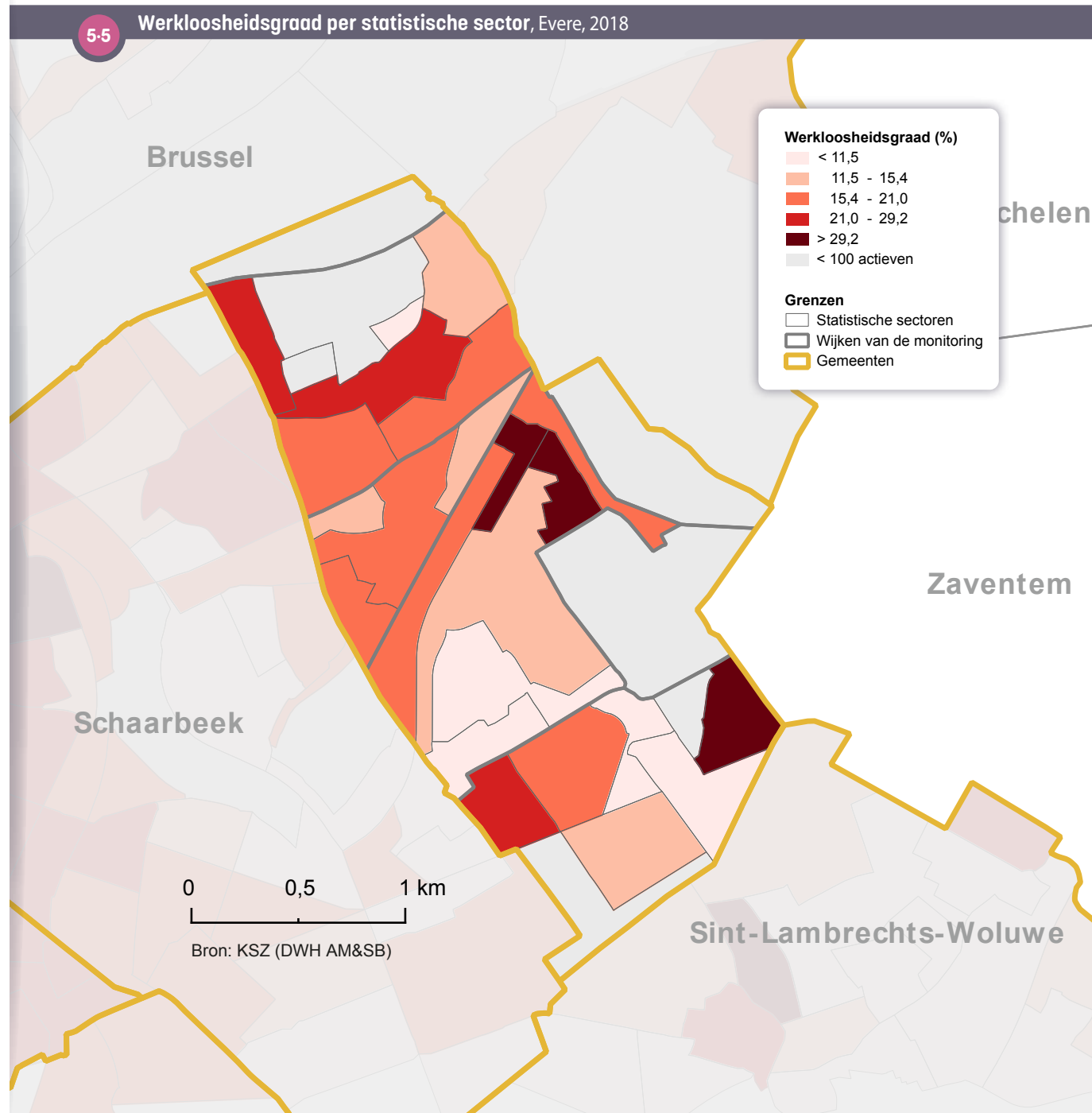

Bron: Steunpunt Werk

Noot: Sinds 2017 worden ook de werknemers van Europese en internationale instellingen tot de [beroepsbevolking](#) gerekend. Vóór 2017 waren er geen gedetailleerde statistieken over de werkgelegenheid in deze instellingen en werden deze mensen ten onrechte als inactief beschouwd. Als gevolg daarvan worden tot 2016 de [werkgelegenheids-](#) en [activiteitsgraad](#) onderschat en wordt de [werkloosheidsgraad](#) overschat.

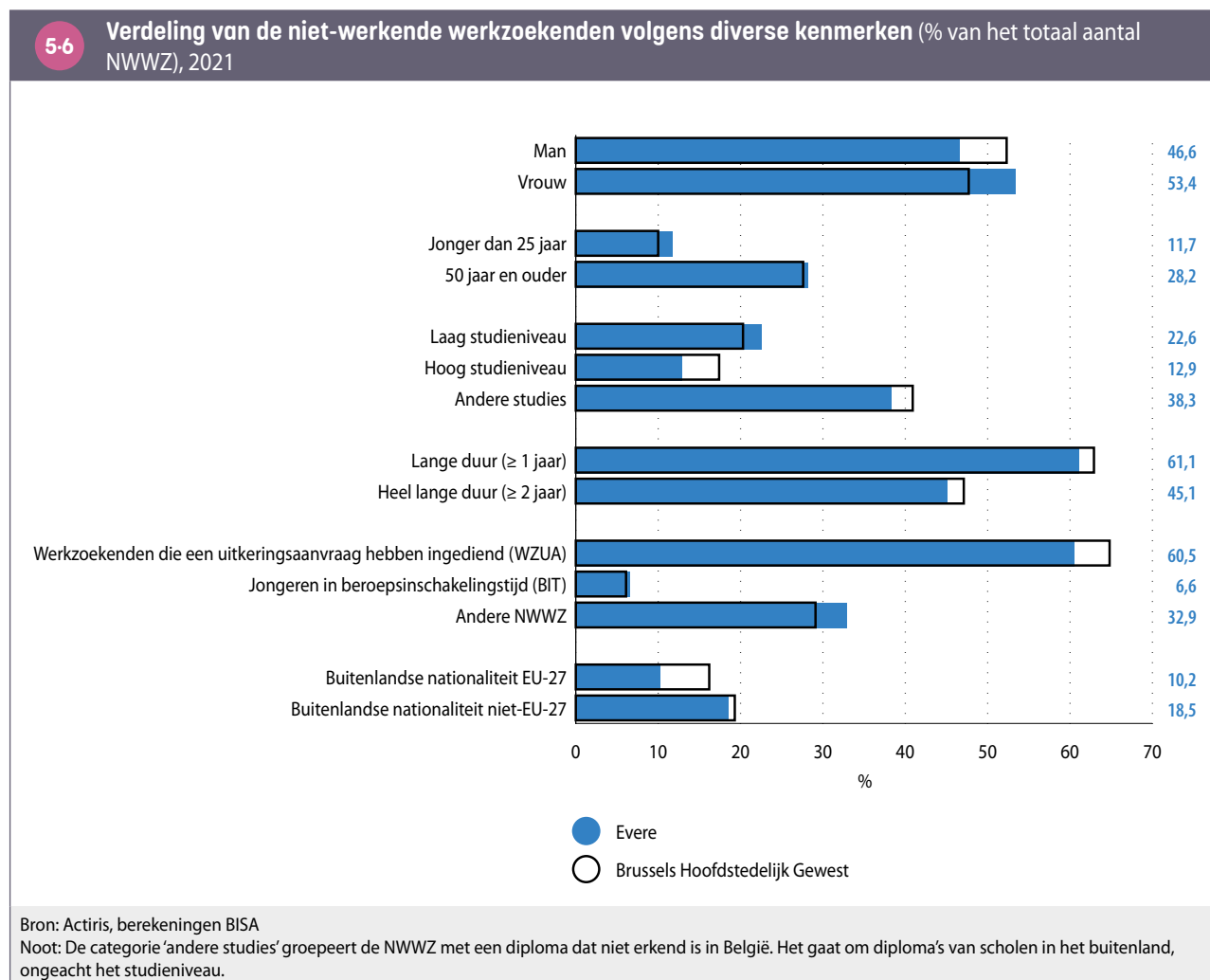
12 Bron: BISA. Militairen en werknemers onder Belgisch contract (onderworpen aan socialezekerheidsbijdragen) zijn niet in dat aantal inbegrepen.

De **werkloosheidscijfers** variëren sterk binnen de gemeente **5-5**. In sommige **sectoren** liggen de waarden tien keer hoger dan in andere. De werkloosheidsgraad in de Blokken Sint-Vincentius en de Gemeenschappen bedraagt niet meer dan 4 %, terwijl hij meer dan 40 % bedraagt in sectoren zoals Germal I en Germal II, die uitsluitend uit sociale woningen bestaan. Ook sommige sectoren zonder sociale huisvesting hebben hoge werkloosheidscijfers, zoals Carli en Oud Evere.

5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

In Evere, verschilt het profiel van de **niet-werkende werkzoekenden (NWWZ)** – ingeschreven bij Actiris – van het profiel op gewestelijk niveau **5-6**. Een van de verschillen is de nationaliteit: in Evere zijn er verhoudingsgewijs meer NWWZ met de Belgische nationaliteit en minder NWWZ met een EU-27 nationaliteit (zonder België). Het aandeel van de NWWZ met een laag opleidingsniveau is groter in Evere, in tegenstelling tot degenen wier kwalificaties niet erkend zijn in België ('andere studies') en afgestudeerden van het hoger onderwijs¹³. Bovendien is de werkloosheid minder vaak langdurig in Evere dan in het Gewest. Tot slot is het aandeel van 'andere NWWZ' aanzienlijk groter dan voor het Gewest (in tegenstelling tot het aandeel werkzoekenden met een werkloosheidsuitkering). Dat kan gedeeltelijk worden verklaard doordat een relatief hoger percentage OCMW-gebruikers bij Actiris is ingeschreven in Evere dan in het Gewest.

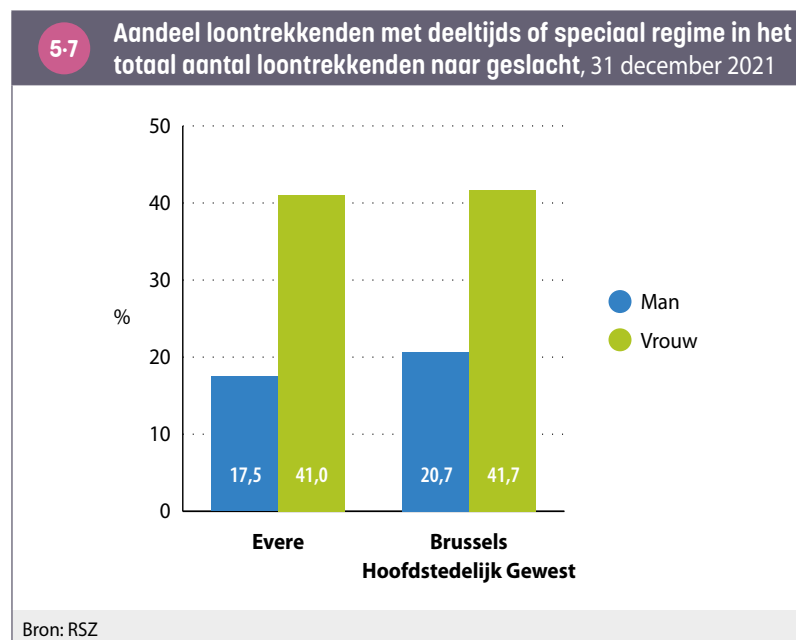
¹³ Die factoren zijn waarschijnlijk eerder een weerspiegeling van de kenmerken van de bevolking dan van specifieke lokale problemen

5.4. KENMERKEN VAN DE EVERSE LOONTREKKENDEN

In 2019 zijn 12.343 inwoners van Evere loontrekkenden. Onder hen, werkt 12 % in Evere en 88 % werkt elders¹⁴. In tegenstelling tot het volgende hoofdstuk ('Economische activiteit'), dat dieper ingaat op de loontrekkenden die in Evere werken, gaat dit hoofdstuk over de loontrekkenden die in Evere wonen.

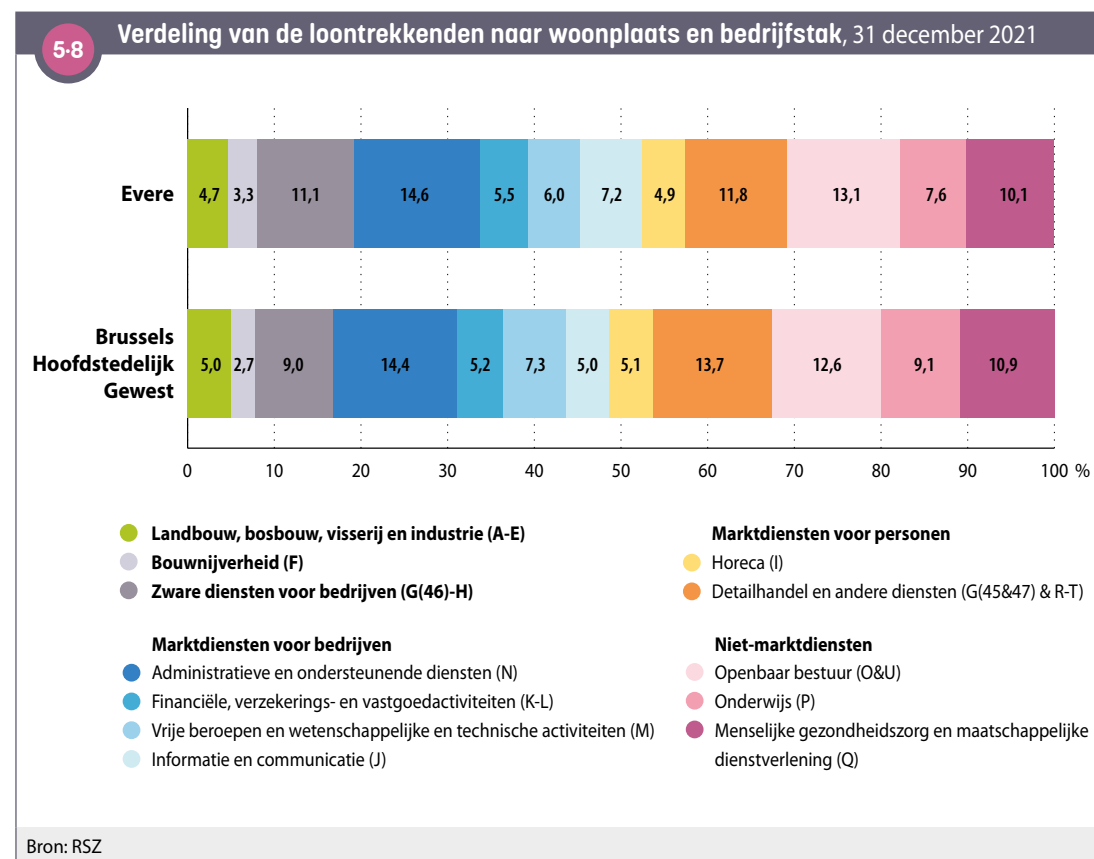
Deeltijdse loontrekkenden

Over het algemeen werken vrouwen, zowel in Evere als in het hele Gewest, veel vaker deeltijds dan mannen. Zo werken 41 % van de vrouwelijke loontrekkenden en 17,5 % van de mannelijke loontrekkenden deeltijds in Evere, en respectievelijk 42 % en 21 % in het ganse Gewest ⁵⁻⁷.

Activiteitssectoren van de Everse loontrekkenden

In vergelijking met de gewestelijke verdeling zijn de loontrekkenden in Evere iets sterker vertegenwoordigd in de **zware diensten voor bedrijven** en in informatie en communicatie. Deze bevinding houdt verband met de aanwezigheid van een groeiende Indiase gemeenschap in de gemeente, waarvan een aanzienlijk deel bestaat uit hoogopgeleide werknemers die actief zijn in de IT-sector (BISA, 2017). Daarentegen zijn de loontrekkenden in Evere ondervertegenwoordigd in de **detailhandel** en het onderwijs ⁵⁻⁸. Internationale werknemers (tewerkgesteld bij Europese en internationale instellingen), die relatief talrijk aanwezig zijn in de gemeente, zijn niet in deze cijfers opgenomen.

14 Bron: Steunpunt Werk.

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

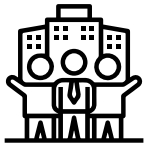
6-1

Beschrijving van de economische activiteiten in Evere, 2019

2.696

maatschappelijke zetels, btw-plichtig

835

lokale vestigingseenheden

21.403

werknemers

2.251

zelfstandigen

1.204

werknemers in de internationale instellingen

6.1. ALGEMENE SITUATIE

In 2019 zijn er 2.696 **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige bedrijven en 835 **vestigingseenheden** (exploitatiezetels van bedrijven met ten minste één bij de RSZ aangegeven werknemer)¹⁵ op het grondgebied van Evere. Die bedrijven hebben 21.403 loontrekkenden in dienst (die in de gemeente werken, ongeacht waar ze wonen). Daarnaast zijn er dat jaar 2.251 zelfstandigen actief in Evere¹⁶ 6-1. Tot slot zijn op het grondgebied van Evere 1.204 jobs verbonden aan Europese en internationale instellingen.

15 Het aantal **maatschappelijke zetels** van btw-plichtige bedrijven is bijna altijd groter dan het aantal **vestigingseenheden** in een gemeente. Dat komt doordat de statistieken van de btw-plichtige bedrijven ook ondernemingen bevatten die geen werknemers aangeven bij de RSZ, zoals het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze bedrijven zonder loontrekkende werknemers zijn niet opgenomen in de statistieken van de lokale vestigingseenheden.

16 Een bedrijf kan gekoppeld zijn aan een rechtspersoon (nv, bvba, coöperatie) of een natuurlijke persoon (een zelfstandige). Een **maatschappelijke zetel** is de centrale vestiging van een bedrijf (de enige als het bedrijf 1 vestiging heeft, de plaats waar de jaarbalans wordt opgemaakt als het er meerdere heeft). De statistieken tellen het aantal bedrijven met een btw-nummer. Niet alle bedrijven hebben een btw-nummer, de vrije beroepen zijn bijvoorbeeld niet btw-plichtig. Het aantal **zelfstandigen** komt overeen met het aantal inschrijvingen van het RSVZ. Dat aantal omvat in principe alle zelfstandigen, ook de helpers.

6.2. DE SPECIEFIEKE ECONOMISCHE KENMERKEN VAN EVERE

In vergelijking met het hele Brussels Gewest hebben de banen in Evere de volgende kenmerken 6-2 :

- De zelfstandigen zijn – in verhouding tot alle werknemers – minder talrijk in Evere dan in het Gewest. Evere is ook de derde gemeente waar ze het minst aanwezig zijn, opnieuw in termen van het aantal werknemers dat in de gemeente werkt, ongeacht hun woonplaats.
- In tegenstelling tot de bedienden zijn de ambtenaren, in verhouding tot de bezoldigde tewerkstelling, talrijker dan in het ganse Brussels Gewest (met uitzondering van de personen die in internationale en Europese instellingen werken, die niet in deze statistieken zijn opgenomen). Evere is een van de gemeenten met het hoogste percentage ambtenaren in loondienst (zie hieronder).
- Er zijn relatief minder vrouwelijke loontrekkenden in Evere, terwijl het tegenovergestelde geldt voor het Gewest als geheel.

6-2

Kenmerken van de werknemers, op de werkplaats, 2019

	Evere	Brussels Gewest
Aandeel van de zelfstandigen bij de werkenden	9,5 %	13,2 %
Verdeling van de arbeid in loondienst volgens statuut		
Aandeel arbeiders	24,0 %	20,1 %
Aandeel bedienden	49,8 %	61,9 %
Aandeel ambtenaren	26,2 %	17,9 %
Verdeling van de loontrekkenden naar geslacht		
Aandeel vrouwen	40,1 %	51,2 %
Aandeel mannen	59,9 %	48,8 %
Bronnen: Steunpunt Werk, RSZ; berekeningen BISA Noot: de gegevens met betrekking tot status en geslacht hebben betrekking op de loontrekkenden zoals geteld door de RSZ.		

Evere telt een lager aantal maatschappelijke zetels (in verhouding tot de bevolking) dan het Gewest. De gemeente is een van de drie Brusselse gemeenten met de minste maatschappelijke zetels. Het aantal vestigingen per inwoner is ook laag en ligt ver onder het gewestelijke cijfer.

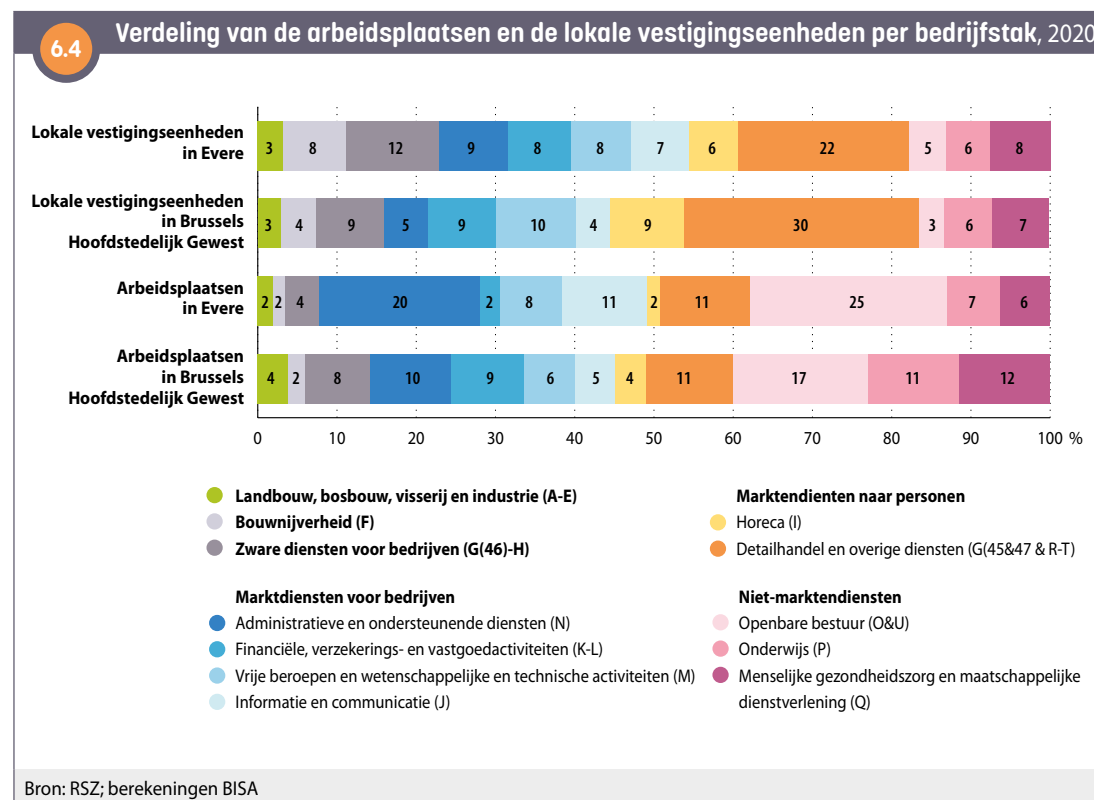
In vergelijking met de situatie in het Gewest bestaat de bedrijvenstructuur meer uit middelgrote of grote bedrijven (tussen 10 en 199 werknemers) en minder uit kleinere bedrijven **6.3**.

6.3 Beschrijving van de ondernemingen, 2020		
	Evere	Brussels Gewest
Aantal maatschappelijke zetels voor 1.000 inwoners	66,6	92,9
Aantal lokale vestigingseenheden voor 1.000 inwoners	20,1	30,9
Indicator van de ondernemingsdynamiek	3,1 %	2,9 %
Aandeel lokale vestigingseenheden:		
van 1 tot 4 werknemers	59,5 %	64,8 %
van 5 tot 9 werknemers	13,5 %	14,6 %
van 10 tot 49 werknemers	18,9 %	15,6 %
van 50 tot 199 werknemers	6,3 %	3,7 %
van meer dan 200 werknemers	1,8 %	1,3 %
Bronnen: RSZ, Statbel, BISA; berekeningen BISA		

De gemeente vertoont bepaalde sectorale specialisaties die belangrijker zijn in termen van banen dan van lokale vestigingseenheden **6.4**:

- Meerdere activiteitssectoren zijn oververtegenwoordigd in de gemeente:
 - De belangrijkste sector in termen van aantal banen is die van het openbaar bestuur. Het is ook een sector die heel sterk oververtegenwoordigd is: hij is goed voor 25 % van de banen in Evere, tegenover 17 % op gewestelijk niveau. In Evere zijn dit banen in de domeinen buitenlandse zaken, defensie en justitie. 42 % van de Brusselse banen in deze sector zijn gelokaliseerd in Evere. Ze houden verband met de aanwezigheid van het hoofdkwartier van de Nationale Defensie op de voormalige NAVO-site.
 - De tweede grootste sector in termen van banen is die van de **administratieve en ondersteunende diensten**, die in Evere voor 88 % uit banen in de schoonmaak bestaan. Ook dit is een sector die oververtegenwoordigd is in Evere.
 - Ook de informatie- en communicatiesector is oververtegenwoordigd in Evere en is de op vier na grootste sector in de gemeente. Meerdere mediabedrijven hebben hun hoofdkantoor in de gemeente.

- Daartegenover zijn andere sectoren wat aantal banen betreft ondervertegenwoordigd in de gemeente, zoals onderwijs, menselijke gezondheidszorg en maatschappelijk werk. Ook de sector **detailhandel** is ondervertegenwoordigd in termen van aantal vestigingen, maar niet wat betreft het aantal banen. De detailhandelszaken in de gemeente zijn dan ook groter dan in Brussel, met de aanwezigheid van verscheidene super- en hypermarkten.

6.3. BEDRIJFSMIGRATIES

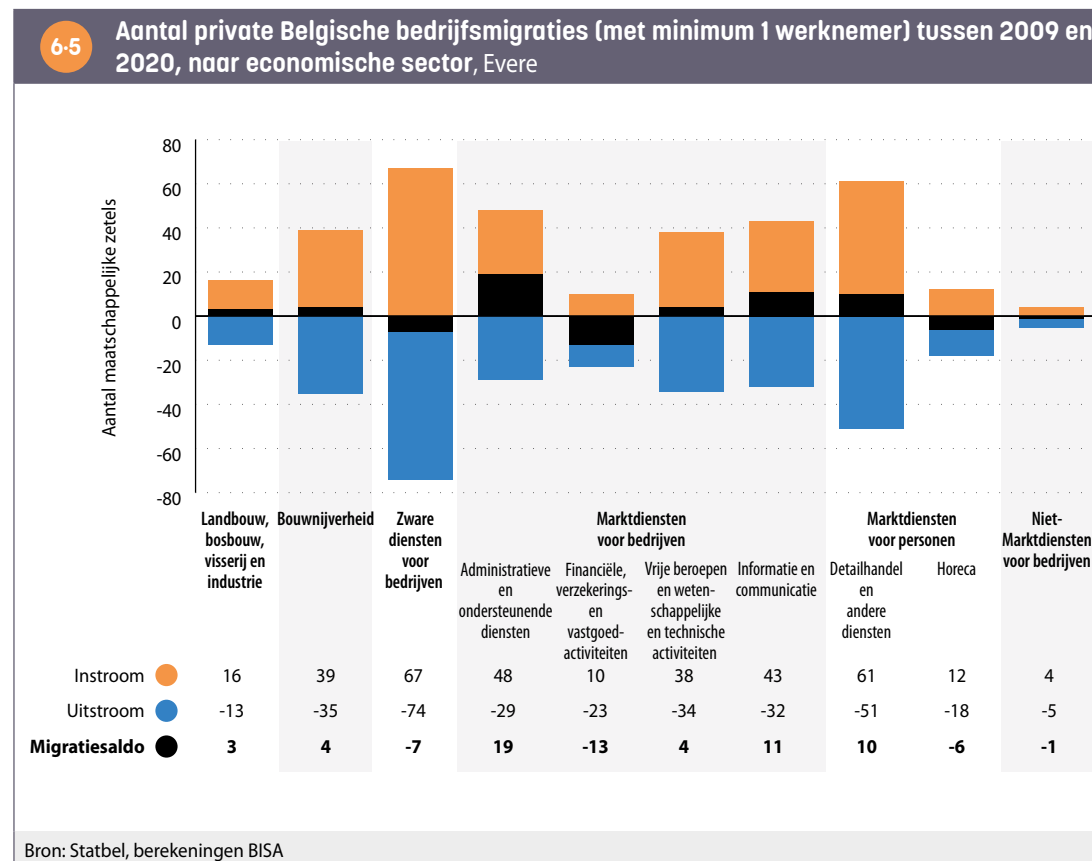
Tussen 2009 en 2020 is het [migratiesaldo van bedrijven](#) in Evere licht positief (+4 voor 1.000 bedrijven). Het aantal vertrekkende privébedrijven (Belgische bedrijven met minstens één werknemer) is dus lager dan het aantal nieuwe bedrijven van dat type in de gemeente¹⁷. In de periode 2009-2020 zijn er 338 bedrijven die zich in Evere vestigen en 314 die de gemeente verlaten. Evere is de gemeente met het op een na hoogste migratiesaldo van bedrijven in het Gewest.

De grootste positieve migratiesaldi van bedrijven in Evere zijn te zien in de sectoren [administratieve en ondersteunende diensten](#), informatie en communicatie, en [detailhandel](#) en andere diensten. De aanwezigheid van meerdere bedrijventerreinen in de gemeente verklaart de aantrekkingskracht op dit soort bedrijven. Aan de andere kant is het saldo negatief in sectoren als financiën, verzekeringen en onroerend goed [6-5](#).

Als we de migratie van bedrijven voor de periode 2009-2020 in Evere uitsplitsen naar het Gewest van herkomst of bestemming zien we voor de gemeente:

- een negatief migratiesaldo voor de migraties uit of naar Vlaanderen en Wallonië (-28 bedrijven, of -5 per 1.000). Het internationaal migratiesaldo is negatief voor alle Brusselse gemeenten, zij het in verschillende mate.
- een positief migratiesaldo uit of naar de 18 andere Brusselse gemeenten (+52 bedrijven, of +8 per 1.000);

Op het niveau van het Brussels Gewest blijkt Evere dus een vrij aantrekkelijke gemeente, wat het negatieve saldo ten opzichte van Vlaanderen en Wallonië compenseert.

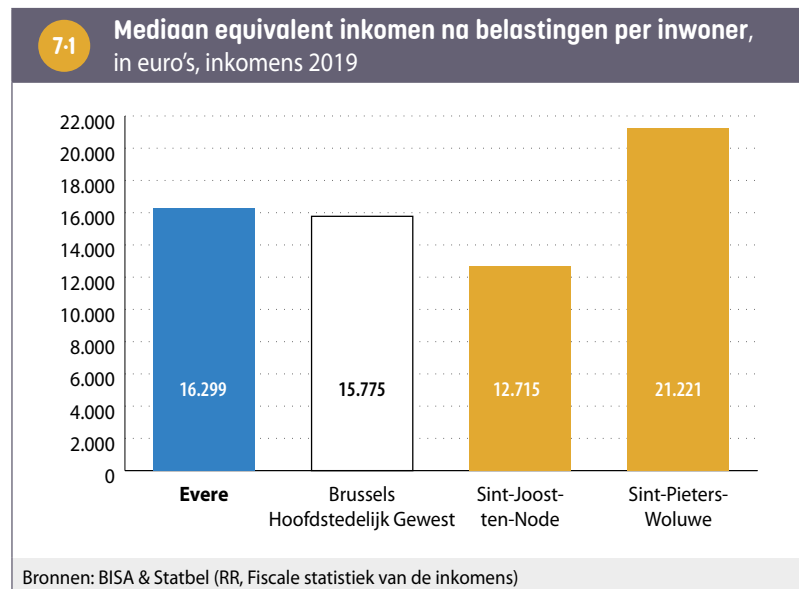

¹⁷ De analyse van de migratie is gebaseerd op de intergemeentelijke verplaatsingen van de [maatschappelijke zetels](#) van Belgische privébedrijven met ten minste één werknemer over de periode 2009-2020 (zie de Focus nr. 54 en 55 van het BISA voor meer methodologische details).

7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens bedraagt het **mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen**¹⁸ 16.299 euro in Evere in 2019, wat 3 % hoger ligt dan de Brusselse mediaan¹⁹. Dit inkomen is het laagst in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe **7-1**.

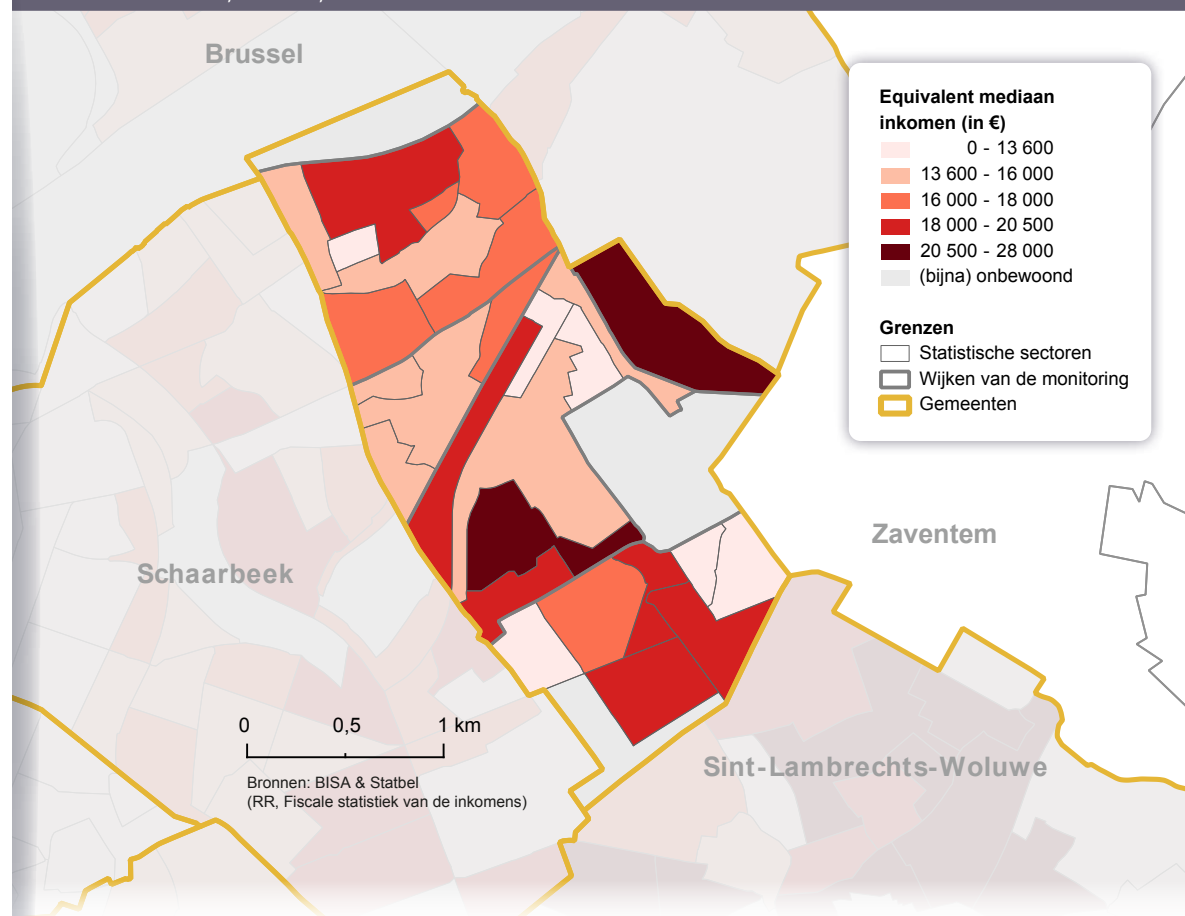

18 In dit hoofdstuk worden de termen 'mediaan inkomen' of 'mediaan equivalent inkomen' door elkaar gebruikt om te verwijzen naar het 'mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen'.

19 Aangezien 8% van de werkende actieve beroepsbevolking in Evere in een internationale instelling werkt en hun inkomen, dat over het algemeen hoog is, niet kan worden meegerekend, is de reële kloof met de gewestelijke mediaan waarschijnlijk groter.

7-2

Mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Evere, in euro's, inkomens 2019

Er zijn grote verschillen in de **mediane equivalente inkomens na belastingen** op het grondgebied van Evere. Het mediaan inkomen in de **statistische sector** Germinal II, de sector met het laagste mediaan inkomen in de gemeente, is bijvoorbeeld twee keer zo laag als dat in de sector Dupont, waar het het hoogste is in de gemeente. De sectoren met de laagste mediane inkomens zijn deze met het grootste aandeel of uitsluitend sociale huisvesting **7-2**. De sectoren met hoge mediane inkomens bevinden zich op meerdere plaatsen in de gemeente, zodat er geen duidelijk herkenbare sociaal-ruimtelijke structuur is.

Kaart 7.3 toont de evolutie van de inkomens in reële termen²⁰ per **statistische sector** tussen 2009 en 2019 in het Brussels Gewest. Over het algemeen is het mediaan equivalent inkomen gestegen in de **eerste kroon** van de stad, in het bijzonder langs het kanaal in de **arme sikkel** (hoewel dat een van de meest achtergestelde gebieden van de hoofdstad blijft). We zien ook een toename in veel welvarende sectoren, vooral in het zuidoostelijke kwadrant van de **tweede kroon**. Omgekeerd zien we een daling van de mediane inkomens in veel statistische sectoren van de tweede kroon, in het bijzonder in het noordwesten van het Gewest, maar ook in heel wat sectoren met sociale huisvesting²¹.

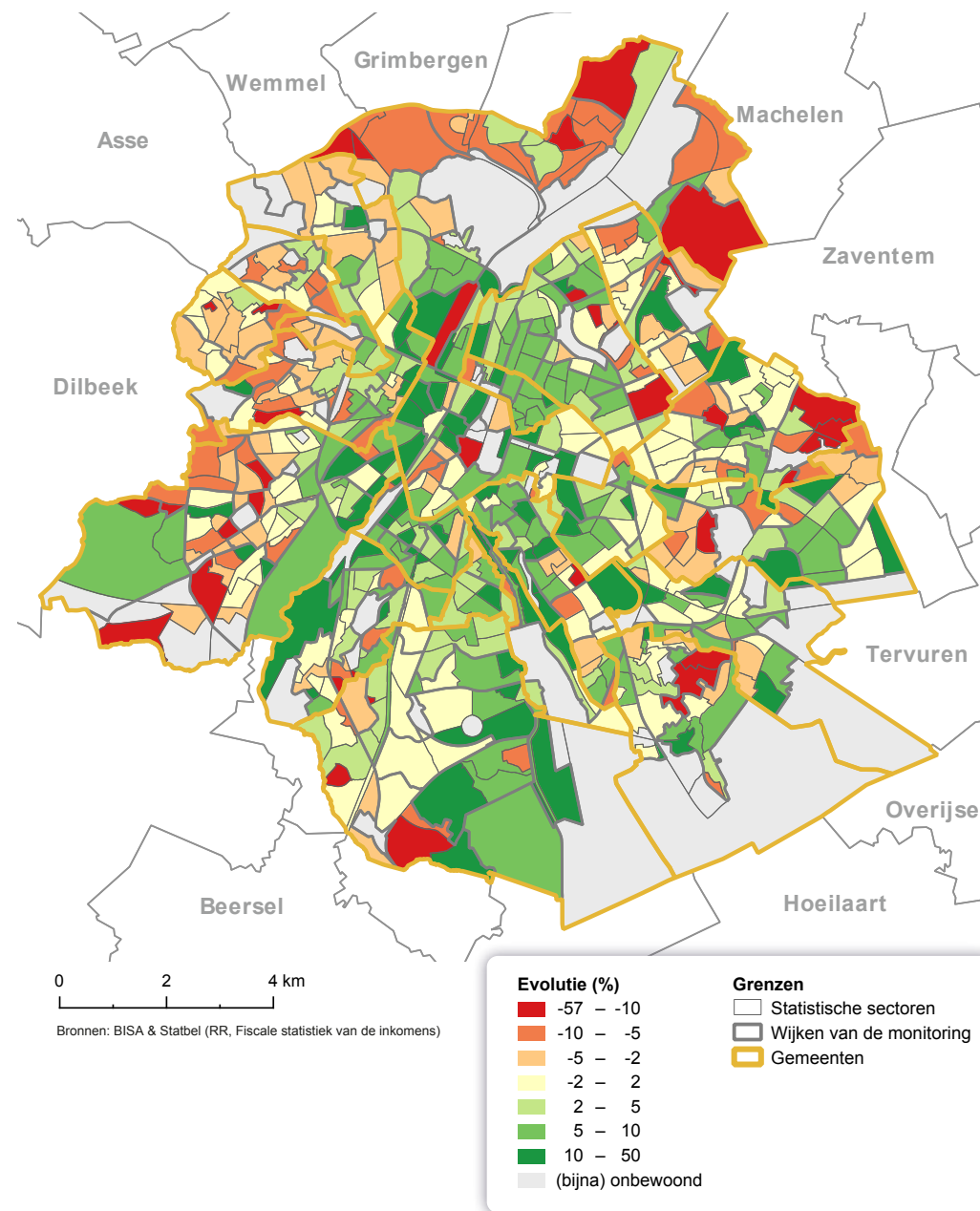
In Evere is de situatie gemengd. In meer dan de helft van de **statistische sectoren** is het mediane inkomen gedaald, in sommige gevallen met meer dan 11 %. In andere sectoren is het daarentegen gestegen, in sommige gevallen zeer sterk, met meer dan 25 %. De stijgingen van meer dan 20 % in het mediane inkomen in Evere doen zich voor in sectoren waar de bevolking ook aanzienlijk is veranderd, wat duidt op de komst van een nieuwe bevolking. Dat is het geval voor de sectoren Gemeenschap en Oudstrijders. In de sector Gemeenschap was 82 % van de inwoners in 2019 geen inwoner van deze sector in 2014.

In Evere zijn de veranderingen in het mediane inkomen niet gekoppeld aan het niveau van het mediane inkomen van 2009. De sectoren waar de inkomens gestegen zijn, zijn zowel sectoren waar het mediane inkomen in 2009 laag was als sectoren waar het hoog was.

Deze inkomensevoluties in een **statistische sector/wijk** kunnen het gevolg zijn van een verandering in het inkomen van inwoners die gedurende heel de periode ter plaatse zijn gebleven, maar ook van bewegingen van de bevolking (migratie, geboorten en sterfgevallen) en de evolutie van de kenmerken hiervan.

7.3

Evolutie van het mediaan equivalent inkomen na belastingen per inwoner per statistische sector, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in %, inkomens 2009-2019

20 Het betreft de evolutie van de reële inkomens of inkomens bij constante prijzen, dus met neutralisatie van de gevolgen van de inflatie.

21 Zie BISA (2021) voor meer informatie over deze evoluties.

De mate van **inkomensongelijkheid**, gemeten aan de hand van de **Gini-coëfficiënt**, is iets minder hoog in Evere dan het gemiddelde van de 19 gemeenten **7-4**.

7-4 Gini-coëfficiënt op basis van het equivalent inkomen per persoon, inkomens 2019		
	Evere	Gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten
Gini-coëfficiënt – Totaal belastbaar inkomen per persoon	0,37	0,41
Gini-coëfficiënt – Inkomen na belastingen per persoon	0,30	0,33

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

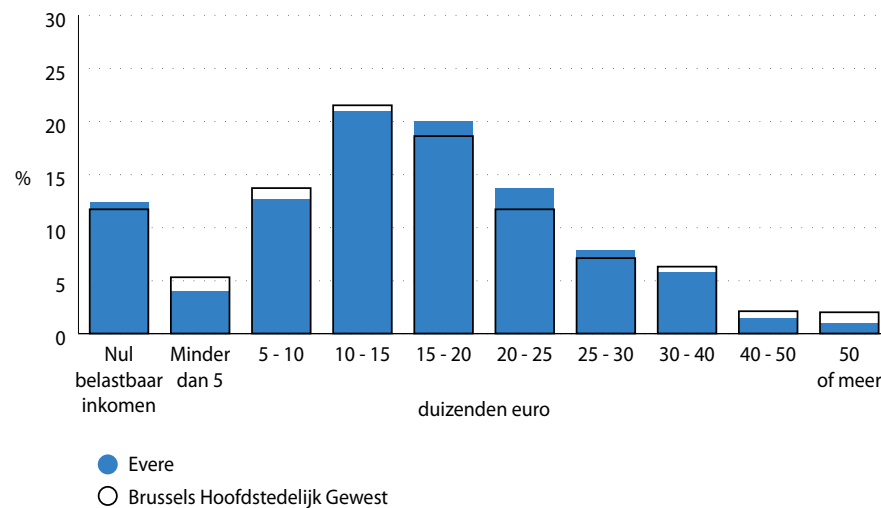
Personen met een **equivalent inkomen na belastingen** tussen 15.000 en 30.000 euro zijn iets sterker vertegenwoordigd in Evere dan op gewestelijk niveau. Mensen in de lagere inkomensklassen (5.000 tot 15.000 euro) en in de hogere inkomensklassen (meer dan 30.000 euro) zijn ondervertegenwoordigd in vergelijking met de situatie op gewestelijk niveau. Deze ondervertegenwoordiging is vooral uitgesproken voor de twee klassen aan de uitersten van de verdeling (exclusief de nul inkomens) **7-5**.

Het aandeel van de bevolking dat leeft in een huishouden met een totaal netto belastbaar inkomen dat nul bedraagt, is iets groter in Evere dan in het Brussels Gewest. De aangiften waarvan het totale netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen met niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon** en tegemoetkomingen voor personen met een beperking), maar ook om internationale ambtenaren, bepaalde studenten enz. In Evere verklaart de aanwezigheid van internationale ambtenaren die lichte oververtegenwoordiging voor een deel.

De hierboven vermelde categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook tot de klassen met heel lage mediane equivalent inkomens behoren (lager dan 5.000 euro), terwijl hun effectieve inkomen in werkelijkheid soms hoger ligt. Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek** (zie glossarium).

7-5

Verdeling van de bevolking volgens het equivalent inkomen na belastingen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: Omwille van de eenvoud worden de klassen aangeduid met afgeronde cijfers, terwijl in werkelijkheid enkel de ondergrens van elke klasse wordt opgenomen.

Wanneer we het belastbare inkomen bekijken dat individueel door de belastingplichtigen in Evere wordt aangegeven, ligt het mediane belastbaar inkomen van de vrouwen lager dan dat van de mannen, net als in de rest van het Brussels Gewest ^{7.6}. Afhankelijk van hun gezinssamenstelling hebben de mannen in de gemeente een inkomen dat tussen 7 en 33 % hoger ligt dan dat van de vrouwen. Het grootste verschil is te zien bij de koppels met kinderen. Op gewestelijk niveau geven alleenstaande vrouwen een hoger mediaan belastbaar inkomen aan dan hun mannelijke tegenhangers, wat niet het geval is in Evere. Bovendien vallen de verschillen in mediaan inkomen tussen de inwoners van Evere en die van het ganse Brussels Gewest in alle gevallen in het voordeel van de Everaars uit. Deze verschillen zijn nog duidelijker voor alleenstaanden dan voor andere posities in het huishouden.

7.6 Mediaan belastbaar inkomen van de aangevers naar geslacht en positie in het huishouden, in euro's, inkomens 2019

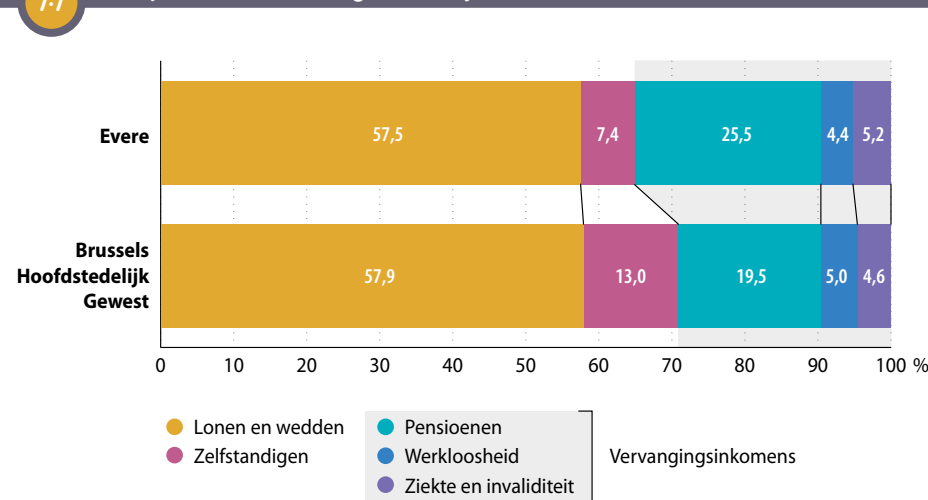
	Evere			Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Alleenwonend	21.837	20.469	20.985	18.090	19.182	18.753
Samenwonend of gehuwd zonder kinderen	23.816	18.292	21.647	23.208	18.087	21.060
Samenwonend of gehuwd met kind(eren)	23.783	17.940	21.242	23.438	17.525	21.052
Alleenstaande ouder	21.815	18.810	19.136	21.221	18.032	18.495
Totaal	23.290	18.946	20.912	21.751	18.408	19.886

Bronnen: BISA & Statbel (RR, Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot:
 • Alleen aangevers die op 1 januari 2019 18 jaar of ouder waren, zijn in deze tabel opgenomen.
 • Aangevers met een nul of negatief belastbaar inkomen (gecorrigeerd met het huwelijksquotiënt) werden uitgesloten voordat het mediaan inkomen werd berekend.
 • De regel 'Totaal' bevat alleen aangevers met het type positie in het huishouden dat in deze tabel wordt gepresenteerd. De inkomens van leden van collectieve huishoudens, kinderen, andere leden van een huishouden of personen die tot andere soorten huishoudens behoren, zijn niet in aanmerking genomen voor de berekening van de medianen in de regel 'Totaal'.

Uit de analyse van de bron van deze fiscale inkomens (voor belastingen) in 2019 blijkt dat het aandeel van de inkomens uit arbeid in loondienst vergelijkbaar is in Evere en in het Gewest (58 %). Het aandeel van de inkomens uit werkloosheids- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is in Evere even hoog als in het Gewest als geheel en bedraagt bijna 10 % van het globale netto-inkomen. Het aandeel van de inkomens van zelfstandigen is kleiner in Evere dan in het Gewest als geheel (7 % tegenover 13 %), wat overeenstemt met het kleinere aandeel van zelfstandigen in de actieve beroepsbevolking. Het inkomen uit pensioenen in verhouding tot het totale netto-inkomen is hoger in Evere dan in het Gewest in het geheel ^{7.7}.

7.7 Componenten van het gezamenlijk netto inkomen, inkomens 2019

Bronnen: BISA & Statbel (Fiscale statistiek van de inkomens)

Noot: De inkomens van zelfstandigen worden in de aangiften van de personenbelasting doorgaans onderschat.

7.2. PERSONEN DIE EEN UITKERING ONTVANGEN

Het aantal personen dat een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of een sociale bijstandsuitkering ontvangt, is een indicator van het aantal personen dat met een **beperkt inkomen** moet rondkomen, dat dichtbij en soms onder de [armoederisicogrens](#) ligt.

In Evere zijn de aandelen van deze inkomens of uitkeringen gelijk aan of groter dan die voor het Gewest, met uitzondering van het aandeel werkloze 18-64-jarigen en IGO-ontvangers.

Van de beroepsbevolking (18-64 jaar) ontvangt 8 % een werkloosheidsuitkering, 6 % een invaliditeitsuitkering, 6,5 % een [leefloon](#) of [equivalent leefloon](#) en 2 % een tegemoetkoming voor personen met een beperking. Van de jongeren tussen 18 en 24 jaar ontvangt 19 % een leefloon of equivalent leefloon. Dat percentage ligt hoger dan dat van het Brussels Gewest. Het percentage jongeren met een werkloosheidsuitkering is in Evere ook iets hoger dan in het Gewest als geheel. Het aandeel mensen van 65 jaar en ouder dat een IGO ontvangt, is echter iets kleiner in Evere (11,5 %) dan in het Gewest als geheel (13 %) ⁷⁻⁸. De relatieve situatie van de jongere generaties in Evere blijkt dus ongunstiger te zijn dan die van de oudere generaties.

7-8

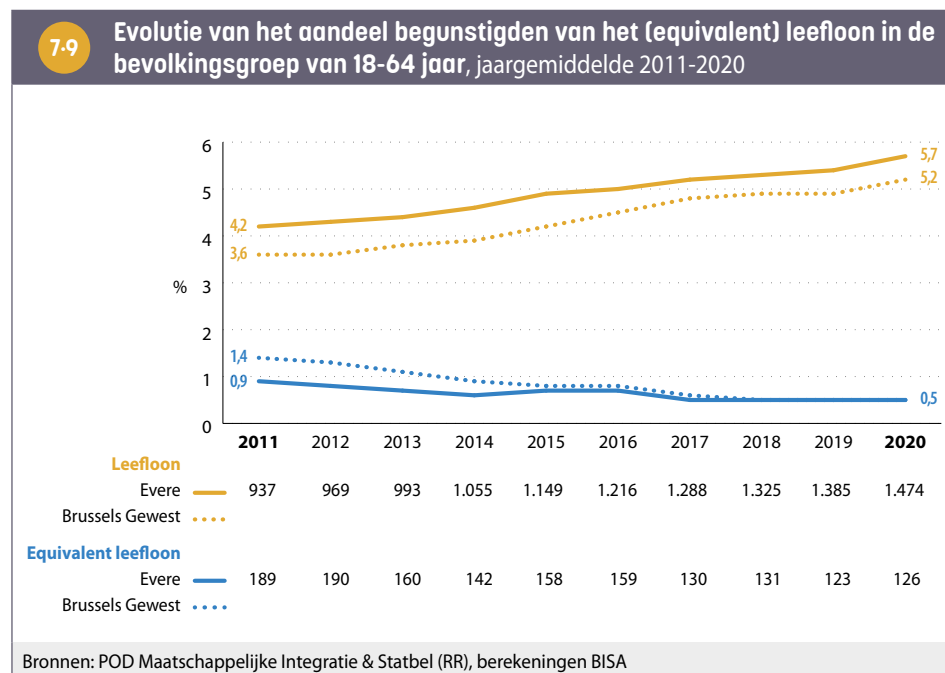
Aantal en percentage personen die een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of sociale bijstandsuitkering ontvangen naar leeftijdsklasse, januari 2011 en 2021

	Evere			Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
	Aantal (2021)	% (2011)	% (2021)	% (2011)	% (2021)
Bevolking van 18 tot 24 jaar	3.409	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	643	11,3	18,9	9,1	15,4
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	105	8,4	3,1	7,9	2,5
Bevolking van 18 tot 64 jaar	26.228	100	100	100	100
Leefloon of equivalent leefloon (OCMW)	1.709	4,8	6,5	5,0	6,0
Werkloosheids- of inschakelingsuitkering (1)	2.028	13,3	7,7	13,2	8,5
Invaliditeitsuitkeringen (2)	1.583	3,6	6,0	3,4	5,1
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	553	2,0	2,1	1,8	2,0
Bevolking van 65 jaar en ouder	6.576	100	100	100	100
Inkomensgarantie voor ouderen (IGO)	759	7,3	11,5	9,3	12,7
Tegemoetkomingen voor personen met een handicap (2)	452	5,7	6,9	6,0	6,4

Bronnen: POD MI, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid - DGPH, FPD, Statbel (RR); berekeningen BISA
 (1) Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
 (2) Gegevens voor december 2010 en december 2020.

Het aandeel van de **leefloners** in de beroepsbevolking (18-64 jaar) stijgt tussen 2011 en 2020, zowel in Evere als in het ganse Gewest. In 2011 bedraagt dat aandeel nog 4 % en in 2020 bedraagt het al 5 %. De stijging is vergelijkbaar met die van het Gewest **7-9**.

Het aantal personen dat een **equivalent leefloon** ontvangt, daalt in de periode 2011-2020 (vóór de oorlog in Oekraïne), in lijn met de gewestelijke situatie. Deze trend kan worden verklaard door de afname van de migratiestromen en door bepaalde maatregelen die op federaal niveau zijn genomen op het gebied van het asiel- en migratiebeleid. Dat heeft in deze periode geleid tot een vermindering van het aantal asielzoekers en vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister zijn ingeschreven en in aanmerking komen voor financiële hulp. Een deel onder hun werd ook naar onthaalstructuren gestuurd. Het moet worden benadrukt dat die cijfers dateren van vóór de oorlog in Oekraïne en de instroom van vluchtelingen uit dat land, aangezien de Oekraïense vluchtelingen onder tijdelijke bescherming (onder de vereiste voorwaarden) recht hebben op een equivalent leefloon. In Evere is deze daling minder significant dan voor het Gewest als geheel.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVT)

Het aantal **rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming** (RVT) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2021 hadden 11.477 inwoners van Evere recht op de verhoogde tegemoetkoming als titularis of als persoon ten laste, d.w.z. 27 % van de bevolking, hetzelfde percentage als op gewestelijk niveau. Zowel in Evere als in het Gewest als geheel hebben 25- tot 64-jarigen minder kans om de verhoogde uitkering te ontvangen. Meer dan een op de drie jongvolwassenen (18-24 jaar) in de gemeente (36 %) heeft een RVT-status, wat meer is dan in het Gewest als geheel (32 %). Voor de andere leeftijdsgroepen zijn de verschillen tussen de gemeentelijke en de gewestelijke situatie kleiner **7-10**.

7-10 Aantal en percentage rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming in het kader van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging (RVT), naar leeftijdsklasse en geslacht, januari 2021

Leeftijdsklasse	Evere						Brussels Hoofdstedelijk Gewest		
	Aantal rechthebbenden ⁽¹⁾			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking			Percentage rechthebbenden ⁽¹⁾ in de bevolking		
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Jonger dan 18 jaar	1.635	1.611	3.246	31,0	32,3	31,6	32,7	32,7	32,7
18 - 24 jaar	608	619	1.227	34,9	37,1	36,0	31,8	31,7	31,8
25 - 64 jaar	1.964	2.903	4.867	17,6	24,9	21,3	19,4	23,8	21,6
65 jaar en ouder	721	1.416	2.137	29,2	34,5	32,5	30,6	35,3	33,4
Totaal	4.928	6.549	11.477	23,9	29,2	26,7	24,8	28,2	26,5

Bronnen: BISA, KSZ (DWH AM&SB), Statbel (RR)
(1) Titularissen en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone begroting van de gemeente betreft het geheel van ontvangsten en uitgaven die op een regelmatige en gebruikelijke wijze voorvallen. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen hebben een onregelmatig karakter. Ze worden apart in beschouwing genomen, in de zogeheten buitengewone begroting.

Wanneer de periode van 2015-2020 in beschouwing wordt genomen, valt op dat de gewone dienst van de gemeente Evere meerdere jaren een tekort vertoonde. Het gecumuleerd resultaat bleef echter positief tot 2019. In 2020, ten gevolge van de COVID-19-crisis, werd het tekort groter doordat de uitgaven dat jaar sterker toenamen dan de ontvangsten. Dat jaar werd ook het gecumuleerd resultaat negatief.

De ontvangsten en de uitgaven van een gemeente hangen sterk af van haar aantal inwoners. Om gemeenten te kunnen vergelijken worden de ontvangsten en de uitgaven, alsook de schuld en de investeringen daarom uitgedrukt **per inwoner**.

In de rekeningen van 2015-2020 waren de gewone ontvangsten en uitgaven per inwoner, alsook de investeringsuitgaven per inwoner in Evere gemiddeld in deze periode lager dan voor het geheel van de 19 Brusselse gemeenten. De gemiddelde schuld per inwoner van de gemeente overtrof daarentegen die van de 19 gemeenten samen **8-1**.

8-1

Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

	Evere	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.662	1.922
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.643	1.886
Schuld in euro per inwoner	1.527	1.463
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	214	292

Bronnen: GOB - BPB & Statbel (RR), berekeningen BISA

8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De grootste **ontvangstensbron** in Evere zijn de opcentiemen op de **onroerende voorheffing**²². Hun aandeel in de gewone ontvangsten is iets groter in vergelijking met de 19 gemeenten samen (33 % van de gewone ontvangsten in Evere tegenover 29 % voor de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen van 2015-2020). Herleid tot het aantal inwoners toont de gemeente een opbrengst uit de onroerende voorheffing nabij het niveau van het geheel van de 19 Brusselse gemeenten, bij een relatief hoog percentage opcentiemen op de onroerende voorheffing.

De **fondsen en dotaties**²³ als geheel vormen de tweede bron van ontvangsten voor Evere. Het aandeel van deze bron ligt lager in vergelijking met de 19 gemeenten samen (30 % voor Evere ten opzichte van 38 % voor het geheel van de 19 gemeenten, gemiddelde 2015-2020). De algemene dotatie aan de gemeenten is goed voor 13 % van de ontvangsten van Evere, de andere fondsen en dotaties voor 17 % **8-2**. De hervorming van de algemene dotatie in het jaar 2017 leverde voor Evere een hogere algemene dotatie op. Herleid tot het aantal inwoners, liggen zowel de ontvangsten uit de algemene dotatie als uit de andere fondsen en dotaties van Evere in de periode 2015-2020 lager dan het geval is voor het geheel van de 19 gemeenten.

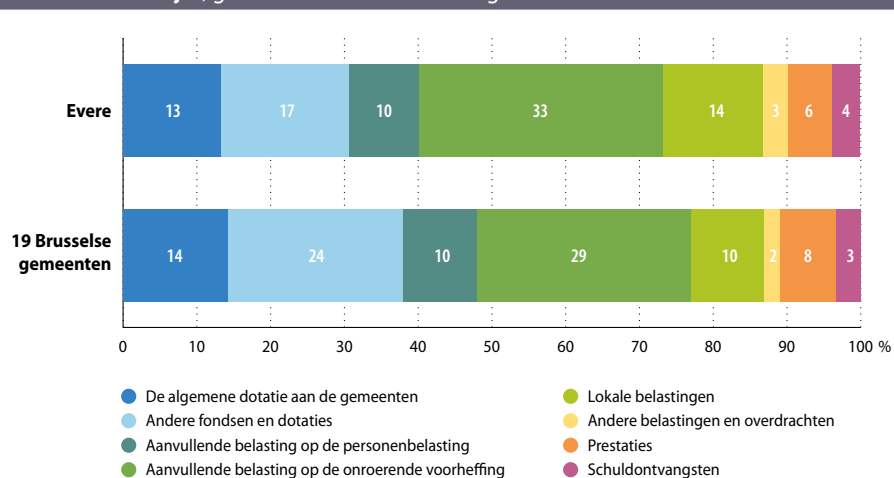
De ontvangsten van de **gemeentebelasting** (14 %) en de opcentiemen bij de **personenbelasting**²⁴ (10 %) vormen eveneens belangrijke inkomensbronnen voor de gemeente. Per inwoner is het rendement uit de personenbelasting, met een relatief laag tarief en een mediaan inkomen net boven het gewestelijke niveau, meer beperkt in Evere dan in het geheel van de Brusselse gemeenten; de opbrengst van de lokale belastingen valt per inwoner dan weer hoger uit.

²² Belasting op het bezit van onroerende goederen, zoals woningen en gronden.

²³ Algemene dotatie aan de gemeenten (ADG): dotatie vanwege het Brussels Gewest om de algemene financiering te verzekeren. Andere fondsen en dotaties: voor specifieke doeleinden.

²⁴ Belasting op de inkomens van particulieren, zoals lonen en uitkeringen.

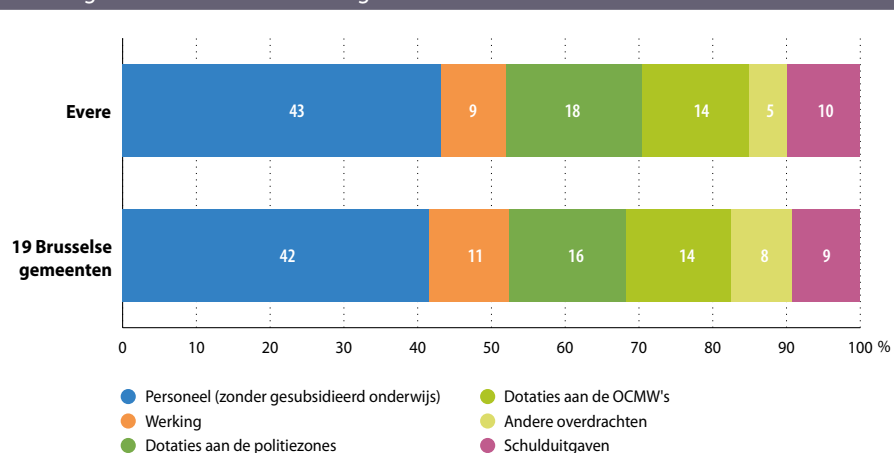
8-2 Verdeling van de gewone ontvangsten (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Noten: • De ontvangsten uit prestaties zijn degene die betrekking hebben op de levering van een goed of een dienst door de gemeente (bijvoorbeeld huurinkomsten voor een gebouw).
• De schuldontvangsten omvatten hoofdzakelijk de dividenden die de gemeenten krijgen van de intercommunales en daarnaast de kredietinteresten.

8-3 Verdeling van de gewone uitgaven (zonder het gesubsidieerd onderwijs), gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

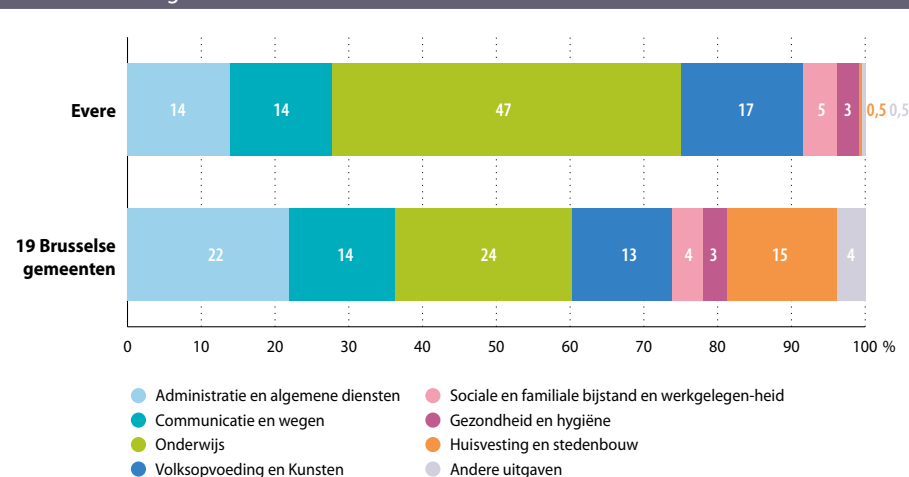
Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

Net als in de andere gemeenten, zijn de personeelskosten de belangrijkste **uitgaven** van de gemeente Evere. Zo werd in de periode 2015-2020 gemiddeld 43 % van de gewone uitgaven besteed aan de personeelskosten van het gemeentebestuur, tegenover 42 % voor de 19 gemeenten (8-3). De werkingsuitgaven, en de andere overdrachten (opgetrokken voor de 19 gemeenten door de Stad Brussel) zijn relatief lager in Evere dan in de 19 gemeenten samen, in tegenstelling tot de dotatie aan de politiezone en de schuldontvangsten.

8.3. INVESTERINGEN

De **investeringsuitgaven** schommelen sterk van jaar tot jaar. Men kan echter vaststellen dat het domein onderwijs in de periode 2015-2020 een aanzienlijk deel van de investeringen in Evere vertegenwoordigde (47 % van de investeringsuitgaven, tegenover 24 % voor de 19 gemeenten). Ook volksoepvoeding en kunsten (17 %), administratie en algemene diensten (14 %) en communicatie en wegen (eveneens 14 %) vertegenwoordigden een groot aandeel van de investeringen in Evere in die periode (8-4).

8-4 Verdeling van de investeringsuitgaven per functie, gemiddelde van de rekeningen 2015-2020

Bron: GOB - BPB, berekeningen BISA

9. HUISVESTING

Op 1 januari 2021 zijn er 5.665 gebouwen (5.018 residentieel en 647 niet-residentieel) en 19.910 woningen geregistreerd in Evere, waaronder 2.216 sociale woningen.

Op het moment van schrijven beschikken we niet over recente gegevens over de huurprijzen op gemeentelijk niveau. De laatst beschikbare gegevens over de huurprijzen op gemeentelijk niveau dateren van 2018. Toen bedroeg de gemiddelde huurprijs in Evere 752 euro, tegenover 739 euro op gewestelijk niveau²⁵. In het algemeen drukken de kosten van huur en nutsvoorzieningen (energie en water) zwaar op het budget van veel Brusselse huishoudens. Ze behoren tot de belangrijkste oorzaken van de overmatige schuldenlast van de huishoudens²⁶.

9.1. KENMERKEN VAN WOONGEBOUWEN

Net als in de rest van het Gewest bestaat twee derde van de residentiële gebouwen in Evere uit huizen in gesloten bebouwing en bijna een kwart uit appartementsgebouwen. In tegenstelling tot in het Gewest bestaat de rest van het gebouwenbestand volledig uit huizen in halfopen bebouwing. Huizen in open bebouwing komen vrijwel niet voor in de gemeente ^{9.1}.

9.1 Verdeling van de woongebouwen naar type (kadastraal karakter), 2021				
	Huizen in gesloten bebouwing	Huizen in halfopen bebouwing	Huizen in open bebouwing	Appartementsgebouwen
Evere	64 %	13 %	0,2 %	23 %
Brussels Gewest	64 %	9 %	4 %	23 %

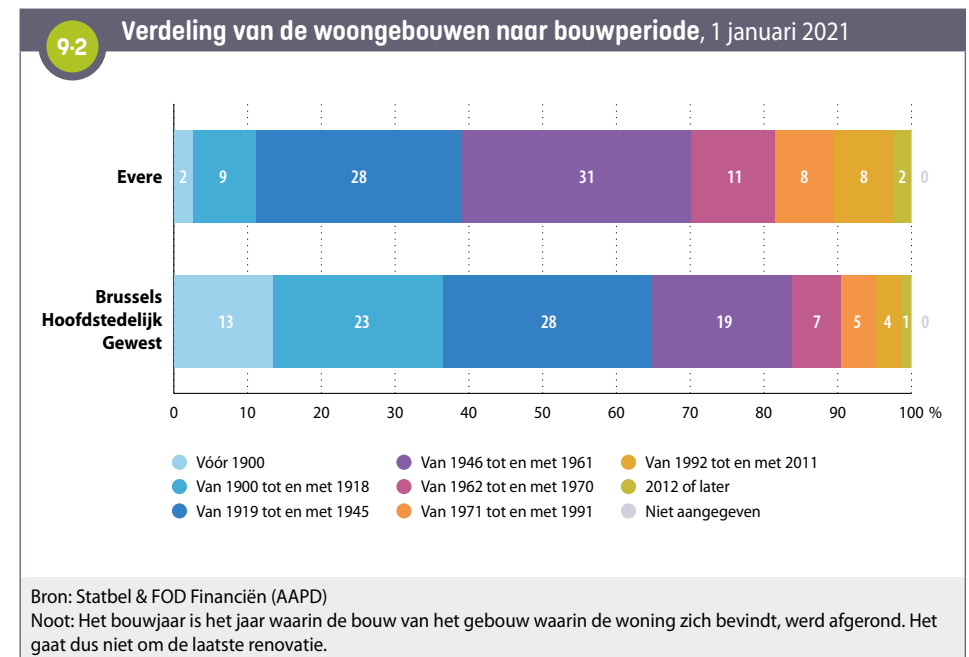
Bron: Statbel & FOD Financiën (AAPD)

Evere maakt deel uit van de **tweede ring** van het Gewest en werd later verstedelijkt. De gebouwen zijn er dus minder oud dan in het Gewest als geheel. In de gemeente zijn bijna geen gebouwen van vóór 1900 te vinden (2 % van de woongebouwen, tegenover 13 % in het

²⁵ BGHM, Observatiecentrum van de huurprijzen, enquête 2018 <https://slrb-bghm.brussels/sites/default/files/media/publication/documents/slrbs-obsloyer-enquete2018-nl-web.pdf>

²⁶ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020).

Gewest). Meer dan 60 % van de woongebouwen in de gemeente dateert van na de Tweede Wereldoorlog, tegenover een derde van de woongebouwen in het Gewest. 10 % van de gebouwen in Evere werd zelfs in de laatste dertig jaar gebouwd ^{9.2}.

Volgens de Census 2011 zijn de woningen in de gemeente vaker middelgroot (4 of 5 kamers) en minder vaak heel klein: slechts 2 % van de woningen in Evere heeft minder dan drie kamers, tegenover 6 % in het Gewest als geheel (zie Zoom op de gemeenten, editie 2016).

Nog steeds op basis van de gegevens van de Census 2011 blijkt dat 43 % van de woningen door hun eigenaar wordt bewoond, dus iets meer dan op gewestelijk niveau (39 %).

9.2. SOCIALE WONINGEN EN ANDERE WONINGEN VAN SOCIALE AARD

Op 31 december 2020 telt Evere 2.216 sociale woningen, 10 meer dan in december 2010. In verhouding tot het aantal gezinnen is het aantal sociale woningen in Evere (12 per 100 gezinnen) veel hoger dan op gewestelijk niveau (7 per 100 gezinnen) **9-3**. Evere is de gemeente in Brussel met het tweede grootste aantal sociale woningen per 100 gezinnen.

In 2022 staan in Evere 1.339 gezinnen (1.384 als de aanvragen voor woningen voor bescheiden en middeninkomens worden meegeteld), of 7% van de gezinnen in de gemeente, op de wachtlijst voor sociale huisvesting in het Brussels Gewest²⁷.

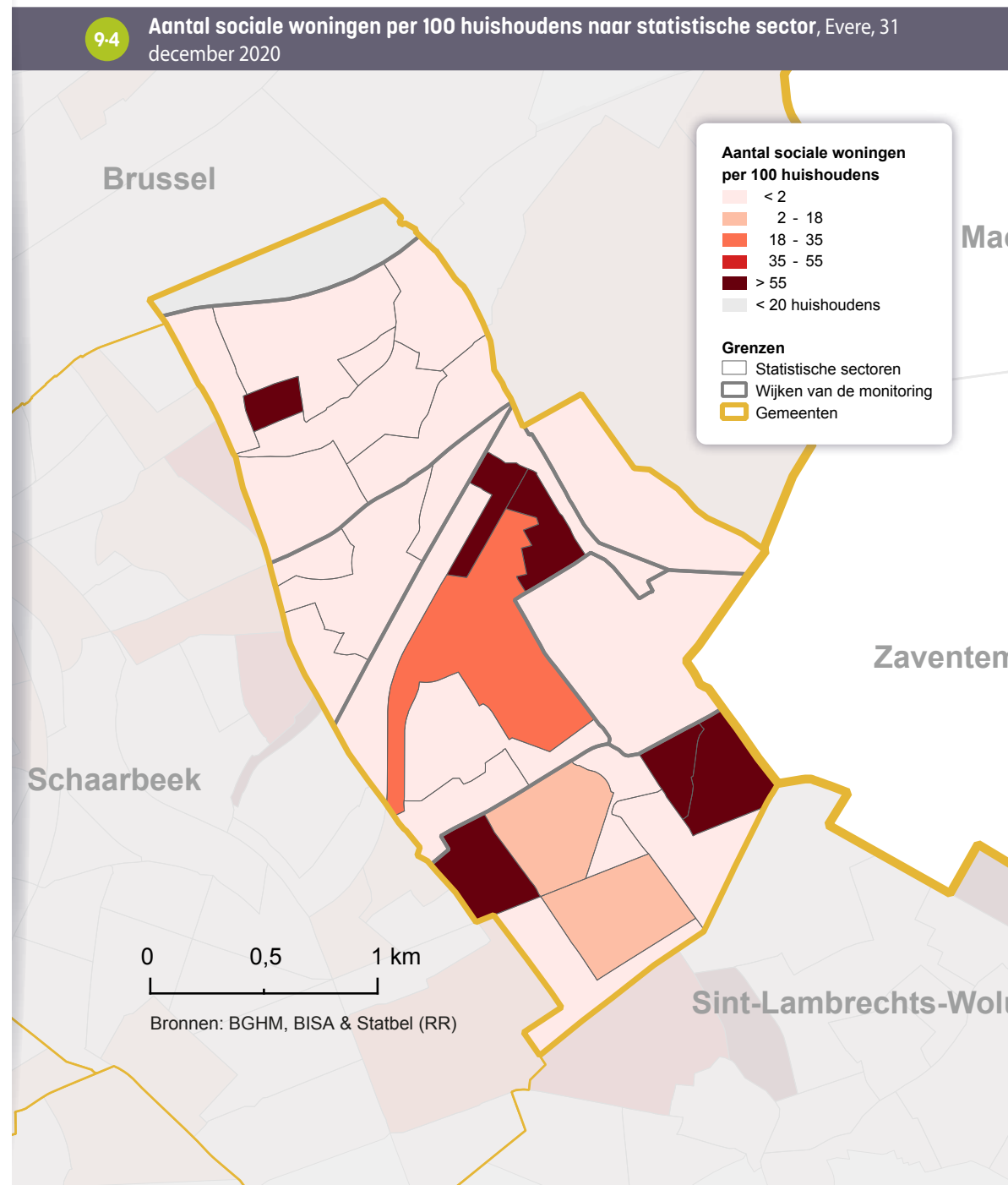
9-3 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2020		
	Evere	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	2.216	40.089
Aantal sociale woningen per 100 private huishoudens	12,0	7,2

Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen BISA

Meerdere [statistische sectoren](#) van de gemeente bestaan uitsluitend uit sociale woningen²⁸ **9-4**. Dat is het geval voor de sectoren Gibet, Germinal I en II, leder Zijn Huis - Zaventem en leder Zijn Huis - Stroobants. Deze sociale woningen hebben de vorm van afzonderlijke woontorens (bijvoorbeeld in leder Zijn Huis - Stroobants of Germinal II), maar ook van eengezinswoningen. De meeste sociale woningen in de gemeente bevinden zich in 9 van de 30 statistische sectoren van de gemeente. Ze zijn dus relatief geconcentreerd, gezien het (hoge) aantal sociale woningen per 100 huishoudens in de gemeente.

²⁷ Bronnen: BGHM en Statbel, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel. Aantal gezinnen op de wachtlijst op 8/6/2022, vóór schrappingen.

²⁸ Evere telt 5 van de 15 statistische sectoren in Brussel die uitsluitend uit sociale woningen bestaan, d.w.z. met meer dan 98 sociale woningen per 100 gezinnen.

Naast de sociale woningen zijn er nog andere ‘**woningen van sociale aard**’. Deze huisvestingscategorie omvat sociale woningen, maar ook andere “*woningen, geproduceerd of beheerd in het kader van een gewestelijk overheidsbeleid, of het nu gaat om de vaststelling van de huurprijs of de voorwaarden voor de aankoop en/of wederverkoop van de onroerende goederen.*”²⁹. Binnen deze brede categorie verschillen echter de criteria voor de toegang en het al dan niet permanente sociale karakter van deze woningen.

Wat het **huurbestand** betreft, zijn er naast de sociale woningen die worden verhuurd door de Openbare vastgoedmaatschappijen (OVM’s), ook een aantal andere **openbare woningen** met potentieel sociaal karakter (woningen van de gemeente, het OCMW, het Woningfonds en, zeldzamer, de gewestelijke Regie der Gebouwen). Net als bij sociale huisvesting is de duur van de sociale bestemming permanent. Er moet echter worden opgemerkt dat, over het algemeen in het Brussels Gewest, een deel van deze woningen verhuurd wordt tegen prijzen die dicht aanleunen bij die van de private huurmarkt (en dus voorbehouden zijn aan de middenklasse). Er zijn maar heel weinig van dit soort woningen in Evere: de gemeente heeft er slechts 26 en is daarmee de op één na laagst voorziene gemeente.

Daarnaast wordt een aantal woningen in privébezit beheerd door **sociale verhuurkantoren** (SVK’s), met huurprijzen onder de marktprijs voor huishoudens met een laag inkomen. Het bedrag dat de huurder betaalt, hangt af van de huur die is overeengekomen met de eigenaar van de woning. Bovendien is de sociale aard van deze woningen, in tegenstelling tot de openbare woningen, niet permanent. Het is aan de privé-eigenaar om hierover te beslissen. De minimale duur van een contract met een SVK is 3 jaar. In Evere worden op 30 september 2019 269 woningen verhuurd via een SVK, waarmee de gemeente behoort tot de Brusselse gemeenten met de meeste woningen van dit type³⁰.

Tot slot zijn er ook een aantal voorzieningen die de **aankoop** van een woning betaalbaarder moeten maken. Sommige overheidsprogramma’s zijn gericht op de bouw van woningen en hun verkoop onder de marktprijs³¹, terwijl andere de toegang tot krediet vergemakkelijken, wat eenaankoop op de particuliere markt mogelijk kan maken³². In totaal zijn er 389 sociale koopwoningen in Evere³³ 9-5.

9-5

Aantal woningen van sociale aard (exclusief sociale woningbouw), huurwoningen en koopwoningen, 2019 en 2020

	Huurwoningen		Koopwoningen
	Openbare huisvesting (met uitzondering van sociale huisvesting)	Particuliere huisvesting (SVK)	
Evere	26	269	389
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7.526	6.962	11.079

Bronnen: Woningfonds, Citydev, urban.brussels/DSV, CLTB, Brussel Huisvesting, Gewestelijke Grondregie

29 Perspective.brussels (2021).

30 Evere telt 1,5 SVK-woningen per 100 huishoudens en is daarmee de vijfde best voorziene gemeente.

31 Het betreft bijvoorbeeld woningen verkocht door het Woningfonds of Citydev of in het kader van wijkcontracten.

32 Hier gaat het bijvoorbeeld om door het Woningfonds verstrekte leningen.

33 Dit betreft: door het Woningfonds verkochte woningen op 31/12/2020, woningen uit Duurzame Wijkcontracten op 31/12/2020, door Citydev verkochte woningen sinds 2010 en op 31/12/2019 actieve leningen van het Woningfonds.

9.3. VASTGOEDPRIJZEN

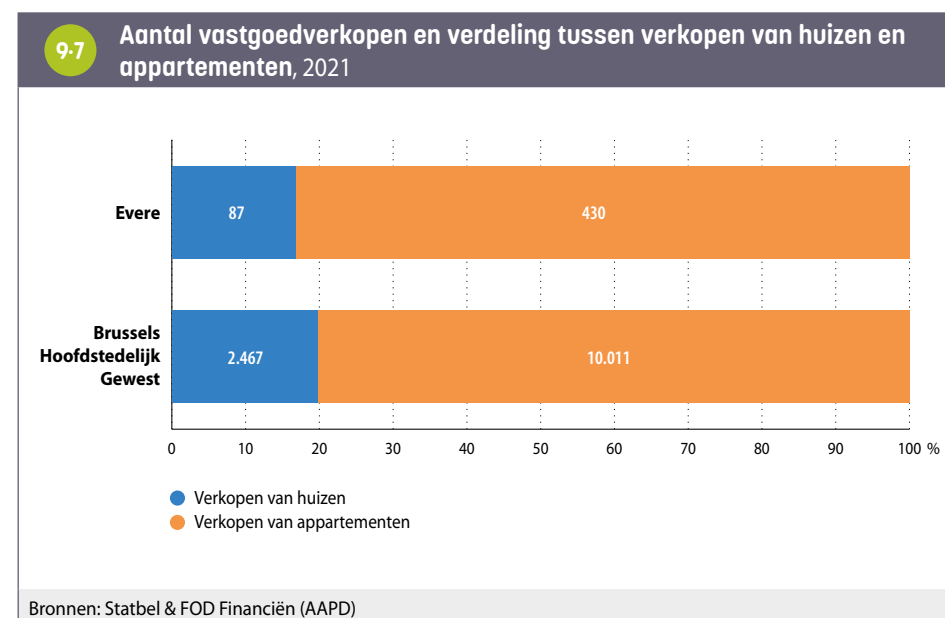
Over het algemeen liggen de vastgoedprijzen in Evere lager dan in het Brussels Gewest. In 2021 bedraagt de mediane verkoopprijs voor appartementen en huizen in gesloten en halfopen bebouwing respectievelijk 216.000 en 360.000 euro in de gemeente, dus respectievelijk 10 en 21 % onder de prijzen in het Gewest ⁹⁻⁶.

Tussen 2011 en 2021 stijgt de voor inflatie gecorrigeerde mediane verkoopprijs van appartementen en huizen aanzienlijk in Evere, hoewel minder dan in het Brussels Gewest in het algemeen. De voor inflatie gecorrigeerde mediane verkoopprijs van appartementen en huizen stijgt met respectievelijk +19 en +10 % in de gemeente, tegenover +22 en +18 % in het Gewest.

9-6 Woningprijzen (in euro 2021) en aantal transacties, 2011 en 2021				
	Evere		Brussels Gewest	
	2011	2021	2011	2021
Huizen in gesloten en halfopen bebouwing				
Mediane prijs	327.000 €	360.000 €	385.000 €	455.000 €
Aantal transacties	69	87	2.115	2.317
Appartementen				
Mediane prijs	181.000 €	216.000 €	196.000 €	240.000 €
Aantal transacties	284	430	8.276	10.011
Totaal aantal transacties per 100 huishoudens⁽¹⁾	2,16	2,81	1,98	2,23

Bronnen: Statbel (RR) & FOD Financiën (AAPD), berekeningen BISA
 (1) Deze indicator heeft ook betrekking op de verkoop van huizen in open bebouwing.

Net als in het Brussels Gewest hebben de meeste transacties in Evere betrekking op appartementen (83 %), en het aandeel is vergelijkbaar met dat in het Gewest als geheel (80 % appartementen en 20 % verkoop van huizen) ⁹⁻⁷.

10. MOBILITEIT EN MILIEU

10.1. MOBILITEIT

Autobezit van de huishoudens

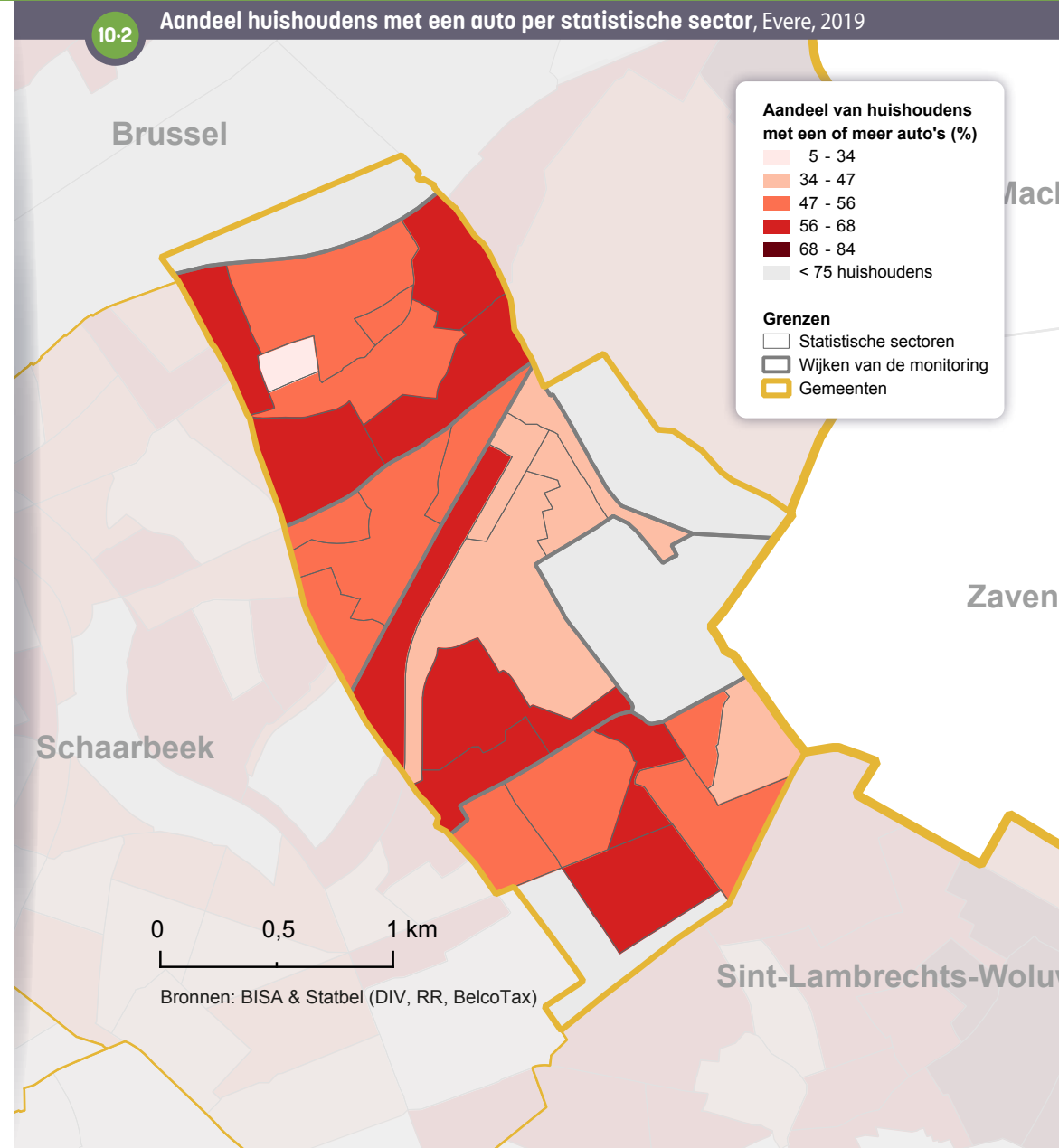
In Evere zijn er gemiddeld 0,7 auto's per huishouden. Dat is iets meer dan in het gewestelijke gemiddelde (0,6). Het autobezit is het hoogst in Sint-Pieters-Woluwe (0,95 auto's per huishouden) en het laagst in Sint-Joost-ten-Node (0,4). Over het algemeen hangt het autobezit van de huishoudens af van een aantal factoren, waaronder het inkomen van het huishouden, de samenstelling en de leeftijd van de leden (bijvoorbeeld de aanwezigheid van kinderen in het huishouden), de plaatselijke dichtheid van diensten (winkels enz.) en het bestaan van alternatieven voor verplaatsingen met de eigen wagen³⁴.

In Evere heeft 46 % van de huishoudens *geen* auto, wat minder is dan in het Gewest (52 %). 43 % van de huishoudens heeft één auto (tegenover 38 % in het Gewest) en 11 % heeft er twee of meer (tegenover 10 % in het Gewest) ¹⁰⁻¹.

10-1 Autobezit van de huishoudens, 2019			Evere	Brussels Gewest
Aandeel van huishoudens met:	0 auto's	%	45,9	52,3
	1 auto	%	43,2	37,7
	2 auto's of meer	%	10,9	10,0
Auto's per huishouden		graad	0,7	0,6
Aandeel huishoudens met een bedrijfswagen		%	7,6	7,7

Bronnen: Statbel, berekeningen BISA

34 Zie BISA (2019).

Het aandeel huishoudens met een auto varieert ook binnen de gemeente **10-2**. De **statistische sectoren** met relatief weinig auto's per huishouden zijn ook sectoren met een laag inkomen (zie 7 Inkomens). Dit verband tussen inkomensniveau en autobezit is echter niet systematisch: sommige sectoren met lage inkomens hebben nog steeds een middelmatig niveau van autobezit, zoals de sector Carli.

Het aandeel huishoudens met een bedrijfswagen is in Evere gelijk aan het gewestelijke gemiddelde (8%) **10-1**. Het is in Sint-Pieters-Woluwe (16%) dat het grootste aandeel huishoudens een bedrijfswagen heeft. Het aandeel is het kleinst in Sint-Joost-ten-Node (2,6%).

Dat hangt vooral samen met de **werkgelegenheidsgraad**, die relatief vergelijkbaar is met die van het Gewest, en met de kenmerken van de banen van de inwoners van Evere. In België neemt de waarschijnlijkheid om over een bedrijfswagen te beschikken toe met het salarisniveau van de werknemer. 64% van de best betaalde werknemers (bovenste deciel³⁵) heeft een bedrijfswagen, wat veel minder het geval is voor de minder betaalde werknemers (May *et al.*, 2019).

Deelauto's

De eerste deelauto's van Cambio werden in 2003 in gebruik genomen. In het algemeen is het aanbod van Cambio (het aantal standplaatsen) tot 2017 sterk toegenomen en sindsdien relatief stabiel gebleven (Parking.Brussels 2020). Het aanbod is ongelijk verdeeld over het Gewest en is geconcentreerd in het centrum en in de gemeenten van de **eerste kroon**, vooral in het oosten.

Evere is na Anderlecht en Sint-Jans-Molenbeek de slechtst voorziene gemeente in Brussel wat het aanbod aan Cambio-auto's betreft. In 2021 zijn er 11 standplaatsen, één per 3.915 inwoners, tegenover één per 1.886 inwoners voor het Gewest als geheel en één voor 7.172 inwoners in Anderlecht, de minst goed voorziene gemeente **10-3**.

In 2021 wordt elke deelauto gemiddeld 383 keer gereserveerd in Evere, tegenover gemiddeld 439 keer in het Gewest.

10-3 Vraag en aanbod van Cambio-deelauto's, 2021					
		Evere	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Elsene (min. in termen van inwoners/standpl.)	Anderlecht (max. in termen van inwoners/standpl.)
Aanbod / Standplaatsen	Standplaatsen	11	647	80	17
	Inwoners per standplaats	3.915	1.886	1.094	7.172
Vraag / Reserveringen	Reserveringen	4.211	284.252	27.350	7.502
	Reserveringen per standplaats	383	439	342	441
Bron: parking.brussels					

35 De 10% best betaalde loontrekkenden.

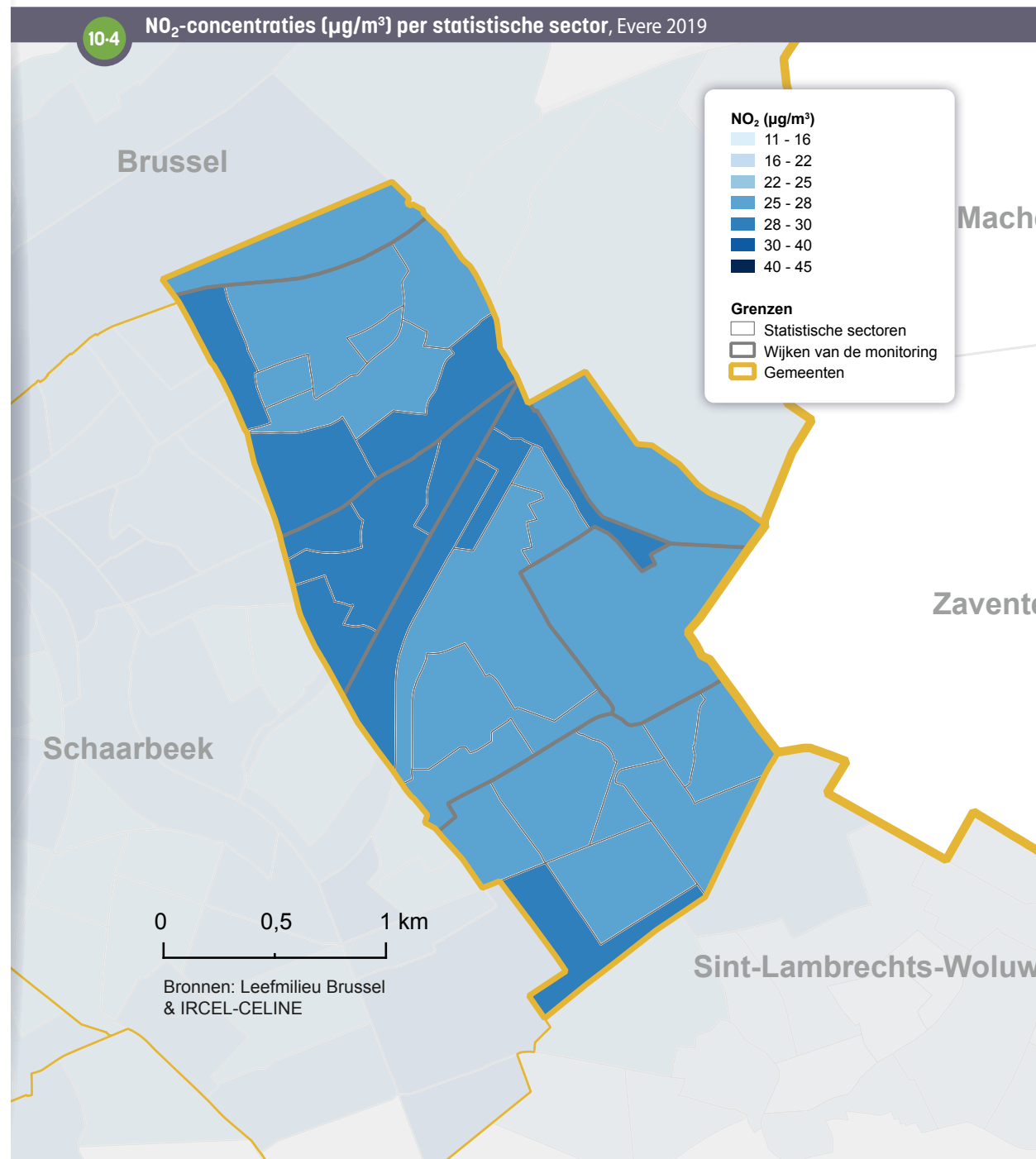
10.2. MILIEU

Luchtverontreiniging

Stikstofdioxide (NO₂) is een gas dat schadelijk is voor de menselijke gezondheid. In het Brussels Gewest is naar schatting ongeveer 4,71 % van de sterfte toe te schrijven aan NO₂-vervuiling, d.w.z. bijna 400 sterfgevallen per jaar (Andrieu *et al.*, 2020). De belangrijkste bronnen van de verontreiniging van de buitenlucht (alle verontreinigende stoffen samen) zijn wegverkeer, verwarming van gebouwen, energieproductie en afvalverbranding. Specifiek voor NO₂ wordt geschat dat 44 % van de concentraties in het Brussels Gewest verband houdt met het wegverkeer en dat 45 % te wijten is aan een bijdrage van buiten het Gewest (Leefmilieu Brussel, 2022).

In het Brussels Gewest (2021) liggen de [gemiddelde jaarlijkse NO₂-concentraties](#) die in de verschillende meetstations voor de luchtkwaliteit werden geregistreerd, onder de richtwaarden van de EU (40 µg/m³), maar systematisch boven de drempel die sinds 2021 door de WGO wordt aanbevolen (10 µg/m³) (Leefmilieu Brussel, 2022).

De [NO₂-concentraties](#) zijn ongelijk verdeeld in het Brussels Gewest. Sommige [statistische sectoren](#) zijn tot vier keer meer vervuild dan andere (Andrieu *et al.*, 2020). De geschatte waarden voor Evere liggen dicht bij de gewestelijke waarde, maar zijn iets hoger dan de geschatte waarden voor de andere gemeenten of [wijken](#) in de [tweede kroon](#). Binnen de gemeente zijn er relatief weinig verschillen tussen de statistische sectoren. De sectoren met de hoogste geschatte waarden bevinden zich tussen de Haachtsesteenweg en de Leopold III-laan [10-4](#).

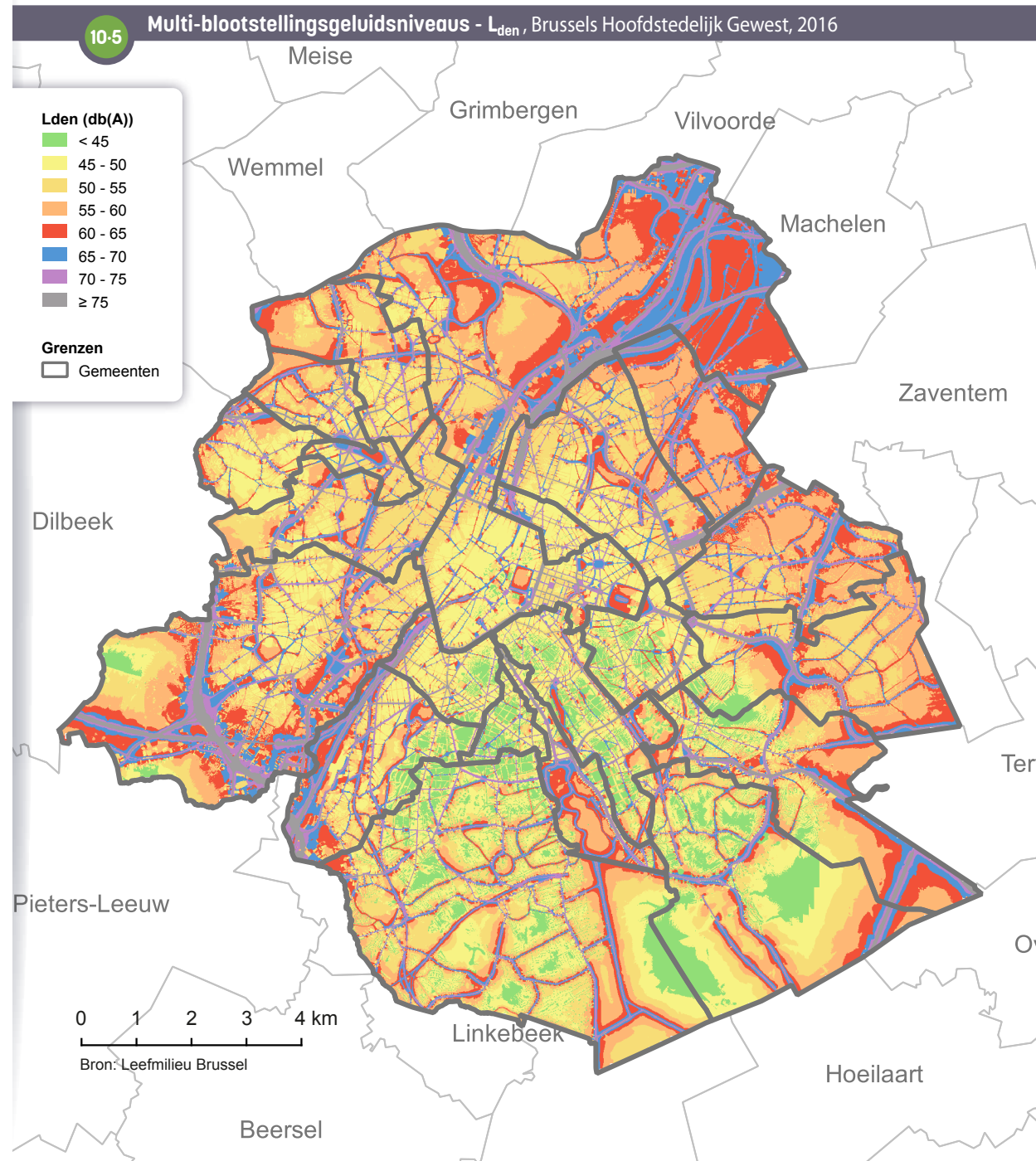

Geluidshinder

De effecten van geluidshinder zijn talrijk: er wordt een onderscheid gemaakt tussen auditieve effecten (gehoorverlies, oorsuizen enz.) en niet-auditieve effecten (slaapstoornissen, hart- en vaatziekten, laag geboortegewicht en vroeggeboorte, cognitieve stoornissen bij kinderen, impact op de mentale gezondheid enz.). Men schat dat "het omgevingslawaai van het wegvervoer alleen al in het Brussels Gewest verantwoordelijk is voor het verlies van meer dan 10.103 gezonde levensjaren per jaar" (Andrieu et al., 2020).

In het Brussels Gewest wordt ongeveer 70% van de bevolking blootgesteld aan geluidsniveaus van het wegverkeer die de richtwaarden van de WGO (53 decibel - dB) overschrijden (idem).

De kaart van de geluidsniveaus **10-5** is samengesteld rekening houdend met de geschatte combinatie van het geluid van verschillende transportmodi (weg, lucht en spoor). Het betreft de gemiddelde toestand op 24 uur. Volgens deze benadering is het grootste deel van de gemeente onderhevig aan gemiddelde tot hoge niveaus van lawaai gelinkt aan transport. Meerdere factoren dragen hiertoe bij: de spoorweginfrastructuur in het noorden van de gemeente, de wegeninfrastructuur op de Jules Bordetlaan en de Leopold III-laan, maar ook (en vooral) de nabijheid van de luchthaven van Zaventem.

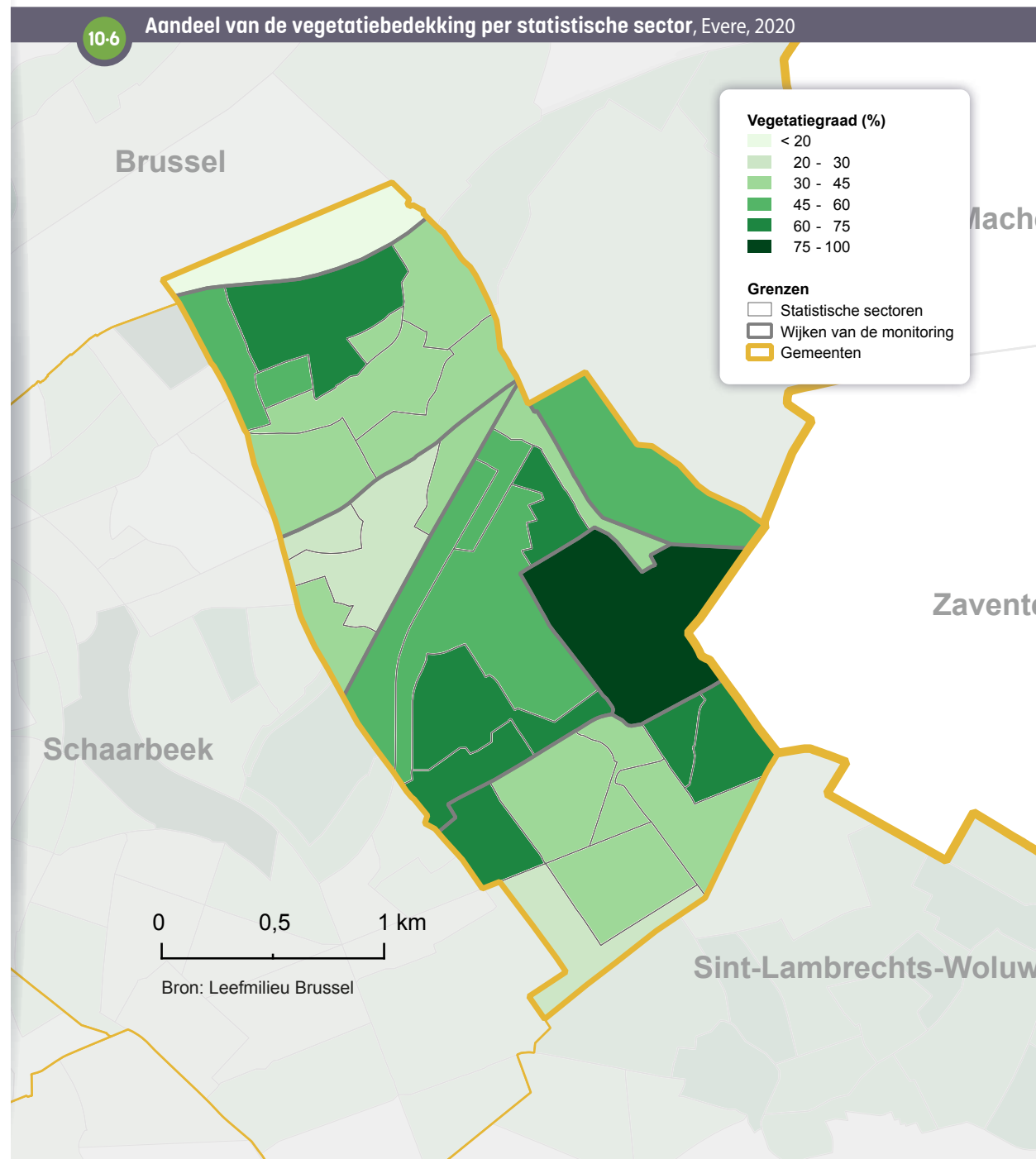

Groene ruimten

Naast hun rol in het behoud van fauna en flora zijn groene ruimten ook elementen die de levenskwaliteit en de gezondheid ten goede komen. De aanwezigheid van groene ruimten wordt in verband gebracht met een beter humeur, een beter concentratievermogen en minder stress. Minder rechtstreeks helpt de aanwezigheid van groene ruimten ook om lichaamsbeweging aan te moedigen, de luchtkwaliteit te verbeteren, de blootstelling aan lawaai en hitte te verminderen en daardoor het risico op het ontwikkelen van bepaalde ziekten te verlagen (Andrieu *et al.*, 2020). Naast deze effecten op de gezondheid zijn groene ruimten ook ontmoetingsplaatsen die de sociale cohesie kunnen verbeteren.

Evere blijkt een iets *minder groene* gemeente te zijn in vergelijking met het ganse Gewest (waar de globale situatie wordt bepaald door de aanwezigheid van een deel van het Zoniënwoud), met 49 % van het gemeentelijk grondgebied bedekt met vegetatie (tegenover 52 % voor het Gewest) en 24 % bedekt met bomen (tegenover 33 % voor het ganse Gewest) ¹⁰⁻⁷.

Op de kaart van de vegetatiebedekking is de [statistische sector](#) met de kerkhoven van Brussel en Schaarbeek te zien. Ook de sectoren waar er openbare groene ruimten zijn (Sint-Vincentiuspark, Goede Herderpark) worden gekenmerkt door veel vegetatie. Maar ook bepaalde residentiële sectoren vertonen gemiddelde of hoge waarden. Het gaat om sectoren waar de bebouwde omgeving de vorm aanneemt van tuinvijken of woontorens, gescheiden door gazons of kleine groene ruimten (bijvoorbeeld Saint-Exupéry, Home Familial Brabant of de Dupontstraat) ¹⁰⁻⁶.

In Evere bestaat 18 % van het grondgebied uit groene en recreatieve ruimten die voor het publiek toegankelijk zijn, een aandeel dat vergelijkbaar is met dat van het Gewest (19 %). Toch kampt slechts 13 % van het grondgebied met een tekort aan groene en recreatieve ruimten die voor het publiek toegankelijk zijn, tegenover 27 % in het Gewest. Dit kan worden verklaard door de relatief kleine oppervlakte van de gemeente en de goede verdeling van groene ruimten binnen de gemeente **10-7**.

10-7 Kenmerken van de groene ruimten			
	Referentie-jaar	Evere	Brussels Gewest
Oppervlakte van de vegetatiebedekking (km ²)	2020	2,5	85,0
Oppervlakte van de boombedekking (km ²)		1,2	53,6
Aandeel van het grondgebied met vegetatiebedekking (%)		49	52
Aandeel van het grondgebied met boombedekking (%)		24	33
Oppervlakte van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)	2021	0,9	30,2
Oppervlakte van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (km ²)		0,7	43,7
Aandeel van het grondgebied met voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		18	19
Aandeel van het grondgebied waar er een gebrek is aan voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten (%)		13	27
Dichtheid van voor het publiek toegankelijke groene en recreatieve ruimten per inwoner (m ² /inw)		22	25

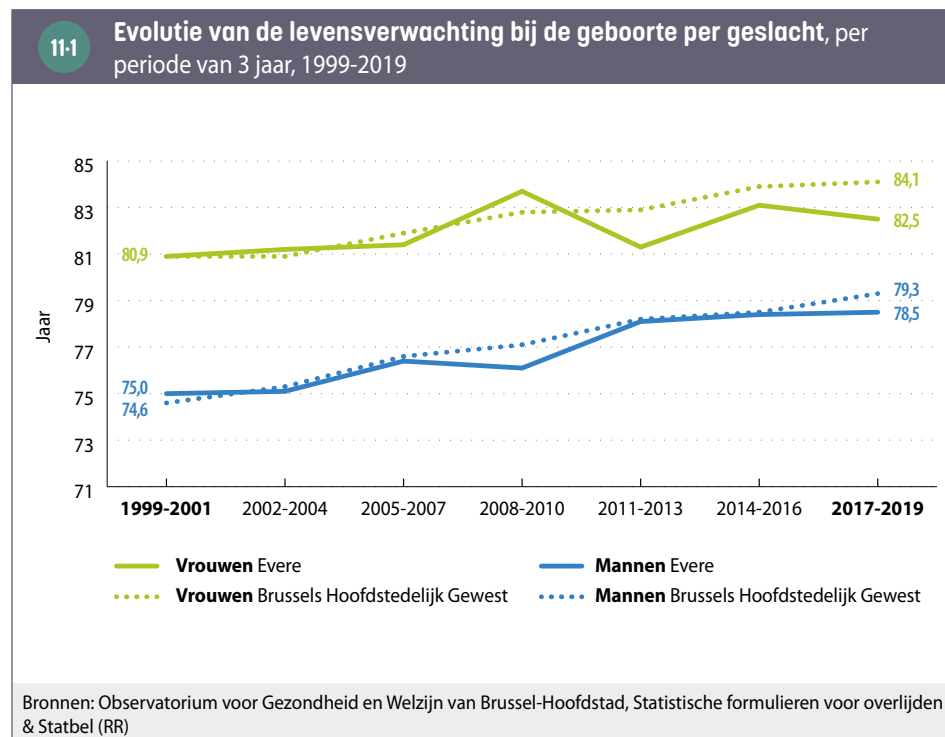
Bronnen: Leefmilieu Brussel, Statbel; berekeningen Leefmilieu Brussel & BISA

11. GEZONDHEID

11.1. LEVENSV ERWACHTING EN MORTALITEIT

Levensverwachting

De levensverwachting bij de geboorte ligt in Evere lager dan in het Brussels Gewest in de periode 2017-2019. De levensverwachting bij de geboorte, in deze periode, bedraagt 82,5 jaar voor vrouwen en 78,5 jaar voor mannen in Evere, tegenover respectievelijk 84,1 jaar en 79,3 jaar in het Gewest ¹¹⁻¹.

Hoewel de levensverwachting gestegen is tussen 1999 en 2019 in Evere en het Gewest, verliep die evolutie minder rechtlijnig in Evere. Ook de positie van Evere ten opzichte van het Gewest is gewijzigd over de tijd, vooral bij de vrouwen. De levensverwachting bij de mannen ligt voor de hele afgebeelde periode, met lichte fluctuaties, dicht in de buurt van het gewestelijke gemiddelde. Bij de vrouwen is dit ook het geval tot en met de periode 2008-2010, waarna de levensverwachting van de vrouwen van Evere achterop begint te lopen ten opzichte van deze in het gewest.

Armoede en gezondheid zijn nauw met elkaar verbonden. Enerzijds door de ongunstigere levensomstandigheden (huisvesting, werksituatie, toegang tot gezonde voeding, armoedestress ...) en anderzijds door een moeilijkere toegang tot gezondheidszorgen³⁶. De socio-economische indicatoren voor Evere die elders in deze publicatie werden gepresenteerd zijn over het algemeen niet slechter dan deze voor het hele gewest. De lagere levensverwachting bij de vrouwen in Evere voor de laatste tien jaar zijn in die zin onverwacht.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Evere bedraagt het vroegtijdig sterftcijfer (voor 75 jaar), gestandaardiseerd voor leeftijd 539 per 100.000 mannen en 287 per 100.000 vrouwen voor de periode 2010-2019 ¹¹⁻². Deze cijfers zijn hoger dan in het Brussels Gewest (488 per 100.000 mannen en 272 per 100.000 vrouwen), wat mede de lagere levensverwachting in de gemeente verklaart.

Het gestandaardiseerd vroegtijdig sterftcijfer is wel gedaald in vergelijking met het voorgaande decennium, zowel voor mannen als voor vrouwen. In de periode tussen 2000 en 2009, bedroeg het gestandaardiseerd vroegtijdig sterftcijfer in Evere 637 op 100.000 mannen en 324 op 100.000 vrouwen in die periode.

Tabel ¹¹⁻² geeft een overzicht van de belangrijkste oorzaken van vroegtijdige sterfte. In Evere zijn de drie belangrijkste oorzaken voor mannen, kanker aan het ademhalingsstelsel (strottenhoofd, luchtpijp, longen of bronchiën), ischemische hartziekten en chronische leveraandoeningen. Voor vrouwen is dit kanker aan het ademhalingsstelsel, borstkanker en chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen. De belangrijkste doodsoorzaken zouden anders zijn indien men personen van 75 jaar of ouder ook in beschouwing neemt. Longontstekingen, dementie en Alzheimer zijn bijvoorbeeld belangrijke doodsoorzaken bij de oudere inwoners van 75 jaar of ouder van het Brussels Gewest.

³⁶ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019).

11.2

Vroegtijdige sterftcijfers (<75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, 2010-2019

	MANNEN			VROUWEN		
	Aantal sterfgevallen Evere	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Evere (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)	Aantal sterfgevallen Evere	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Evere (/100.000)	Gestandaardiseerd (1) sterftcijfer Brussel Gewest (/100.000)
Alle doodsoorzaken	658	539,2	487,8	451	287,4	272,2
Kanker aan strottenhoofd, luchtpijp, longen en bronchiën	72	60,1	55,8	47	30,1	25,3
Ischemische hartziekten	48	42,1	43,0	21	13,9	13,0
Chronische aandoeningen van de onderste luchtwegen (inclusief bronchitis, astma, emfyseem)	27	23,8	23,5	33	21,9	14,0
Chronische leveraandoeningen	33	26,3	16,8	17	10,7	7,6
Cerebrovasculaire aandoeningen	27	23,4	20,9	16	10,1	11,4
Borstkanker	<10	-	0,3	39	24,1	24,1
Kanker aan lymfatisch weefsel	16	13,5	12,4	12	7,9	6,9
Pancreaskanker	15	12,5	11,4	12	7,7	7,6
Zelfmoord (2)	17	13,3	16,3	<10	-	7,6
Maligne neoplasma, primaire lokalisatie onbekend	18	15,8	6,1	<10	-	3,8
Kanker aan lever en galwegen	15	12,5	9,3	<10	-	3,4
Kanker aan eierstokken	-	-	-	11	7,3	5,5

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden & Statbel (RR)

(1) Directe standaardisatie waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.

(2) Het aantal sterfgevallen door zelfmoord kan onderschat worden: een aantal zelfdodingen wordt geregistreerd als gebeurtenis waarvan niet duidelijk is of deze al dan niet opzettelijk is.

• Gerangschikt op basis van het totaal (mannen en vrouwen) aantal sterfgevallen per doodsoorzaak.

• Enkel de doodsoorzaken die minstens 10 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 10 gevallen zijn, worden de gestandaardiseerde sterftcijfers niet weergegeven.

Zowel bij mannen als bij vrouwen en voor de meeste doodsoorzaken overlijden er in Evere relatief wat meer personen vroegtijdig dan in vergelijking met het ganse Gewest. Verschillen tussen gemeenten in levensverwachting en vroegtijdige sterfte zijn meestal gelinkt aan de socio-economische situatie van de inwoners. Armoede, in al zijn dimensies, kan leiden tot een verslechtering van de gezondheidstoestand en een slechte gezondheid kan leiden tot verarming. Sociale ongelijkheden in gezondheid komen voor op alle leeftijden en worden vastgesteld voor de meeste gezondheidsproblemen³⁷. Gezien de socio-economische situatie van de gemeente niet slechter is dan gemiddeld in het gewest zijn de vroegtijdige sterftcijfers van Evere dus wat hoger dan op basis van deze systematiek zou worden verwacht.

³⁷ Voor meer informatie over sociale ongelijkheden in gezondheid in Brussel, zie: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn (2019)

Mortinaliteit en infantiele sterfte

Voor de vijfjarige periode van 2015 tot 2019 verschilt de **mortinaliteit** en de **infantiele sterfte** in Evere niet veel van deze in het Gewest **11-3**.

11-3 Mortinaliteit en infantiele sterfte, 2015-2019			
	Evere (1)		Brussels Gewest (2)
	Totaal aantal sterfgevallen	Per 1.000	Per 1.000
Mortinaliteit (op het aantal levend- en doodgeborenen)	21	7,2	6,2
Infantiele sterfte (op het aantal levendgeborenen)	6	2,1	3,5

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, [Statistische formulieren voor geboorten en overlijden](#)
(1)/(2) Het betreft de geboorten waarbij de gebruikelijke verblijfplaats van de moeder in (1) Evere / (2) het Brussels Gewest is.

11.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Op basis van administratieve gegevens en terugbetalingsgegevens van zorg- en medicatiegebruik van het Intermutualistisch Agentschap (IMA)³⁸ kunnen we de prevalentie van een aantal aandoeningen en het (preventief) zorggebruik (zie deel 11.3) inschatten. Het is belangrijk om te onthouden dat deze gegevens beschikbaar zijn voor iedereen die recht heeft op en in orde is met de verplichte ziekteverzekering in België (hierna “rechthebbenden”), en dit dus niet de volledige officiële bevolking in het rijksregister betreft³⁹. Bovendien wordt een aandoening enkel geïdentificeerd indien mensen naar de dokter gaan voor een diagnose en/of de nodige medicatie (kunnen) kopen, wat kan leiden tot een onderschatting van bepaalde aandoeningen (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2019).

38 Het IMA brengt de informatie bijeen van alle terugbetalingen van zorg door de zeven ziekenfondsen in België.

39 In het Brussels Gewest komt de populatie rechthebbenden op de verplichte ziekteverzekering, voor 91,6 % overeen met de populatie op basis van het Rijksregister. Dit is minder dan voor het ganse land (98 %) (Atlas IMA, 2021). Het verschil tussen beide gegevensbronnen heeft onder meer te maken met de referentieperiode die wordt gebruikt, het aandeel internationale werknemers met een private verzekering, het aandeel vreemdelingen en het aandeel personen dat niet in orde is met de verplichte ziekteverzekering. Voor meer details zie <https://atlas.ima-aim.be/databanken/?rw=1&lang=nl>. Ook personen die niet tot de officiële bevolking worden gerekend vallen buiten de analyses, aangezien ze niet aangesloten zijn bij de verplichte ziekteverzekering (studenten die niet in een van de Brusselse gemeenten gedomicilieerd zijn, asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden, enz.).

Chronische ziekten

In Evere wordt geschat dat 6,4 % van de rechthebbenden diabetes heeft, 1,2 % een hartaandoening en 7,8 % van de rechthebbenden die 50-plus zijn, een chronisch obstructief longlijden (COPD) (ongestandaardiseerde prevalenties). Voor COPD is Evere bij de gemeenten met de hoogste prevalentie. COPD komt vooral voor op hogere leeftijd. Evere heeft niet alleen een wat hogere gemiddelde leeftijd dan het gewestelijke gemiddelde maar telt ook een hoog percentage 80 plussers onder haar oudere bevolking. Na **standaardisatie** voor leeftijd zien we dat deze drie chronische ziekten ongeveer even vaak voorkomen in Evere in vergelijking met het Gewest **11-4**.

11-4 De prevalentie van een aantal chronische ziekten, 2020			
	Ongestandaardiseerd cijfer Evere (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Evere (per 100.000)	Gestandaardiseerd (1) cijfer Brussels Gewest (per 100.000)
Diabetes (2)	6.400,0	7.662,4	7.777,1
Hartaandoeningen (3)	1.206,1	1.270,7	1.244,6
Chronisch obstructief longlijden (COPD) bij 50-plussers (4)	7.813,0	9.135,1	9.258,4

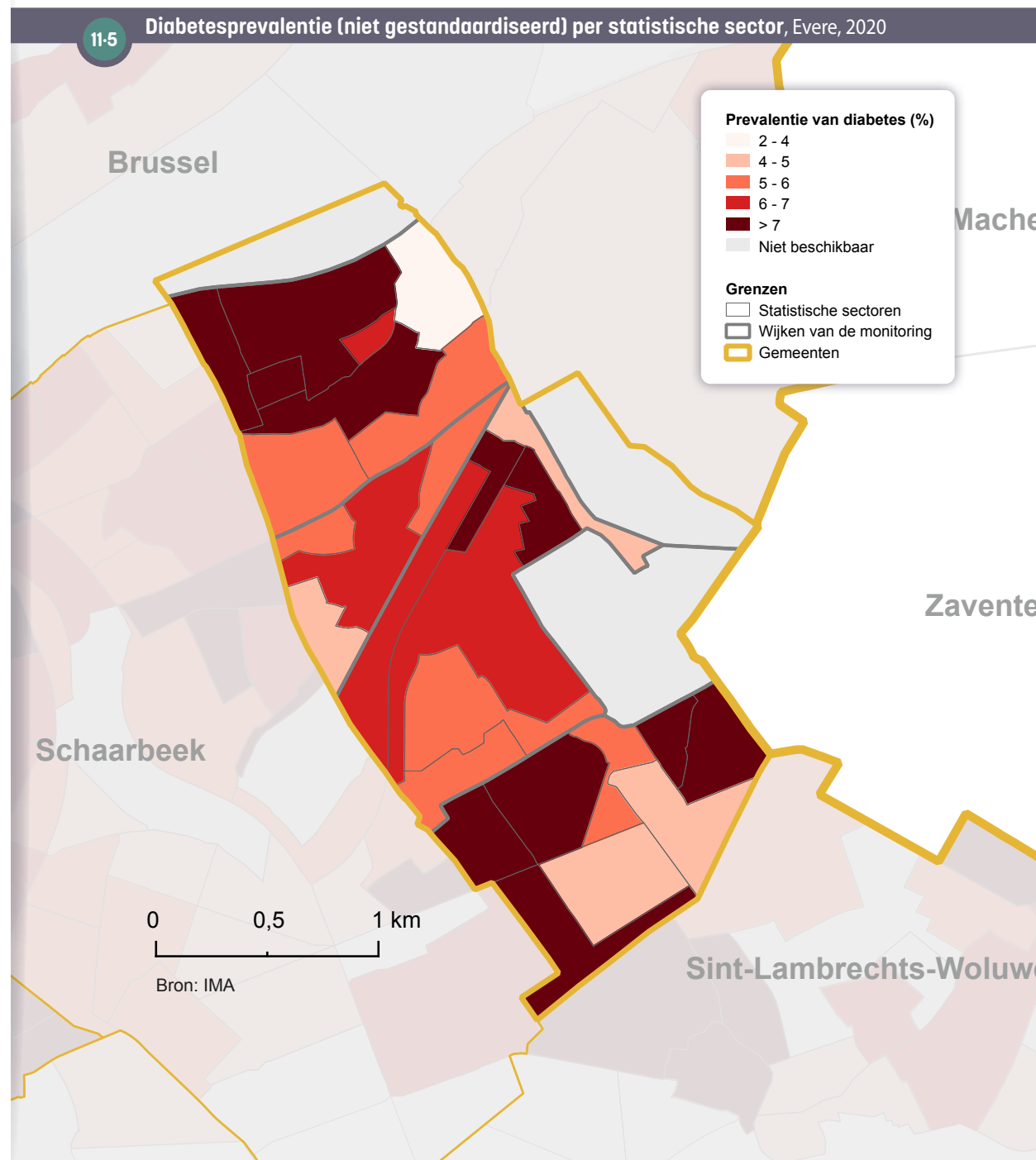
Bron: IMA
(1) Directe **standaardisatie** voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd.
(2) We bekijken hier de terugbetaalde medicatie voor diabetes. Diabetes kan ook optreden tijdens de zwangerschap. Aangezien het hier om een tijdelijk fenomeen gaat, en dus niet om een chronische aandoening, wordt zwangerschapsdiabetes hier buiten beschouwing gelaten. Belangrijk is om in het achterhoofd te houden dat diabetes vaak niet wordt gediagnosticeerd (Van der Heyden *et al.*, 2019). Voor de methodologische details m.b.t. de indicator, zie Avalosse *et al.* (2019).
(3) We bekijken hier een groep medicijnen die typisch worden gebruikt voor hartdecompensatie, angina pectoris en hartritmestoornissen. Dit komt niet overeen met alle cardiovasculaire ziekten, maar het gebruik van deze medicatie is een goede indicator voor een hartaandoening (zie Avalosse *et al.*, 2019).
(4) We bekijken hier specifiek de medicijnen voor de behandeling van chronisch obstructief longlijden (COPD) (zie Avalosse *et al.*, 2019). Chronisch obstructief longlijden (COPD) is een ernstige en veel voorkomende longziekte, waarbij er een progressieve obstructie van de luchtwegen plaatsvindt. (Bij deze indicator worden al de prevalenties uitgedrukt per 100.000 rechthebbenden van de ziekteverzekering van 50 jaar en ouder).

Diabetes (niet gestandaardiseerd) komt niet overal even vaak voor op het grondgebied van Evere 11-5. Sectoren waar relatief veel ouderen wonen (Goede Herder, Ieder Zijn Huis - Stroobants, en Grosjeanwijk) of met veel sociale woningen (Germinal I, Germinal II, Ieder Zijn Huis - Zaventem en Brabants Thuis) zijn bijvoorbeeld wijken waar de diabetesprevalentie hoger ligt.

Overigens heeft 11 % van de rechthebbenden in Evere het statuut van chronisch zieke bij de verplichte ziekteverzekering⁴⁰. Na standaardisatie voor leeftijd, ligt dit aandeel in Evere (12 %) ongeveer even hoog als gemiddeld in het Gewest (11 %). Echter, dit cijfer wordt niet alleen bepaald door de prevalentie van chronische ziekten, maar eveneens door de hoogte van de hiermee samenhangende kosten en door de mogelijkheden die mensen hebben om dit statuut te bekomen⁴¹. Toch zien we hier een cijfer dat dicht aanleunt tegen het gewestelijke gemiddelde, wat ook het geval was voor de prevalentie van chronische ziektes (gestandaardiseerde cijfers).

40 Voor meer info over het "statuut chronisch aandoening", zie de website van het RIZIV: www.riziv.fgov.be.

41 Het verkrijgen van het "statuut chronisch aandoening" is verbonden aan allerlei voorwaarden. Zo moeten er bijvoorbeeld gedurende 2 jaar elk trimester genoeg terugbetalingen zijn geweest om in aanmerking te komen voor het statuut. Volgens een studie van het IMA (Rygaert *et al.*, 2021), geeft de indicator ons enkel een beeld over "het aantal personen met hoge en langdurige uitgaven". Er bestaan verder nog allerlei administratieve en andere drempels bij het opnemen van bepaalde rechten, zoals ook bij dit statuut het geval zou kunnen zijn (Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2017). Het is dus erg waarschijnlijk dat dit statuut het aantal chronisch zieken onderschat (zowel deze met hoge als lage gezondheidsuitgaven).

Kankerincidentie

Longkanker, colorectale kanker, borstkanker (bij vrouwen) en prostaatkanker (bij mannen) zijn, exclusief niet-melanoom huidkanker, de vaakst voorkomende kankers in het Brussels Gewest **11-6**. In vergelijking met het Gewest, liggen de [gestandaardiseerde incidentie](#) van de borstkanker en longkanker (bij mannen en vrouwen) een beetje hoger en de gestandaardiseerde incidentie van prostaatkanker een beetje lager in Evere voor de periode 2016-2019.

Ook niet-melanoom huidkankers komen veel voor. In Evere wordt geschat dat deze voorkomen bij 69 op de 100.000 mannen en bij 58 op de 100.000 vrouwen. Dit type kankers komt dus met eenzelfde frequentie (bruto incidentie) als longkanker bij vrouwen en als colorectale kanker bij mannen in Evere voor⁴².

11-6 Bruto en gestandaardiseerde incidentiecijfers voor longkanker, colorectale kanker, prostaatkanker (bij mannen) en borstkanker (bij vrouwen) (1), per geslacht, 2016-2019			
	Bruto incidentiecijfer Evere (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Evere (per 100.000)	Gestandaardiseerd (2) incidentiecijfer Gewest (per 100.000)
Mannen			
Prostaat	101,0	146,8	165,5
Longen-bronchiën	86,8	126,8	106,6
Colorectaal	68,6	98,7	86,5
Vrouwen			
Borst	190,3	204,6	185,2
Colorectaal	64,2	65,5	58,4
Longen-bronchiën	58,4	65,7	50,5

Bron: Stichting Kankerregister

(1) De top 3 van meest voorkomende kankers werd bepaald op regionaal niveau en dit op basis van het absoluut aantal gevallen. Hier worden de cijfers voor deze top-3 gepresenteerd voor Evere. Niet-melanoom huidkankers worden buiten beschouwing gelaten aangezien de registratie van deze kankers, waarvan de grote meerderheid niet levensbedreigend is, niet volledig en niet goed geharmoniseerd is. Cijfers moeten dus voorzichtig worden geïnterpreteerd (Stichting Kankerregister, 2022).

(2) Directe standaardisatie voor leeftijd waarbij de Europese referentiepopulatie van 2013 werd gehanteerd. De Stichting Kankerregister heeft eveneens voor deze kankers de [gestandaardiseerde incidentieratio](#) (SIR-Standardised Incidence Ratio) en hun betrouwbaarheidsintervallen (95 %) berekend, alsook de betrouwbaarheidsintervallen van de gestandaardiseerde incidentiecijfers. Deze cijfers kunnen worden teruggevonden in de woordenlijst.

42 Zie nota 1 van Tabel 11-6.

11.3. PREVENTIE

Door preventieve gezondheidszorg kunnen bepaalde gezondheidsproblemen voorkomen of in een vroeg stadium behandeld worden, met een betere uitkomst tot gevolg.

Internationaal wordt aanbevolen om een systematische screening te organiseren voor darmkanker en, bij vrouwen, voor borst- en baarmoederhalskanker. Een georganiseerd screeningsprogramma voor borstkanker ("mammotest") voor vrouwen van 50 tot 69 jaar loopt in het Brussels Gewest sinds juni 2002. Een pilootproject voor de opsporing van dikkerdarmkanker bij personen tussen 50 en 74 jaar is gestart in het Brussels Gewest eind oktober 2018⁴³. Voor baarmoederhalskanker is er evenwel in Brussel geen georganiseerd opsporingsprogramma. De deelnamecijfers aan de verschillende kankerscreenings liggen in Evere dicht bij de cijfers voor het ganze Gewest **11.7**. De deelname is echter laag in vergelijking met andere regio's of internationale doelstellingen.

Slechts 27 % van de inwoners van Evere gaat preventief naar de tandarts (Gewest: 27 %). Dit is bijzonder laag aangezien het voor iedereen aangeraden wordt jaarlijks op controle te gaan. Iets meer dan de helft van de 65-plussers die thuis wonen werden gevaccineerd tegen de griep in 2020 in Evere. Dit ligt eveneens dicht bij het cijfer van het Gewest.

11-7 Kankerscreening, preventieve mondzorg en griepvaccinatie, 2018-2021		Evere	Brussels Gewest
Opsporing van borstkanker (vrouwen 50-69 jaar)	Mammotest (periode 2018-2019)	11,0 %	10,4 %
	Mammotest en/of mammografie (periode 2018-2019)	50,2 %	51,0 %
Opsporing van darmkanker (50-74 jaar)	Colotest (2021) (1)	17,8 % (♂) - 14,2 % (♀)	16,7 % (♂) - 16,7 % (♀)
Opsporing van baarmoederhalskanker (vrouwen 25-64 jaar)	Uitstrijkje (periode 2017-2019)	45,0 %	44,9 %
Preventieve mondzorg	Minstens 2 preventieve contacten met de tandarts (periode 2018-2020) (2)	27,4 %	27,3 %
Griepvaccinatie (65-plussers thuiswonend)	2020 (3)	54,0 %	52,2 %

Bronnen: IMA, Bruprev, Statbel (RR) ; berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

(1) De dekkingsgraad van de screening naar colorectale kanker zou berekend moeten worden op een periode van 2 jaar, wat overeenkomt met de tijdspanne die nodig is om de volledige doelgroep uit te nodigen. Ze werd hier berekend op basis van een enkel jaar, het jaar 2021, gezien het project in een pilootfase gestart werd in 2018, en gezien de impact die de COVID-19-pandemie op het project heeft gehad.

(2) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering met minstens 2 preventieve contacten met de tandarts in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren (jaar x, jaar x-1, jaar x-2).

(3) Aandeel rechthebbenden van de ziekteverzekering.

43 Op het moment van het schrijven, loopt het pilootproject nog tot eind 2023.

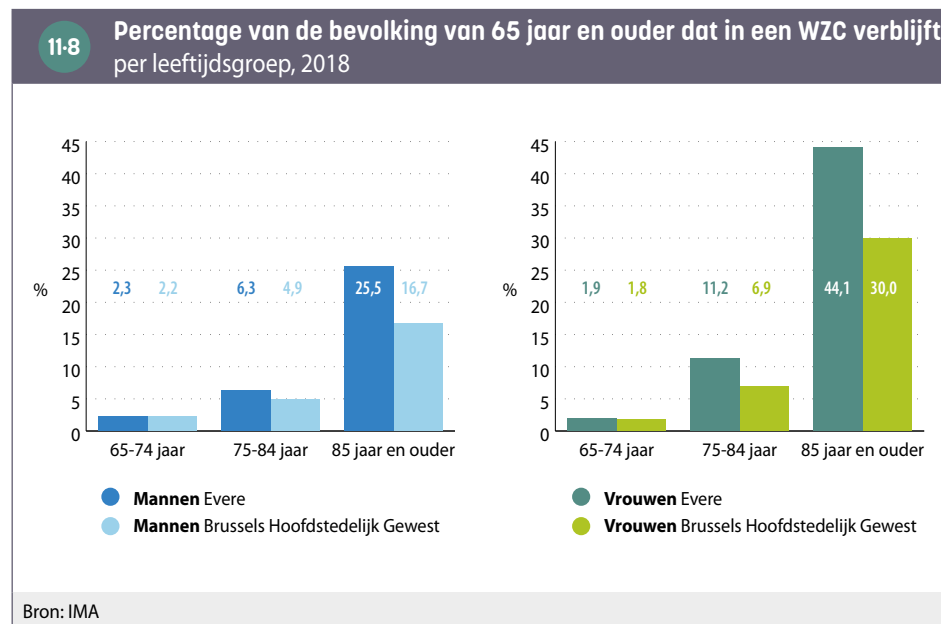
11.4. FOCUS OP DE OUDERE BEVOLKING

De bewoners van de woonzorgcentra

Op 1 januari 2022 telt Evere 9 woonzorgcentra (WZC) op haar grondgebied, goed voor een totaal van 1.139 bedden (waarvan 441 RVT-bedden⁴⁴ voor zwaar zorgafhankelijke ouderen) (Iriscare, 2022). Dit betekent dat in theorie 17,2 % van de inwoners van Evere ouder dan 65 jaar een plaats zou kunnen vinden in een woonzorgcentrum in de eigen gemeente. Dit percentage ligt een flink stuk hoger dan het gemiddelde van de 19 Brusselse gemeenten (8,9 %). Er bevinden zich op het grondgebied van Evere ook nog 2 woonzorgcentra die erkend worden door de Vlaamse Gemeenschap met 188 (Nederlandstalige) bedden die in bovenstaande berekening niet zijn opgenomen.

In 2018 verbleven 836 inwoners van Evere van 65 jaar en ouder (647 vrouwen en 189 mannen) in een WZC, wat neerkomt op 12,6 % van deze leeftijdsgroep⁴⁵. Dit is het hoogste percentage van alle gemeenten van het gewest. Voor het hele Gewest is dit 7,7 %. Een groter deel van de vrouwelijke inwoners van Evere gaat wonen in een WZC (15,6 % van alle vrouwelijke 65-plussers) in vergelijking met mannen (7,6 %). Voor het ganse Gewest is dit respectievelijk 9,5 % van alle vrouwelijke, en 5 % van de mannelijke 65-plussers. De hogere levensverwachting van vrouwen zorgt er enerzijds op zich al voor dat er relatief meer vrouwen dan mannen zijn in de hoogste leeftijdscategorieën, maar ook dat hierdoor statistisch gezien mannen in de laatste jaren van hun leven meer kans hebben om nog samen te wonen met hun vrouwelijke partner terwijl vrouwen hun mannelijke partner vaker overleven. Dit zorgt er voor dat bij het toenemen van de leeftijdsgebonden zorgnoden vrouwen vaker dan mannen geen beroep kunnen doen op hun nog inwonende partner en naar een woonzorgcentrum dienen te verhuizen.

Figuur 11-8 geeft een meer gedetailleerd beeld van de leeftijdsverdeling van de WZC-bewoners uit Evere in 2018. Daaruit blijkt dat de relatieve oververtegenwoordiging ten opzichte van het Gewest zich vooral in de oudere leeftijdscategorieën aftekent. De percentages bij vrouwen tussen 75 en 84 jaar alsook deze van zowel mannen als vrouwen van 85 jaar en ouder, zijn de hoogste van alle gemeenten van het gewest.

Het percentage WZC-bewoners uit Evere dat recht heeft op een Verhoogde Tegemoetkoming (VT) bedraagt 33 % in 2018. In de totale bevolking van Evere van 65 jaar en ouder is dat 31 %, wat betekent dat de rechthebbenden op een VT bijna perfect gerepresenteerd zijn in de WZC. Voor het ganse Gewest zijn deze percentages respectievelijk 42 % en 33 %. In de meeste gemeenten zien we dan ook een oververtegenwoordiging van rechthebbenden op de VT in de WZC ten opzichte van de hele 65+ bevolking van de gemeente.

44 De meeste WZC zijn erkend als Rust- en Verzorgingstehuis (RVT). Ze krijgen een hogere subsidie voor zwaar zorgbehoevende ouderen (RVT-bedden).

45 Het betreft hier personen die in Evere gedomicilieerd zijn en in een rusthuis verblijven dat zich al dan niet op het grondgebied van Evere bevindt. Het gaat dus niet om het aantal bewoners van de rusthuizen op het grondgebied van Evere, aangezien daar ook bewoners tussen zitten met een domicilie buiten Evere. Hierbij dient nog vermeld dat de grote meerderheid van de WZC-bewoners gedomicilieerd zijn in het WZC.

GLOSSARIUM

Activiteitsgraad: De activiteitsgraad is het percentage van de beroepsbevolking in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Administratieve en ondersteunende diensten (N): deze activiteitensector omvat administratieve diensten ten behoeve van kantoren en andere bedrijfsondersteunende activiteiten; diensten in verband met gebouwen, met name het schoonmaken van gebouwen; activiteiten met betrekking tot tewerkstelling, met name door uitzendbureaus, verhuuractiviteiten en onderzoeks- en beveiligingsactiviteiten. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de [wijken](#) in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoederempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60% van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2021 (inkomens 2020) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1.287 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 2059 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2.703 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risicolopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn (niet-werkende werkzoekenden).

DASPA: het 'Dispositif d'Accueil et de Scolarisation des élèves Primo-Arrivants et Assimilés' is een onderwijsstructuur die binnen een school wordt opgezet. Het doel is de opvang, scholing en integratie van nieuwkomersleerlingen en gelijkgestelden in het reguliere onderwijs van het onderwijssysteem van de Franse Gemeenschap, vanaf het derde jaar van het kleuteronderwijs. Een DASPA is een tussenfase van maximaal 2 jaar waarin de leerling intensief Frans leert. Voor meer informatie: www.enseignement.be

Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs (DBSO): Het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) is een systeem van leren en werken. In de praktijk besteden studenten 2 dagen per week les en 3 dagen in het bedrijf. Dit onderwijs wordt gegeven in een instelling genaamd CEFA (Centre d'Education et de Formation en Alternance), in de Franse Gemeenschap, of een CDO (Centrum voor Deeltijds Onderwijs), in de Vlaamse Gemeenschap.

Dekkingsgraad van de kinderopvang: aantal kinderopvangplaatsen in de gemeente in verhouding tot het aantal kinderen jonger dan drie jaar dat in de gemeente woont.

Detailhandel en overige diensten (G(45 & 47), R, S, T): deze activiteitensector omvat de detailhandel, met inbegrip van de reparatie van auto's en motorfietsen, de kunst-, amusements- en recreatiesector, 'overige diensten', waartoe met name de activiteiten van ledenorganisaties behoren, alsmede de activiteiten van huishoudens die huishoudelijk personeel in dienst hebben en niet-gedifferentieerde activiteiten van huishoudens als producenten van goederen en diensten voor eigen gebruik. Voor meer informatie: <https://data.be/nl/nace>

Dringende medische hulp (DMH): deze hulp is een tegemoetkoming in dringende medische kosten (dokter, ziekenhuis, apotheek enz.) die door het OCMW wordt toegekend aan illegaal in België verblijvende mensen in het geval van gezondheidsproblemen.

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930. Later werden de wijken van de [tweede kroon](#) verstedelijkt.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op [leefloon](#) omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen, personen die tijdelijke bescherming genieten en andere personen met een buitenlandse nationaliteit die verblijfsrecht hebben maar niet zijn ingeschreven in het bevolkingsregister. De bedragen zijn identiek aan die van het leefloon. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

EU-13: Alle landen die na 2003 tot de Europese Unie zijn toegetreden, namelijk: Bulgarije, Cyprus, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Malta, Polen, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Tsjechische Republiek.

EU-14 (zonder België): Alle landen die vóór 2004 tot de Europese Unie zijn toegetreden (en in 2022 nog steeds lid waren van de Europese Unie), met uitzondering van België, namelijk: Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Zweden.

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden dus niet mee opgenomen in de belastingstatistieken. Dit betekent dat verscheidene sociale uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten de fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR - "Standardised Incidence Ratio"): de verhouding van het totaal aantal gevallen in de gemeente in vergelijking met het "verwachte" aantal gevallen in de gemeente (verkregen door het de incidentie (in %) per leeftijdsgroep van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Deze indicator laat toe om in te schatten of de incidentie in een gemeente statistisch significant afwijkt van wat geobserveerd wordt voor het Gewest. Het verschil is statistisch significant als de waarde 100 zich niet in het 95 %-betrouwbaarheidsinterval bevindt, met een foutmarge van 5 %. Echter, een SIR waarde kleiner dan 200, zelfs indien het significant is, duidt slechts op een klein verschil (Stichting Kankerregister, 2022).

Gestandaardiseerde incidentieratio (SIR) en betrouwbaarheidsintervallen voor de incidenties van longkanker, colorectale kanker, prostaatcancer (mannen) en borstkanker (vrouwen), 2016-2019						
	Gestandaardiseerde incidentie (1) Evere (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Evere	Gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest (per 100.000)	95 % betrouwbaarheidsinterval voor de gestandaardiseerde incidentie (1) Brussels Gewest	SIR	95 % betrouwbaarheidsinterval voor SIR Evere
Mannen						
Prostaat	146,8	[114,0 ; 179,6]	165,5	[158,7 ; 172,4]	90,5	[70,4 ; 110,5]
Longen en bronchiën	126,8	[96,2 ; 157,4]	106,6	[101,2 ; 111,9]	117,9	[89,7 ; 146,1]
Colorectaal	98,7	[71,8 ; 125,5]	86,5	[81,6 ; 91,3]	113,3	[82,8 ; 143,9]
Vrouwen						
Borst	204,6	[172,6 ; 236,7]	185,2	[179,2 ; 191,2]	112,4	[95,2 ; 129,7]
Colorectaal	65,5	[47,5 ; 83,5]	58,4	[55,0 ; 61,8]	110,2	[81,1 ; 139,3]
Longen en bronchiën	65,7	[47,2 ; 84,2]	50,5	[47,2 ; 53,7]	131,0	[94,7 ; 167,3]

Bron: Stichting Kankerregister, 2022

(1) Directe leeftijdsstandaardisering met behulp van de Europese referentiepopulatie van 2013.

Gini-coëfficiënt: de Gini-coëfficiënt is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. Hij is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), zonder de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doel groene ruimten te creëren, ze te verbinden door middel van met groen omzoomde straten, en rivieren te doen herleven in het belang van de inwoners en vanuit ecologisch standpunt. Het werd opgestart in 1996 en in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Incidentie: de incidentie is het aantal nieuwe gevallen van een ziekte die gediagnostiseerd worden gedurende een bepaalde periode op het aantal personen dat in aanmerking komt gedurende dezelfde periode (hier uitgedrukt als N/100.000).

Indicator van de ondernemingsdynamiek: Deze indicator, berekend door het BISA, meet de netto oprichtingsgraad van ondernemingen. De indicator wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds de netto bedrijfsoprichtingen (het verschil tussen oprichtingen en stopzettingen) en anderzijds het gemiddelde aantal actieve ondernemingen in de beschouwde periode. De indicator wordt berekend op basis van de gegevens van Statbel over de demografische loop van de btw-plichtige ondernemingen.

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levend geboren kinderen voor de eerste verjaardag (van 0 tot 364 verstreken dagen) per 1.000 levendgeborenen.

Ischemische hartziekte: IHD, ook wel coronaire hartziekte genoemd, verwijst naar hartproblemen die worden veroorzaakt door een vernauwing van de kransslagaders (atherosclerose), wat resulteert in een verminderde bloedstroom en zuurstoftoevoer (ischemie) naar de hartspier. De belangrijkste risicofactoren voor IHD zijn onder meer metabole factoren zoals hoge bloeddruk, risicofactor met hoog cholesterolgehalte, diabetes, en gedragsfactoren zoals tabaksgebruik, ongezonde voeding, alcoholmisbruik en gebrek aan lichaamsbeweging. Voor meer informatie: www.gezondbelgie.be/nl/

L_{den}: De indicator van het geluidsniveau L_{den} (Level day-evening-night) vertegenwoordigt het gemiddelde jaarlijkse geluidsniveau dat gedurende 24 u wordt waargenomen. L_{den} wordt op de volgende manier uitgedrukt:

$$L_{den} = 10 * \log \frac{1}{24} \left(12 * 10^{\frac{L_{day}}{10}} + 4 * 10^{\frac{L_{evening}+5}{10}} + 8 * 10^{\frac{L_{night}+10}{10}} \right)$$

De indicator verdeelt deze dag in drie perioden, weergegeven door hun overeenkomstige geluidsniveaus:

- De periode overdag L_{day}, van 7 tot 19 u.
- De periode 's avonds L_{evening}, van 19 tot 23 u.; er wordt een strafcorrectie van 5 decibel (dB) toegevoegd
- De periode 's nachts L_{night}, van 23 tot 7 u.; er wordt een strafcorrectie van 10 dB toegevoegd

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbaarheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd. Voor meer informatie: <http://www.ocmw-info-cpas.be/>

Levensverwachting: de levensverwachting bij de geboorte is het aantal jaren dat een kind geboren in een bepaald jaar, mag verwachten te leven indien hij of zij in de loop van zijn of haar leven dezelfde leeftijdsspecifieke sterfterisico's zou lopen als deze gemeten in dat welbepaalde jaar. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftcijfers van de bestudeerde periode.

Maatschappelijke zetel: vestiging van een bedrijf die zijn officiële wettelijke adres vormt.

Mediaan equivalent inkomen per inwoner na belastingen:

- **Inkomen na belastingen:** het belastbaar inkomen na aftrek van de verschuldigde belasting. Het staat dichterbij dan het belastbaar inkomen bij de begrippen besteedbaar inkomen, levensstandaard en koopkracht.

- **Equivalent inkomen per inwoner:** elke inwoner krijgt een inkomen toegewezen dat identiek is aan dat van alle leden van zijn of haar huishouden. Dit inkomen wordt berekend door het totale inkomen van het huishouden te delen door zijn equivalente grootte. De equivalente grootte wordt verkregen met behulp van een equivalentieschaal die elk lid van het huishouden een ander gewicht geeft om rekening te houden met de schaalvoordelen van het samenwonen.

- **Mediaan inkomen:** dit is het inkomen in het midden van de verdeling wanneer mensen op basis van hun inkomen in oplopende volgorde worden gerangschikt. De mediaan is minder gevoelig voor extreme waarden dan het rekenkundig gemiddelde.

Voor meer informatie zie de methodologie op de website van het BISA: <https://bisa.brussels/themas/inkomens-en-uitgaven-van-de-huishoudens/fiscale-statistiek-van-de-inkomens>

Migratiesaldo van bedrijven: verschil tussen het aantal bedrijven (in de zin van de [maatschappelijke zetel](#)) dat zich in een gemeente komt vestigen en het aantal bedrijven dat de gemeente heeft verlaten in de loop van een geanalyseerde periode.

Modulair onderwijs: Modulair onderwijs is een onderwijsvorm waarbij het vak wordt opgedeeld in cursussen of modules die afzonderlijk kunnen worden gevolgd en waarvoor telkens een 'deelcertificaat' wordt uitgereikt. Wie alle modules van de opleiding met succes afrondt, ontvangt een diploma.

Mortinataliteit: mortinataliteit of foetale strefte betreft het aantal overlijdens voor of tijdens de bevalling wanneer er 22 zwangerschapsweken overschreden zijn of de foetus 500 gram of meer weegt, per 1.000 geboorten (levend- en doodgeborenen)

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid, ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

NO₂-concentratie: dit is de massa NO₂ (in microgram, µg) gemeten per volume-eenheid lucht (in kubieke meter, m³). Het is dus geen maatstaf voor lokale gasemissies, wel voor de lokale aanwezigheid van dit gas, ongeacht de herkomst ervan.

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

OKAN (Onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen): opvangonderwijs voor anderstalige kinderen in het Nederlandstalig onderwijs. Het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers is bedoeld voor leerlingen die niet de Belgische of Nederlandse nationaliteit hebben, die in België aankomen en die het Nederlands onvoldoende beheersen. Het onthaalonderwijs stelt deze leerlingen in staat om zo snel mogelijk Nederlands te leren. Voor meer informatie: www.onderwijsinbrussel.be

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVT): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alsook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen (leefloon, equivalent leefloon, IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Schoolbevolking: populatie van leerlingen die regelmatig op een school zijn ingeschreven. De schoolbevolking kan om een aantal redenen verschillen van de officiële bevolking op dezelfde leeftijden: kinderen zonder verblijfsvergunning kunnen ingeschreven zijn in een school, zelfs als ze niet ingeschreven zijn in het bevolkingsregister, sommige kinderen volgen thuisonderwijs, enz.

Standaardisering (voor leeftijd): Gezondheidsparameters hangen sterk samen met leeftijd. Door te standaardiseren voor leeftijd wordt rekening gehouden met de verschillen in leeftijdsstructuur tussen het Gewest en een bepaalde gemeente, wat vergelijkingen mogelijk maakt. Dit wordt verwezenlijkt door de waargenomen respectieve cijfers per leeftijdscategorie toe te passen op een standaardpopulatie. Deze gestandaardiseerde cijfers wijken dus af van de “ware” cijfers en worden alleen gebruikt om abstractie te maken van de leeftijdsverschillen in de te vergelijken populaties.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister (officiële bevolking) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister. Voor meer informatie: www.vivalis.brussels

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en zijn het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door Statbel, op basis van structurele kenmerken van sociale, economische, stedenbouwkundige en morfologische aard.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: deze indicator is de som van de leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers in een jaar/periode. Hij kan worden geïnterpreteerd als het gemiddelde aantal kinderen dat een vrouw zou hebben als ze gedurende haar hele vruchtbare leven de vruchtbaarheidsomstandigheden zou ervaren die in dat jaar of in die periode zijn waargenomen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon [wijken](#) aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchillaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Vestigingseenheden: Onder vestigingseenheid verstaat men een plaats die men, geografisch gezien, kan identificeren door een adres waar ten minste één activiteit van de onderneming wordt uitgeoefend of van waaruit de activiteit wordt uitgeoefend. Dit kan een werkplaats zijn, een magazijn, een verkooppunt, een kantoor, een directie, een zetel, een agentschap of een filiaal.

Wachtregister: register dat in 1994 in elke gemeente werd gecreëerd en gecentraliseerd op het niveau van het Rijksregister, waarin de registratie wordt bijgehouden van personen die verklaren vluchteling te zijn of die erkenning van het vluchtelingenstatuut aanvragen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de werkende beroepsbevolking (met een job) in de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking (niet-werkende beroepsbevolking) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociaaldemografische en fysieke kenmerken. Voor meer informatie: <https://wijkmonitoring.brussels/>

Zware diensten voor bedrijven (G-46 & H): deze sector omvat de groothandel (met uitzondering van motorvoertuigen en motorfietsen) en de sector vervoer en opslag.

ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor economische samenwerking en ontwikkeling
IMA	Intermutualistisch Agentschap	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
RVT	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging	RVA	Rijksdienst Voor Arbeidsvoorziening
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
dB	Decibel	WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden	GPB	Gewestelijk Bestemmingsplan
ELL	Equivalent leefloon	RR	Rijksregister
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	LL	Leefloon
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen	BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij
HORECA	Activiteitstak die alle hotels en eet- en drinkgelegenheden (restaurants en cafés) omvat	FOD	Federale Overheidsdienst
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	SPP	Federale openbare programmadienst
RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering	GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel
PB	Personenbelasting	btw	Belasting op de toegevoegde waarde
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling	EU	Europese Unie
		ULB	Université libre de Bruxelles
		VUB	Vrije Universiteit Brussel
		WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie

MEER WETEN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

<https://wijkmonitoring.brussels>

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

www.vivalis.brussels

BIBLIOGRAFIE

Andrieux J., Eggen M., Bouland C., Stand van zaken van de verbanden tussen milieu en gezondheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Centre de Recherche en Santé Environnementale et Santé au Travail (École de Santé Publique, Université libre de Bruxelles), Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad. 2020.

Avalosse H., Maron L., Lona M., *et al.* (2019), Ongelijkheid in gezondheid, Inter-mutualistisch Agentschap (IMA), Brussel

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), Welke ondernemingen vestigen zich in of verlaten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Focus nr. 55

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Wilmotte P.-F. (2022), De gevolgen van de migratie van Belgische ondernemingen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Focus nr.54

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Hermia J.-P. en Treutens P.-P. (2021), Recente evolutie van de inkomens in Brussel op wijkniveau, Focus nr 41

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, Ermans T. (2019), Brusselse huishoudens en de auto, Focus nr 32

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2016), Zoom op de gemeenten: Evere.

Hub.brussels, ULB & Perspective.brussels. 2019. De Brusselse handel in cijfers: analyse van het ruimtelijk koopgedrag van de Brusselse huishoudens. Brussels: Hub.brussels. https://perspective.brussels/sites/default/files/documents/article_4_-_vf_-_nl.pdf

Jaumain S. (Dir.) (2008), La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire et Patrimoine des communes de Belgique, Bruxelles, Editions Racine, 624 p.

Leefmilieu.brussels (2022), Kwaliteit van de buitenlucht: stand van zaken. Concentratie van stikstofdioxide (NO₂): <https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/kwaliteit-van-de-buitenlucht-stand-van-zaken>. Geraadpleegd op 12-12-2022.

May X., Ermans T. en Hooftman N. (2019), "Bedrijfswagens: diagnostiek en uitdagingen van een fiscaal regime", Brussels Studies, Synthesenota's, n° 133. URL: <https://journals.openedition.org/brussels/2366?lang=nl>

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2020). 'Overmatige schuldenlast in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gevolg en verzwarende factor van armoedesituaties: presentatie en analyse van de gegevens van vier schuldbemiddelingsdiensten en van de Centrale voor kredieten aan particulieren'. Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019), Dossier 2019/2 – Iedereen even gezond in Brussel? Recente cijfers en kaarten over sociale ongelijkheden in gezondheid, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, Brussel

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2017) Inzichten in non take-up van de sociale rechten en in sociale onderbescherming in het Brussels Gewest, Thematisch katern van het Armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2016, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: Brussel.

Parking.Brussels (2020), Autodelen - Evaluatierapport van de gewestelijke spreiding, 16 p.

Perspective.brussels (2021), Monitoring van de publieke woonprojecten in Brussel nr 5, 43 p.

Roberfroid D., Dauvrin M., Keygnaert I., Desomer A., Kerstens B., Camberlin C., Gysen J., Lorant V., Derluyn I. (2015), Welke gezondheidszorg voor personen zonder wettig verblijf? Health Services Research (HSR). Brussel: Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE). KCE Reports 257Bs. D/2015/10.273/109.

Rygaert X., Vaes B., Vanoverloop J. *et al.* (2021), Chronische ziekten bij mensen met een statuut chronische aandoening: lessen uit een koppeling tussen gegevens van Intego en het InterMutualistisch Agentschap, IMA, Brussel.

Van der Heyden J., Nguyen D., Renard F., Scohy A., Demarest S., Drieskens S., Gisle L. Belgisch gezondheidsonderzoek 2018. Brussel, België: Sciensano; Rapportnummer: 2019/14.440/89.

Zoom op de gemeenten: Evere

De publicatie 'Zoom op de gemeenten' van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het grondgebied waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.vivalis.brussels